

ÅRSREDOVISNING 2019

Väsentliga uppgifter

	2019	2018	2017	2016	2015
Utbildning och forskning					
Totalt antal helårsstudenter ¹	27 057	26 274	26 985	27 656	28 410
Kostnad per helårsstudent (kr)	72 133	73 097	65 675	63 766	58 304
Totalt antal helårsprestationer ¹	20 719	20 641	21 053	21 274	21 789
Kostnad per helårsprestation (kr)	94 198	93 045	84 180	82 889	76 025
Totalt antal studieavgiftsskyldiga studenter (hst)	293	220	207	202	170
Totalt antal nyantagna doktorander	247	231	261	272	241
– andel kvinnor (%)	50	55	51	49	48
– andel män (%)	50	45	49	51	52
Totalt antal doktorander totalt med någon aktivitet	1 406	1 535	1 642	1 717	1 735
– andel kvinnor (%)	51	51	50	50	50
– andel män (%)	49	49	50	50	50
Totalt antal doktorander med doktorandanställning (årsarb.)	939	937	930	960	956
Totalt antal doktorander med utbildningsbidrag ²	0	0	0	0,2 ⁶	63
Genomsnittlig studietid (år) för licentiatexamen ³	3,0	3,0	3,2	3,4	3,3
Genomsnittlig studietid (år) för doktorsexamen ³	4,6	4,6	4,6	4,4	4,3
Totalt antal doktorsexamina	202	278	208	232	241
– andel kvinnor (%)	45	53	46	45	55
– andel män (%)	55	47	54	55	45
Totalt antal licentiatexamina	29	39	43	72	88
– andel kvinnor (%)	45	33	47	49	45
– andel män (%)	55	67	53	51	55
Totalt antal refereegranskade vetenskapliga publikationer ⁴	3 328	3 324	3 045	2 928	2 907
Kostnad per refereegranskad vetenskaplig publikation (tkr) ⁴	1 015	964	1 018	1 016	960
Personal					
Totalt antal årsarbetskrafter	4 908	4 814	4 738	4 696	4 593
Medelantal anställda	5 666	5 590	5 529	5 456	5 422
Totalt antal lärare (årsarb.)	1 475	1 462	1 429	1 399	1 357
– andel kvinnor (%)	47	46	46	46	46
– andel män (%)	53	54	54	54	54
Antal disputerade lärare (årsarb.)	1 270	1 248	1 162	1 184	1 147
– andel kvinnor (%)	44	42	42	42	42
– andel män (%)	56	58	58	58	58
Antal professorer (årsarb.)	481	466	468	464	446
– andel kvinnor (%)	34	32	31	31	29
– andel män (%)	66	68	69	69	71
Ekonomi					
Intäkter totalt (mnkr), varav	5 330	5 142	5 073	4 930	4 684
Utb. på grundnivå och avancerad nivå (mnkr)	2 062	2 007	2 046	1 929	1 890
– andel anslag (%)	84	84	83	86	86
– andel externa intäkter (%)	16	16	17	14	14
Forskning och utbildning på forskarnivå (mnkr)	3 269	3 134	3 028	3 001	2 793
– andel anslag (%)	50	51	52	52	54
– andel externa intäkter (%)	50	48	48	48	46
Kostnader totalt (mnkr)	5 552	5 338	5 120	4 924	4 645
– andel personalkostnader (%)	69	68	69	68	69
– andel lokalkostnader (%)	14	14	14	14	15
Lokalkostnader ⁵ per kvm (kr)	2 581	2 560	2 419	2 330	2 347
– andel av justerade totala kostnader (%) ⁷	13	14	14	14	
Balansomslutning (mnkr),	3 478	3 471	3 481	3 405	3 286
– varav oförbrukade bidrag	1 306	1 275	1 152	1 152	1 029
– varav årets kapitalförändring	-223	-196	-46	5	39
– varav myndighetskapital (inkl. årets kapitalförändring)	882	1 005	1 201	1 247	1 246
o myndighetskapital inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå	594	707	833	702	827
o myndighetskapital forskning och utbildning på forskarnivå	184	295	365	541	416

¹ Anslags- och studieavgiftsfinansierad utbildning.² Antal individer, ej årsarbetare.³ Nettostudietid.⁴ Uppgifter har uppdaterats sedan årsredovisningen för 2018.⁵ Enligt resultaträkning. Uppgiften för 2018 har uppdaterats sedan årsredovisningen 2018.⁶ En person hade kvar utbildningsbidrag under januari-mars, och fick sedan doktorandanställning fr.o.m. april.⁷ Nytt återrapporteringskrav från och med 2016. Därför inga siffror för tidigare år.

Rektor har ordet

År 2019 uppvisar Stockholms universitet för tredje året i rad ett negativt resultat, nu på 223 miljoner. Detta har delvis sin grund i den medvetna strävan att förbruka det ackumulerade myndighetskapitalet, men det är också i hög grad ett resultat av underproduktion på utbildningssidan. Områdesnämnderna har till rektor redovisat åtgärder som vidtagits under året för att framgent kunna fullgöra utbildningsuppdraget, och det ligger starkt fokus på frågan inför kommande år.

Universitetets kvalitetssystem för utbildning är nu utbyggt och den första kvalitetsdialogen hölls i slutet av 2019. Under hösten har även en pilotstudie genomförts som grund för ett utvecklat kvalitetssystem för forskning.

Årets bidragsskörd från de externa forskningsfinansiärerna innebar stora framgångar för Stockholms universitet, med – bland annat – totalt över 360 mnkr från Wallenbergstiftelserna, varav 95 mnkr till Nordita, och med fyra bidrag från Vetenskapsrådet (VR) till forskningsmiljö om ca 70 mnkr. Därtill var universitetet fyra i landet med tilldelade projektbidrag från VR/NT och trea från VR/HS, samt erhöll två professurer från VR:s rådsprofessorsprogram. Årets innehavare av Torsten och Ragnar Söderbergs professur i ekonomi är också verksam vid Stockholms universitet, och forskare vid universitetet tilldelades ett ERC Consolidator Grant samt ett programbidrag från Riksbankens jubileumsfond. Detta bekräftar universitetets ställning som ett av Sveriges mest forskningsintensiva universitet, med fri grundforskning som en särskild profil men också med stark tillämpad forskning.

Stockholms universitet är fortsatt drivande i frågor kring forskningsinfrastruktur, inte minst e-infrastruktur, och i arbetet för omställning till öppen vetenskap. Genom att som första svenska lärosäte under året signera DORA, San Francisco Declaration on Research Assessment, har universitetet tagit ställning för en bedömning av forskningsmeriter grundad i forskningens faktiska kvalitet snarare än i bibliometriska överväganden.

Under 2019 har universitetets nya strategidokument inklusive en åtgärdsplan, liksom internationaliseringsplanen Global Engagement, sjuvänt. Tidigare vicerektor Karin Bergmark har under året också tillträtt ett nytt uppdrag som rektorsråd för internationell samverkan.

Under 2019 har Stockholms universitet också antagit en plan för arbetet med breddad rekrytering, fastställt nya regler för studentinflytande vid universitetet i gott samarbete med studentkåren, samt beslutat om en arbetsmiljö- och likavillkorspolicy.

I maj månad undertecknade de tre Stockholmsuniversiteterna – Karolinska Institutet, Kungliga Tekniska högskolan och Stockholms universitet – en överenskommelse om universitetssamarbete under namnet Stockholm Trio, i syfte att ge en tydligare ram för samverkan mellan de tre lärosätena och skapa en större synlighet såväl internationellt som regionalt och lokalt. Ett möte för de tre universitetens ledningar samt ett internat för samtliga chefer inom förvaltningarna har hållits under året för att utveckla och konkretisera samarbetet. En separat överenskommelse har också träffats om inrättandet av ett gemensamt Brysselkontor.

I juni månad kom beskedet att Civis-nätverket, där Stockholms universitet ingår, som ett av totalt sju nätverk valts ut för finansiering inom ramen för EU-kommissionens satsning European University Initiative. Som ett led i detta arbete koordinerar Stockholms universitet nu en ”hub” för samarbete kring klimat, energi och miljö. Ett gemensamt sekretariat för Stockholm trio och Civis har också inrättats.

Under sommaren undertecknade universitetet som första svenska lärosäte ett upprop inför FN:s Climate Summit, där undertecknarna förbinder sig att mobilisera resurser för klimatforskning och kompetensutveckling för förändring, att nå koldioxidneutralitet under tidsspannet 2030–2050 samt att utveckla miljö- och hållbarhetsutbildningar över disciplingränserna, ett arbete som kommer att föras vidare under 2020. Stockholms universitets Hållbarhetsforum, som under hösten

arrangerades för andra gången, har syftet att synliggöra universitetets breda arbete för hållbar utveckling och lägga grunden för ny samverkan på området.

I september invigdes Accelerator i det gamla Manne Siegbahn-laboratoriet, en konsthall och mötesplats mellan konst, vetenskap och samhälle vid Stockholms universitet. Med tre utställningar under 2019 har Accelerator redan blivit en stor framgång som samverkansarena, med brett genomslag både medialt och publikt.

Inom verksamhetsstödet har omstruktureringar genomförts under året i syfte att effektivisera verksamheten. Det handlar till exempel om att möta behov av digitalisering inom arkiv och registratur och att se över ledningsstrukturen inom it. Slutligen pågår en översyn av hur verksamhetsstödet på lokal och central nivå kan integreras och effektiviseras.

Rektor Astrid Söderbergh Widding

Studenterna har ordet

Stockholms universitets studentkår (SUS) vision är att de studerandes inflytande, medverkan och gemenskap skapar en studietid i världsklass. Vårt uppdrag är att främja förutsättningarna för detta vid Stockholms universitet. Vi är en medlemsorganisation med nästan 14 000 medlemmar höstterminen 2019 där studentens engagemang är vårt främsta fokus. SUS tillvaratar, främjar och bevakar studenternas intressen, främst vad gäller utbildnings- och studiesociala frågor. SUS tillhandahåller service till sina medlemmar och verkar för en god gemenskap mellan dessa.

I en tillbakablick över det gångna året kan vi konstatera att studenters engagemang och inflytande har stärkts. Stockholms universitets studentkår är nöjd med modellen som implementerades för ett par år sedan som innebär att SUS får ett samlat ekonomisk anslag. Vi studenter är bäst lämpade att själva välja hur vi organiserar oss för att uppfylla vårt lagstadgade uppdrag på bästa möjliga sätt. Detta har bara på ett par år inneburit att studenters organisering och möjlighet till inflytande över sin utbildning och situation har stärkts. En tydlig indikation på att så är fallet är att det gångna årets kårval resulterade i det högsta valdeltagandet på över 30 år med ett valdeltagande på 21 procent, Året dessförinnan var valdeltagandet på 12 procent.

För att ytterligare stärka studentkårernas fria ställning gentemot lärosätena har SUS under året via Sveriges förenade studentkårer (SFS) drivit igenom att det på nationellt plan ska verkas för ett tredubblat statsanslag till studentkårerna. Detta möjliggör att studentkårernas anslag inte slussas via lärosätena vilket skapar en beroendeställning gentemot den aktör som studentkåren bland annat är till för att granska.

Under vårterminen sålde SUS Högskoleresturanger AB till Nordrest AB men SUS valde att behålla verksamheten i Studenthuset i egen regi. Kafé Kåriander, som caféet heter, är en ny mötesplats för studenter – i hjärtat av campus. Kafé Kåriander är en utmärkt plats för SUS att anordna evenemang såsom den omåttligt populära kårfrullen.

Under hela 2019 har arbetet med Reglerna för studentinflytande pågått. Arbetet intensifierades under vårterminen då studentinflytandegruppen (STING) sammanträdde. SUS har haft ett stort fokus på arbetet med de nya reglerna och är i skrivande stund väldigt nöjda med dokumentet. Saker vi vill ytterligare lyfta från Reglerna för studentinflytande är att universitetets ansvar för att utbilda studentrepresentanter tydliggörs, att arvoderingsgraderna centraliseras och att studentkåren ska få informera om studentinflytande via den aktuella läroplattformen.

Avslutningsvis har 2019 var ett hektiskt år för SUS med många framgångar, ovan nämnda är några av många exempel på SUS 2019.

Martina Cederlid
ordförande

Sofia Holmdahl
vice ordförande

Innehållsförteckning

Väsentliga uppgifter.....	2
Rektor har ordet	3
Studenterna har ordet	5
Innehållsförteckning	6
Om Stockholms universitet	8
Året i siffror	9
Definitioner och redovisning av prestationer.....	9
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	10
Utbildningsutbud och studentrekrytering	10
Utbildningsuppdraget	11
Läro- och förskolläroarbete	14
Kvalitetsarbete	17
Studieavgifter för tredjelandsstudenter.....	19
Utbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning.....	21
Särskilda uppdrag	27
Särskilda åtaganden	31
Forskning och utbildning på forskarnivå	35
Utbildning på forskarnivå.....	35
Forskning	37
Samverkan med det omgivande samhället	42
Strategi för samverkan och samverkansorganisationen.....	42
Verksamhetsutveckling och universitetsövergripande satsningar	42
Samverkansaktiviteter.....	43
Samverkan – innovation	44
Gemensamt för verksamhetsgrenarna	46
Hållbar utveckling och miljöarbete	46
Internationalisering.....	46
Arbetsmiljö, lika villkor, breddad rekrytering och jämställdhetsintegrering.....	49
Personal och kompetensförsörjning.....	53
Studentinflytande.....	54
Intern styrning och kontroll	56
Riskanalys och åtgärder.....	56
Uppföljning och sammanfattande bedömning.....	58
Ekonomiskt resultat och analys	59
Stockholms universitet – övergripande.....	59
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	63
Forskning och utbildning på forskarnivå.....	65

Finansiell redovisning	69
Resultaträkning	69
Balansräkning	70
Anslagsredovisning.....	72
Finansiella villkor	73
Redovisningsprinciper och värderingsgrunder	74
Noter till resultat- och balansräkning	78
Redovisning av avgiftsbelagd verksamhet 2019	91
Redovisning av takbelopp 2019.....	92
Styrelsen	94
Tabellbilaga	96
Styrelsebeslut	102

Om Stockholms universitet

Med ett brett utbildningsutbud och med en stark grundforskningsprofil verkar Stockholms universitet för internationellt konkurrenskraftig forskning och utbildning.

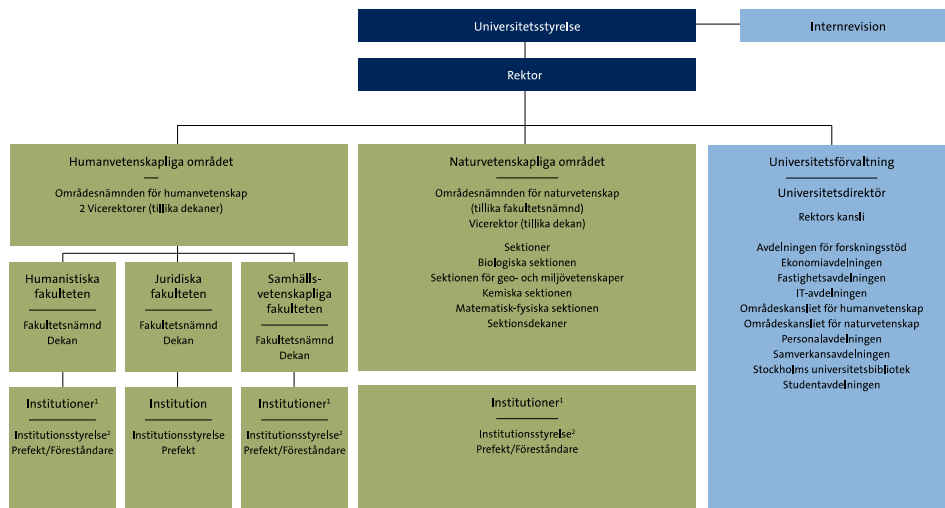
Vid Stockholms universitet finns drygt 27 000 helårsstudenter, 1 400 doktorander och 5 700 medarbetare. Inom vetenskapsområdena naturvetenskap och humanvetenskap erbjuds cirka 300 utbildningsprogram och 1 700 kurser. Universitetet har en total omsättning på drygt 5,3 miljarder kronor.

Organisatoriskt är universitetet indelat i två områden – det humanvetenskapliga och det naturvetenskapliga inom vilka det finns totalt fyra fakulteter.

Det humanvetenskapliga området bedriver utbildning, forskning och samverkan om människan och hennes situation: språk, samhälle, kultur, organisation, historia, normer och samspelet mellan dem. Områdets tre fakulteter – humanistiska, samhällsvetenskapliga och juridiska fakulteten – är de största i sitt slag i landet, både när det gäller utbildning och forskning.

Det naturvetenskapliga området består till skillnad från det humanvetenskapliga, av en fakultet med 15 institutioner och fem centra som sorterar direkt under fakulteten. Fakulteten bedriver bred forskning och utbildning med program och kurser inom matematik, fysik, kemi, biologi, geologi, miljövetenskap och angränsande områden. Forskningen är till en betydande del fri grundforskning – det vill säga inriktad på att med hjälp av vetenskapliga metoder utveckla ny kunskap om hur olika delar av universum och vår natur är uppbyggda och hur de fungerar som separata system eller i en större helhet.

Verksamhetsstödet inom universitet arbetar för att säkerställa långsiktigt goda förutsättningar, såväl för forskning, utbildning och samverkan som för ledarskap på olika nivåer. I detta prioriteras ett effektivt resursutnyttjande och utvecklingen av gemensamma processer.

¹ eller motsvarande centrum eller institut

² eller motsvarande styrelse

Året i siffror

Universitetet totalt

Helårsstudenter: 27 057¹

Doktorsexamina: 202

Intäkter: 5 330 mnkr, (39 % utbildning, 61 % forskning)

Humanvetenskapliga området

Helårsstudenter: 23 863¹

Doktorsexamina: 87

Intäkter: 3 020 mnkr, (54% utbildning, 46% forskning)

Humanistiska fakulteten	Juridiska fakulteten	Samhällsvetenskapliga fakulteten
Helårsstudenter: 7 744	Helårsstudenter: 2 536	Helårsstudenter: 13 583
Doktorsexamina: 30	Doktorsexamina: 7	Doktorsexamina: 50
Intäkter: 1 003 mnkr	Intäkter: 214 mnkr	Intäkter: 1 803 mnkr
(47% utbildning, 53% forskning)	(68% utbildning, 32% forskning)	(57% utbildning, 43% forskning)

Naturvetenskapliga området

Naturvetenskapliga fakulteten

Helårsstudenter: 3 193

Doktorsexamina: 115

Intäkter: 2 212 mnkr (15% utbildning, 85% forskning)

Definitioner och redovisning av prestationer

Stockholms universitet redovisar verksamhetens prestationer och kostnad per prestation enligt kraven på väsentliga uppgifter i regleringsbrevet för universitet och högskolor, detta i enlighet med instruktioner från utbildningsdepartementet. Dessa och andra kvantitativa uppgifter inom ramen för resultatredovisningen utgör väsentlig information, och kan ses som indikatorer för att beskriva vad universitetet presterat i förhållande till verksamhetens uppgifter och mål.

Inför arbetet med årsredovisningen har parametrar för ett antal kvantitativa uppgifter definierats, till exempel uttagsdatum och vilka uppgifter som ska inkluderas. I de fall definitioner ändrats har uppgifterna för samtliga redovisade år sökts ut på nytt, för att säkerställa att uppgifter är jämförbara. I flertalet fall redovisas uppgifter för de tre senaste åren men i trenddiagram redovisas uppgifter för fem år.

¹ Helårsstudenter inom anslaget samt inom studieavgiftsbelagd verksamhet

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Stockholms universitet har ett brett utbildningsutbud inom naturvetenskap, humaniora, juridik, och samhällsvetenskap. Universitetet erbjuder såväl programutbildningar som leder till relevant yrkeskunskap, som vidareutbildning för redan yrkesverksamma och ett stort utbud av fristående kurser.

Utbildningsutbud och studentrekrytering

Utbildningsutbud

Programutbildningar på kandidat- och masternivå som syftar till relevant yrkeskunskap utgör kärnan i Stockholms universitets utbildningsutbud. De kompletteras av ett stort utbud fristående kurser som ger möjlighet till såväl vidareutbildning som livslångt lärande och bidrar till universitetets samverkan med det omgivande samhället.

Vid dimensionering av utbildning tar universitetet hänsyn till både studentefterfrågan och arbetsmarknadens behov, men även till samhällsbehov. Samhällsbehovet kan till exempel handla om att erbjuda utbildningar som inte ges vid andra lärosäten i Sverige eller kurser som främjar livslångt lärande.

Att bedöma arbetsmarknadens behov innebär utmaningar eftersom arbetsmarknadsprognoser ofta är osäkra och i begränsad utsträckning tar hänsyn till regionala variationer. Ytterligare en utmaning vid dimensionering är att det finns utbildningar som är angelägna ur ett samhällsperspektiv men som har lågt söktryck eller låg prestationsgrad och därför är mycket resurskrävande att ge.

Läroutbildning är fortsatt högt prioriterad inom utbudet. Genom alumnenkäter kan universitetet notera en ökad efterfrågan från arbetsmarknaden på matematiker och matematiska statistiker. Universitetet har därför vidtagit åtgärder för att öka genomströmningen på dessa utbildningar.

Åttio procent av universitetets utbildningar är på grundnivå och 19 procent på avancerad nivå som andel av antalet helårsstudenter (en procent ej klassificerat, avser utbytesstudenter). Detta bedöms vara en rimlig fördelning om man ser till arbetsmarknadens behov och volymen på utbildningen på forskarnivå.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå är till övervägande del campusförlagd. Andelen distansstudenter utgjorde under läsåret 2018/2019, liksom tidigare år, knappt 10 procent av det totala antalet helårsstudenter. Att rekryteringsbasen i hög grad utgörs av personer boende i Stockholmsregionen är en av anledningarna till den relativt begränsade andelen distansundervisning, men även genomströmningsfaktorer spelar in. I antal helårsstudenter räknat är dock lärosätet bland de tio största utbildningsanordnarna för distansutbildningar i Sverige. Det finns en medvetenhet om en ökad efterfrågan av mer flexibla studieformer från såväl studenter som det omgivande samhället. Kurser erbjuds därför på såväl del- som heltid och på dag- och kvällstid.

Söktryck

Stockholms universitet har generellt sett ett gott söktryck (antal behöriga förstahandssökande per antagen student) till utbildningsprogrammen, medan söktrycket till fristående kurser är lägre. Söktrycket har varit relativt konstant den senaste treårsperioden – även om det totala antalet sökande minskat – med undantag för program på avancerad nivå som hade lägre söktryck 2019 jämfört med åren innan, se tabell på nästa sida. Anledningen till det lägre söktrycket till masterprogram beror huvudsakligen på att fler antagits jämfört med 2017 och 2018.

Söktrycket varierar inte bara mellan program och kurser utan även mellan olika ämnesområden. Exempelvis antas samtliga behöriga sökande inom ett flertal utbildningar inom matematik och

naturvetenskap. Bland nybörjarprogram med högt söktryck, hade psykologprogrammet det klart högsta med 17,0 behöriga förstahandssökande per antagen till vårterminen 2019 och 14,1 till höstterminen, men även juristprogrammet (5,4) och kandidatprogram i internationell företagsekonomi och politik (5,3) hade mycket högt söktryck.²

På avancerad nivå hör det internationella masterprogrammet i statsvetenskap och det internationella masterprogrammet i curating med inriktning mot konst, management och juridik till dem som hade högst söktryck (17,5 respektive 12,4 behöriga förstahandssökande per antagen). Det bör dock noteras att antalet antagna till dessa program är relativt litet.

Utbudet av fristående kurser är omfattande och söktrycket varierar därför – allt från inga sökande till drygt åtta behöriga förstahandssökande per antagen. Fristående kurser på avancerad nivå har lägst söktryck, vilket bland annat beror på att den population som är behörig till dessa kurser är betydligt mindre.

Att ha många behöriga förstahandssökande underlättar universitetets planering och ger bättre ekonomiska förutsättningar, eftersom ett gott söktryck innebär bättre möjligheter att fylla platserna. Universitetet arbetar därför systematiskt med rekrytering.

Behöriga förstahandssökande per antagen till kurser och program 2017–2019

	2017	2018	2019
Program, grundnivå	2,5	2,4	2,3
Program, avancerad nivå	2,1	2,1	1,6
Kurser, grundnivå	0,8	0,8	0,7
Kurser, avancerad nivå	0,6	0,6	0,6

Källa: NyA.

Från och med 2019 redovisades söktrycket som sökande per antagen istället för per plats, då alla utbildningar inte anger platsantal. Uppgifterna för 2017 och 2018 har därför uppdaterats. Sökande och antagna bedöms inte vara individbaserad statistik eftersom en student kan ha sökt till flera utbildningar. Könsupplad statistik redovisas därför inte.

Utbildningsuppdraget

Helårsstudenter och helårsprestationer

Antalet helårsstudenter inom ramen för takbeloppet uppgick 2019 till 26 764, vilket är en ökning med drygt 2,7 procent jämfört med 2018. I realiteten är det dock bara en mindre ökning om man tar hänsyn till att kalenderåret 2018 endast bestod av 39 terminsveckor medan 2019 bestod av drygt 40. Antalet helårsprestationer ökade under samma period endast med 0,2 procent och uppgick till 20 481. Det innebär att prestationsgraden sjunkit med cirka två procentenheter till 76,5 procent. Prestationsgraden varierar mellan olika utbildningar men framförallt mellan fristående kurser och program, där programmen har avsevärt högre prestationsgrad. Det konstateras att prestationsgraden 2015 och 2016 låg på ungefär samma nivå som 2019. Även om det inte går att dra några säkra slutsatser av utfallet ett enskilt år, skulle den högre prestationsgraden 2017 och 2018 kunna vara effekter av införandet av nya Ladok respektive ovannämnda skillnad i antal terminsveckor.

Utfallet av helårsstudenter och helårsprestationer 2019 uppgår, inklusive decemberprestationerna från 2018, till 1 774 mnkr, vilket innebär att Stockholms universitet underskider takbeloppet med knappt 71 mnkr. Det kan jämföras med en underproduktion på 108 mnkr för 2018.

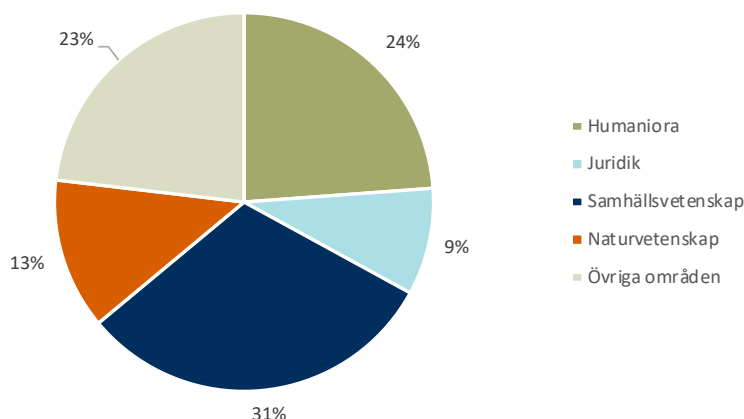
² Söktrycket till enskilda program är inte direkt jämförbar med det totala söktrycket eftersom samma individ kan ha sökt flera utbildningar och därför förekomma flera gånger i det totala söktrycket.

De senaste årens trend med minskande antal helårsstudenter och underproduktion, bedöms ha flera orsaker, bland annat små ungdomskullar kombinerat med en stark arbetsmarknad. De neddragningar i utbudet som gjordes för ett antal år sedan när Stockholms universitet överproducerade, blev dessutom kraftfullare än planerat. Åtgärder som syftar till att nå takbeloppet har beslutats. Bland annat kommer anslag att omfördelas inom lärosätet till utbildningar med högt söktryck.

Inom den studieavgiftsbelagda verksamheten har antalet helårsstudenter ökat med mer än 30 procent och uppgick till 293. Antalet helårsprestationer har också ökat men inte lika mycket som helårsstudenter. Prestationsgraden har därför, liksom inom anslagsfinansierad utbildning, sjunkit, från 88 till 81 procent. För mer information om den studieavgiftsbelagda verksamheten, se avsnittet Studieavgifter för tredjelandsstudenter.

I diagrammet nedan redovisas antalet helårsstudenter per utbildningsområde. Fördelningen ger en god bild av universitetets breda utbud. Fördelningen mellan utbildningsområden har varit relativt konstant den senaste treårsperioden.

Antal helårsstudenter inom ramen för takbeloppet och studieavgiftsbelagd utbildning per utbildningsområde 2019 (totalt 27 057 hst)*

Källa: Ladok.

Statistik som rör helårsstudenter och helårsprestationer bedöms inte vara individbaserad och är därför inte könsuppdelad.

* Övriga områden inkluderar Teknik (7 %), Vård (1 %), Medicin (3 %), Undervisning (5 %), Verksamhetsförlagd utbildning (2 %) och Övrigt (5 %).

Kursers fördelning mellan grundnivå och avancerad nivå inom ramen för takbeloppet och studieavgiftsbelagd verksamhet 2017–2019

	2017		2018		2019	
	Antal hst	Andel	Antal hst	Andel	Antal hst	Andel
Grundnivå	21 365	79	20 875	79	21 594	80
Avancerad nivå	5 226	19	5 063	19	5 103	19
Ej klassificerat	394	1	335	1	360	1
	26 985	100	26 273	100	27 057	100

Källa: Ladok.

Ej klassificerat avser utresande utbytesstudenter.

För uppgift om antal helårsstudenter, helårsprestationer och prestationsgrad per område och fakultet, se tabell 1 och 2 i tabellbilagan.

Som framgår av tabellen ovan ligger ca 80 procent av universitetets utbildning på grundnivå. Fördelningen bedöms vara rimlig i förhållande till arbetsmarknadens behov och volymen på utbildningen på forskarnivå.

Examina

Antalet examina har minskat med knappt tolv procent jämfört med 2018. Delar av minskningen förklaras med att det utfärdades färre examina 2017 och fler 2018 än under ett normalår, vilket dels beror på ändrade rutiner för examensdatum, dels på tidvis långa handläggningstider under 2017. Antalet lärarexamina har ökat, trots att antalet yrkesexamina totalt sett minskat.

Av dem som tagit ut examen 2019 utgör kvinnor två tredjedelar, vilket relativt väl motsvarar studentpopulationen i stort (sett till andel kvinnor av helårsstudenterna). Dock är skillnaderna relativt stora mellan olika examina. För generella examina är könsfördelningen jämnare än för yrkesexamina; av dem som tagit ut specialpedagog- och förskollärarexamen är till exempel mer än 90 procent kvinnor.

Antal avlagda examina under perioden 2017–2019 fördelat på examenstyp och andel kvinnor och män (%)

Typ av examen	2017			2018			2019		
	Antal examina	Andel kvinnor	Andel män	Antal examina	Andel kvinnor	Andel män	Antal examina	Andel kvinnor	Andel män
Masterexamen	820	58	42	1 078	57	43	920	57	43
Magisterexamen	213	59	41	285	53	47	202	56	44
Yrkesexamen*	2 214	77	23	2 577	76	24	2 281	76	24
Kandidatexamen	2 293	63	37	2 817	62	38	2 542	62	38
Högskoleexamen	7	0	100	2	100	0	8	100	0
Totalt	5 547	68	32	6 759	66	34	5 953	67	33

Källa: Ladok.

* Med yrkesexamen avses juris kandidatexamen/juristexamen, sjukhusfysikerexamen, socionomexamen, lärarexamen, civilekonomexamen, psykoterapeutexamen och psykologexamen.

Uppdragsutbildning

Uppdragsutbildning utgör en viktig del av universitetets samverkansarbete, då den innebär en möjlighet att direkt bidra till det omgivande samhället. Intäkterna för uppdragsutbildning svarar för knappt sex procent av totala intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Uppdragsutbildningen består av både poänggivande och icke poänggivande utbildning. De största uppdragsgivarna är Skolverket, Arbetsförmedlingen och Svenska Institutet. De mest framträdande uppdragsutbildningarna är Lärarlyftet, en utbildning som ger lärare möjlighet att komplettera sin legitimation med fler behörigheter, Rektorsprogrammet, en befattningsutbildning för skolledare, särskilda satsningar inom till exempel matematikområdet samt ledarskapsutbildningar.

Den ekonomiska omfattningen av universitetets uppdragsutbildning redovisas i kapitlet Ekonomiskt resultat och analys. Såväl antalet helårsstudenter som helårsprestationer i poänggivande uppdragsutbildning har visserligen minskat jämfört med 2018, men är på ungefär samma nivå som 2017 och tidigare år. Även om antalet helårsprestationer också minskat, har prestationsgraden ökat. Baserat på utfallet ett enskilt år är det svårt att dra slutsatser om orsakerna till den ökade prestationsgraden.

Antal helårsstudenter och helårsprestationer 2017–2019 inom poänggivande uppdragsutbildning

	2017	2018	2019
Helårsstudenter	332	395	323
Helårsprestationer	249	312	298

Källa: Ladok.

Utbildning för personer med avslutad utländsk utbildning och vidareutbildning av obehöriga lärare som tidigare inkluderats i statistiken, ingår inte längre. Uppgifterna för 2017 och 2018 har därför uppdaterats.

Statistik som rör helårsstudenter och helårsprestationer bedöms inte vara individbaserad och är därför inte könsuppdelad.

Utbyggnad av vissa utbildningar – samhällsbyggnadsutbildningar och sommarkurser

Stockholms universitet har enligt budgetpropositionen 2018 och vårändringsbudgeten 2019 i uppdrag att bygga ut samhällsbyggnadsutbildningar med fem helårsstudenter och sommarkurser, som är relevanta för att studenter snabbare ska nå en lärarexamen eller för att möjliggöra kompetensutveckling och vidareutbildning för obehöriga lärare, med 45 helårsstudenter.

Samhällsplanerarutbildningarna har fortsatt ett gott söktryck och har kunnat utökas i enlighet med vad som anges i regleringsbrevet. I jämförelse med 2017 har antalet helårsstudenter ökat med 23. Även på fristående kurser inom samhällsbyggnad har antalet helårsstudenter ökat.

Antalet helårsstudenter på berörda sommarkurser har utökats i enlighet med vad som anges i regleringsbrevet. I jämförelse med 2017 har antalet helårsstudenter ökat med 57.

Läro- och förskolläroarutbildning

Stockholms universitet har Sveriges största läroarutbildning. Universitetets utbildningar ger kompetens att arbeta som läroare i olika ämnen, inom olika verksamheter och för alla åldrar – från förskola till gymnasieskola. Läroarutbildningarna är påbyggnadsbara så att alla har möjlighet att avlägga en magister- eller masterexamen, vilket innebär att vägen till fortsatta studier på forskarnivå är öppen.

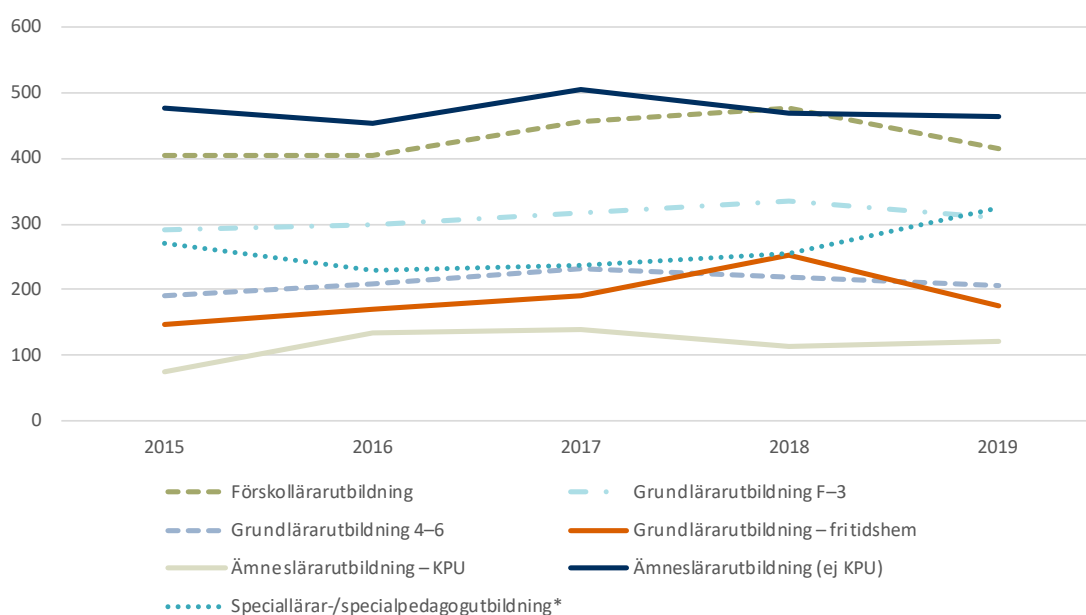
Utbyggnad av läroarutbildning

Universitetet har de senaste åren i flera omgångar fått utökat anslag för utbyggnad av läroarutbildningarna, senast i vårändringsbudgeten för 2019.

Universitetet har mot bakgrund av det utökade anslaget ökat planeringstalen per år enligt följande mellan 2016 och 2019:

- förskolläroarprogrammet från 300 till 420 platser
- grundläroarprogrammet F–3 från 240 till 300 platser
- grundläroarprogrammet 4–6 från 200 till 240 platser
- kompletterande pedagogisk utbildning från 120 till 130 platser.

Som framgår av diagrammet nedan har antalet antagna knappt ökat mellan 2015 och 2019, trots en utbyggnad av antal platser. Trots vissa toppar som kan förklaras med särskilda satsningar som Läroarlyft, eller nya inriktningar på utbildningar, är det tydligt att en utbyggnad av nybörjarplatser leder till fler antagna studenter. Det finns även flera utmaningar med ytterligare utbyggnad, till exempel lågt söktryck till vissa inriktningar, inte minst inom matematik och naturvetenskapliga ämnen där behovet av läroare är stort, samt svårigheter att rekrytera läroarutbildare.

Antal antagna inom vissa lärarutbildningar 2015–2019*

Källa: Ladok.

* Avser de lärarutbildningar som enligt regleringsbrevet ska återrapporteras.

För information om utveckling över tid samt könsfördelning, se tabell 7 i tabellbilagan.

Antal helårsstudenter och examina inom vissa lärarutbildningar 2017–2019*

	2017		2018		2019	
	Antal hst	Examina	Antal hst	Examina	Antal hst	Examina
Förskollärarytexamen	984	261	1 021	276	1 064	245
Grundlärarytexamen fritidshem	302	61	313	85	339	90
Grundlärarytexamen F-3	658	101	734	114	754	152
Grundlärarytexamen 4-6	473	73	480	95	513	78
Ämneslärarytexamen - KPU	145	44	128	79	122	102
Ämneslärarytexamen (ej KPU)	1 032	148	1 014	198	1 065	201
Specialpedagog- och speciallärarytexamen	274	228	258	202	291	247
Totalt	3 868	916	3 948	1 049	4 149	1 115

Källa: Ladok.

* Avser de lärarutbildningar som enligt regleringsbrevet ska återrapporteras. Uppgifterna för 2017 och 2018 har uppdaterats.

För information om antal helårsprestationer och prestationsgrad respektive könsfördelning vad gäller examina, se tabell 8-9 i tabellbilagan.

Som framgår av tabellen ovan har dock både antalet helårsstudenter och examina ökat sedan 2017 när det gäller de lärarutbildningar som ska redovisas enligt regleringsbrevet. Det totala antalet examina har under den senaste treårsperioden ökat med mer än 20 procent. Ökningen skulle kunna bero på att en större andel av de antagna påbörjar sina studier eller på bättre genomströmning. Ytterligare en faktor är att antal examina inte är jämförbart med antalet antagna eller helårsstudenter. I antalet antagna och helårsstudenter ingår endast anslagsfinansierad utbildning medan

antalet examina omfattar både anslags-, bidrags- och avgiftsfinansierad utbildning. En examen kan utöver kurser som genomförts inom anslagsfinansierad utbildning samtidigt bestå av kurser inom exempelvis avgiftsfinansierad utbildning. Det är därför inte möjligt att endast redovisa examina inom anslagsfinansierad utbildning.

Utöver vad som redovisas i tabellen utfärdar Stockholms universitet ytterligare drygt 350 examina. Det handlar om examina från äldre lärarutbildningar, yrkeslärarutbildningar och från vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL).

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och VFU-skolor

Stockholms universitet har erhållit medel för försöksverksamhet med särskilt utvalda skolor för verksamhetsförlagd utbildning, s.k. VFU-skolor, i syfte att höja kvaliteten i lärar- och förskollärarutbildningarnas verksamhetsförlagda utbildning.

Under 2019 intensifierade universitetet arbete med att implementera en ny modell för VFU som bygger på de goda erfarenheterna från övningsskoleprojektet. Försöksverksamheten med särskilt utvalda skolor för verksamhetsförlagd utbildning vid Stockholms universitet, det så kallade övningsskoleprojektet, pågick 2010–2018 och omfattade 2018 drygt 800 studenter på 21 övningsskolor och -förskolor. Utvärdering av projektet visade bland annat att en hög koncentration av studenter inom en samverkansenhet bidrog till höjd kvalitet inom VFU, då samverkan mellan lärosäte och skolor/förskolor kan fördjupas. Denna samverkan inkluderar exempelvis lokala handledarutbildningar samt professionsutvecklande aktiviteter.

Den nya VFU-modellen som implementeras gradvis från och med 2019 innebär att VFU-skolor organiseras i kommunernas regi i samverkansenheter, som var och en består av ett antal skolor och/eller förskolor. Dessa enheter tar emot en hög koncentration av studenter vilket möjliggör den nära samverkan mellan skolorna och universitetet som eftersträvas. Universitetet avser att involvera alla kommuner i regionen i dialog kring implementeringen, och har under 2019 fört samtal med alla skolhuvudmän som ingick i övningsskoleprojektet.

Det övergripande målet med den nya modellen är en höjd kvalitet inom VFU som kommer alla lärarstudenter vid Stockholms universitet tillgodo. På sikt kommer alla lärarstudenter att göra sin VFU inom den nya modellen. Fyra samverkansenheter, så kallade VFU-kluster, startade hösten 2019, i Nacka, Haninge, Botkyrka och Upplands-Bro. Totalt placerades nästan 40 procent av studenterna som gjorde sin första VFU inom ett VFU-kluster. Ett ökat antal kluster är på gång till 2020.

För att underlätta verksamheten inom den nya modellen har Stockholms universitet även gjort vissa strukturförändringar av VFU-organisationen. Bland annat har en koordinator för extern samverkan tillsatts och två uppdrag som VFU-resurs, för att stötta de medverkande skolorna och förskolorna, bemannats.

Specialpedagogisk utbildning

Stockholms universitet har i uppdrag att tillgodose behovet av pedagoger med inriktning mot undervisning av elever med syn- respektive hörselskada.

Universitetet erbjöd under 2019, inom ramen för takbeloppet, tre fristående kurser inom hörselområdet och två inom synområdet. Kurserna omfattade mellan 7,5 och 15 högskolepoäng. Universitetet anordnade därutöver en kurs på 30 högskolepoäng på uppdrag av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM).

Stockholms universitet erbjuder den enda speciallärarutbildningen i Sverige med specialisering mot dövhet eller hörselskada respektive synskada. Speciallärarprogrammet är en påbyggnadsutbildning på avancerad nivå för yrkesverksamma lärare i alla pedagogiska verksamheter.

År 2018 startade grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i årskurs 4–6 med profil teckenspråkig, tvåspråkig undervisning, och i utbildningsutbudet för kompletterande pedagogisk utbildning ingår ämnet svenskt teckenspråk.

De ekonomiska förutsättningarna för att vårterminen 2021 starta grundlärarprogram med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3 med profil teckenspråkig, tvåspråkig undervisning utreds för närvarande.

En kontinuerlig dialog förs med SPSM kring behov av kompetens i specialskolan, gemensam spridning av information om det nya grundlärarprogrammet och utveckling av gemensamma rutiner kring VFU.

Läroarutbildning i minoritetsspråk

Stockholms universitet har i uppdrag att erbjuda ämnesläroarutbildning i finska.

Under året har ämnesläroarutbildning i finska erbjudits dels som fristående kurser följt av kompletterande pedagogisk utbildning, dels inom ämnesläroarprogrammet med inriktning årskurs 7–9, finska som modersmål. De fristående kurserna svarar både mot behovet av en ett-ämnesutbildning och studier för ökad behörighet.

Vidare har två fristående kurser vars huvudsakliga syfte är att erbjuda fortbildning för yrkesverksamma lärare getts under året.

Stockholms universitet har omfattande samverkan kring ämnesläroarutbildningen i finska, som bland annat inbegriper föreläsningar samt sakkunnig- och expertuppdrag i relation till myndigheter, läroorganisationer i Sverige och Finland och nationella organisationer som företräder sverigefinnar och tornedalningar. Andra exempel på samverkan är den årligt återkommande kompetensutvecklingsdagen för lärare i finska som 2019 anordnades i anknytning till Sverigefinska bok- och kulturmässan.

Universitetet deltar även i nationella och internationella forskningssamarbeten med inriktning didaktik och minoritetsspråkiga elever.

Vägledning av studenter

Stockholms universitets studievägledare erbjuder såväl presumtiva som befintliga studenter vägledning om frågor som rör allt från val av ämneskombinationen till legitimationsfrågor. Universitetet anordnar även öppet hus och utbildningsmässor där studievägledare och även studentambassadörer informerar om läroarutbildningarna. I skriftligt material och vid vägledningssamtal förmedlas att läroarbristen är stor och arbetsmarknaden god. De områden där bristen är störst ges särskilt fokus i kampanjer, till exempel behovet av ämneslärare i matematik och naturvetenskap och manliga förskollärare. Stockholms universitet arbetar också för att tydliggöra att det finns olika utbildningsvägar in i läroaryrket.

Kvalitetsarbete

Under 2019 fastställde Stockholms universitet en kvalitetspolicy. Policyn beskriver utgångspunkterna för hur Stockholms universitet säkrar och utvecklar kärnverksamheten – forskning och utbildning – med målet att uppnå högsta kvalitet.

Det grundläggande ansvaret för kvaliteten i utbildning på grundnivå och avancerad nivå ligger hos forskande och undervisande personal vid institutionerna. I universitetets kollegiala organ, som institutionsstyrelser och fakultets- och områdesnämnder, säkras denna. De granskar bland annat kurs- och utbildningsplaner, vilka styr utbildningens genomförande. De genomför dessutom en rad olika utvecklingsprojekt samt uppföljningar av tidigare kvalitetsarbete.

Universitetets kvalitetssystem för utbildning omfattar sex områden: organisation och styrning; inrättande, revidering och avveckling; planering, genomförande och uppföljning; antagning och examen; anställning och kompetensutveckling; samt studentstöd och information. Inom vart och ett finns olika kvalitetssäkrande aktiviteter, till exempel utbildningsgranskningar, kvalitetsdialoger, kvalitetsrapporter och kursvärderingar. Utöver utbildningsgranskningar (se Utvärdering nedan) färdigställdes under 2019 kvalitetsrapporter och kvalitetsdialoger genomfördes.

Under året har universitetet även arbetat med att vidareutveckla kvalitetssystemet, bland annat de delar som rör kompetensutveckling av lärare respektive studentinflytande. Likaså har det statistiska underlag och det stödmaterial som ingår i granskningarna ytterligare förfinats. Vidare har en jämförande uppföljning av fastställda indikatorer för utbildning genomförts. Dessa indikatorer utgör utgångspunkt för utvecklingen av utbildningsgranskningarnas statistiska underlag. Under året utlyste rektor även en femte omgång med särskilda medel för kvalitetsutveckling av utbildning, vilket utgör en komponent inom kvalitetssystemet.

Utvärdering

Ett urval av Stockholms universitets yrkesutbildningar utvärderas av Universitetskanslersämbetet inom ramen för det nationella kvalitetssäkringssystemet under 2017–2022. Under 2019 omfattades förskolläraryrkesutbildningen, grundläraryrkesutbildningen och ämnesläraryrkesutbildningen. Stockholms universitet fick omdömet hög kvalitet på förskolläraryrkesexamen och på grundläraryrkesexamen, inriktning fritidshem. På grundläraryrkesexamen, inriktning förskoleklass och årskurs 1–3 samt inriktning årskurs 4–6 fick universitetet omdömet ifrågasatt kvalitet. Arbeta med att vidta åtgärder för dessa utbildningar påbörjades omedelbart och har fortsatt under året.

I enlighet med universitetets kvalitetssystem för utbildning ska samtliga poänggivande utbildningar på grundnivå och avancerad nivå granskas i en treårscykel. Under året avslutades flera av de utbildningsgranskningar som ingick i den pilotstudie som startade 2018. För de utbildningar som behövde vidta nödvändiga åtgärder pågick arbete med dessa under året. Under hösten 2019 startade ordinarie utbildningsgranskningar av drygt 20 utbildningar (varav tre inom utbildning på forskarnivå).

Forskningsanknytning i utbildningen

Stockholms universitet strävar efter högsta kvalitet på sina utbildningar, bland annat genom att stimulera professorer, lektorer och biträdande lektorer att vara aktivt verksamma inom såväl forskning som utbildning. Ett av de mått som vanligtvis används för att visa forskningsanknytningen i utbildning på grundnivå och avancerad nivå är andel disputerade lärare.

Stockholms universitet har generellt en hög andel disputerade lärare – 86 procent – men den varierar mellan olika utbildningar och ämnesområden. Inom naturvetenskap är andel disputerade lärare särskilt hög, medan den är lägre på yrkesutbildningar och utbildningar med mycket praktiska moment, till exempel läraryrkesutbildningarna. Universitetet arbetar aktivt för att öka andelen disputerade lärare inom de utbildningar där det bedöms som angeläget att göra det.

Andelen disputerade lärare var 2019 på ungefär samma nivå som tidigare år. När det gäller könsfördelning bland lärare, se kapitlet Gemensamt för verksamhetsgrenarna.

Kvalitetsförstärkning – höjda ersättningsbelopp för vissa utbildningsområden

Inom Stockholms universitet har den särskilda höjningen av ersättningsbeloppen för utbildningsområdena humaniora, juridik, samhällsvetenskap, undervisning och verksamhetsförlagd utbildning använts på olika sätt inom organisationen. En gemensam satsning för hela universitetet är rekrytering av lärare. Förstärkningen har vidare använts för att öka undervisningens omfattning, alternativt minska studentgruppernas storlek vid seminarier, samt för förstärkning av handledning

i akademiskt skrivande. Satsningar har även gjorts för att minska avhoppet och på utökad kompetensutveckling av undervisande personal.

Det höjda ersättningsbeloppet för verksamhetsförlagd utbildning har fortsatt använts för att stärka samordningen och utvecklingen av den verksamhetsförlagda utbildningen inom lärarutbildningen. Höjningen har bland annat använts för att samverka med skolhuvudmän i uppbyggnaden av en ny modell för VFU vid Stockholms universitet.

Den särskilda höjningen är välkommen och genomförda insatser förväntas bidra till högre kvalitet. Det är dock viktigt att betänka att flertalet av de utbildningsområden som berörs fortfarande har en låg ersättningsnivå, vilket betyder att höjningen i vissa fall endast räcker till att bibehålla kvaliteten i utbildningen snarare än att höja den.

Studieavgifter för tredjelandsstudenter

Stockholms universitet har ett stort utbud av kurser och program på engelska: under 2019 erbjöds ungefär 1 000 kurstillfällen där undervisningsspråket var engelska.

Under den senaste femårsperioden har antalet antagna avgiftsskyldiga studenter stadigt ökat, trots att antalet sökande minskat alltsedan 2017, vilket delvis förklaras av att en större andel betalar anmälningsavgiften och kompletterar sina meriter. Nästan fyra femtedelar av de avgiftsskyldiga söker till program.

Som framgår av diagrammet på nästa sida var det bara cirka 35 procent av de nästan 800 antagna 2019 som betalade avgiften och registrerade sig. Orsakerna till den stora skillnaden mellan antal antagna och registrerade kan vara flera, till exempel att man inte erhållit stipendium/finansiering eller att man antagits till annat lärosäte. Av de registrerade var cirka 56 procent kvinnor och 44 procent män, vilket är en jämnare könsfördelning än inom studentpopulationen i stort. Könsfördelningen har under de senaste åren varit relativt konstant. Tredjelandsstudenterna kom under 2019 främst från Kina, Australien, Singapore, Japan, USA, och Kanada.

Stockholms universitet tillämpade inte separat antagning för tredjelandsstudenter 2019.

Samtidigt som antalet avgiftsskyldiga ökar går det att se en nedåtgående trend i antalet inresande utbytesstudenter från tredjeland, från knappt 400 år 2018 till knappt 330 år 2019, trots universitetets fortsatta arbete för ett ökat internationellt utbyte. Det är främst antalet utbytesstudenter från Kina, USA, och Kanada som minskar.

Andelen studieavgiftsskyldiga studenter som erhåller stipendium har under den senaste femårsperioden varierat mellan knappt 15 och drygt 30 procent. Det är bara möjligt att erhålla ett stipendium om man blivit antagen till ett masterprogram som startar en hösttermin. Stipendier som fördelades av medel från UHR och stipendier från Svenska Institutet utgjorde majoriteten av nya stipendier 2019. Stockholms universitet bedömer att det begränsade antalet stipendier är ett av skälen till att så stor andel av de antagna inte påbörjar sina studier.

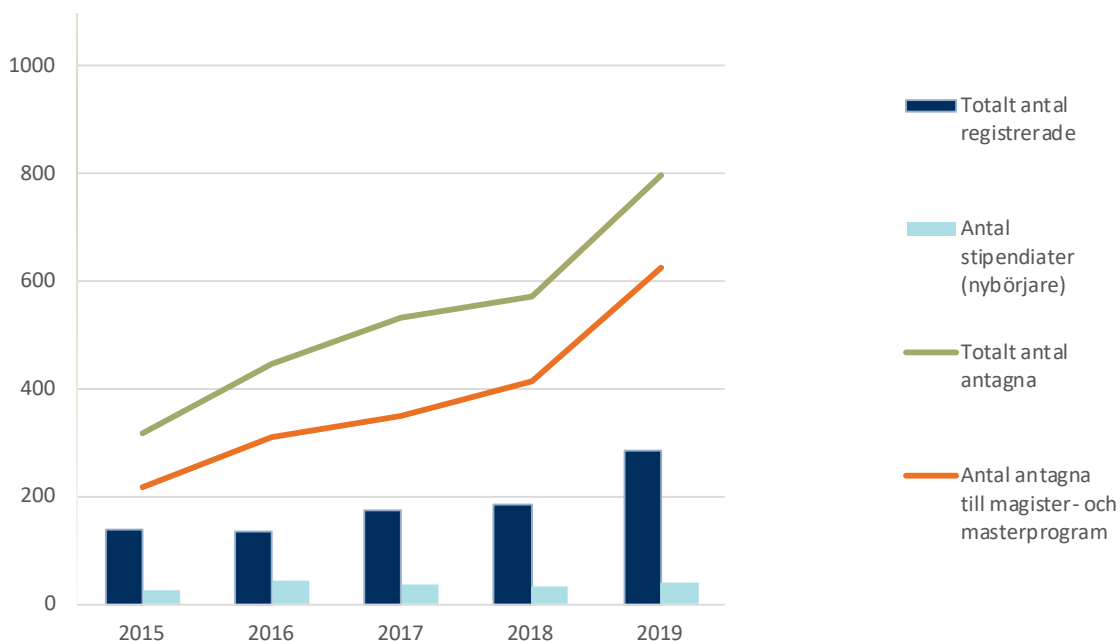
Den studieavgiftsbelagda verksamheten påverkar den övriga verksamheten på olika sätt. Bland annat kan det ökade söktryck som verksamheten bidrar till leda till ökad kvalitet i utbildningen. Vidare är det berikande med varierade studentgrupper med olika bakgrund och dessutom får svenska studenter ökade möjligheter till internationalisering på hemmaplan. Ett ökat antal betalande studenter har dock även inneburit viss ökad administration och behov av ökade informations- och stödinsatser.

Antalet återbetalningar har ökat jämfört med tidigare år, från 15 höstterminen 2018 till över 40 höstterminen 2019. Detta är i viss mån problematiskt eftersom sena avhopp innebär att det är svårt att kalla in reserver och universitetet därmed kan stå med tomma platser. Anledningarna till återbetalning är i de flesta fallen att den antagna fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd. Det förekommer också att uppehållstillstånden inte utfärdats i tid och att den antagne då inte kan

påbörja studierna. Ytterligare en anledning kan vara att studenten lämnat återbud före terminsstart.

Samarbetet med Migrationsverket har i stort sett fungerat bra. Dock har lång handläggningstid vid vissa utlandsmyndigheter varit ett problem och inneburit att vissa antagna studenter inte fick sina uppehållstillstånd i tid för att kunna påbörja studierna.

Antal antagna och registrerade studenter samt stipendiater inom studieavgiftsbelagd verksamhet 2015–2019*

Källa: NyA, Ladok och för stipendiater egen databas. Statistiken ur NyA baseras på samtliga antagningsomgångar.

* Uppgifterna avser nybörjare, vilket innebär att antagna till kurser inom program exkluderats liksom registrerade och stipendiater från och med termin 2 på program samt fortsättningsregistrerade på kurs. Statistiken avser hela 2019 men det absoluta flertalet studieavgiftsstudenter antas till höstterminen.

Antal helårsstudenter och helårsprestationer i studieavgiftsbelagd verksamhet 2017–2019

Antal	2017	2018	2019
Helårsstudenter	207	220	293
Helårsprestationer	193	193	238

Källa: Ladok.

Statistik som rör helårsstudenter och helårsprestationer bedöms inte vara individbaserad och är därför inte könsuppdelad.

Som framgår av diagrammet ovan, har antalet studieavgiftsskyldiga helårsstudenter ökat med drygt 30 procent jämfört med 2018. Även antalet helårsprestationer har ökat kraftigt men prestationsgraden har, liksom inom anslagsfinansierad utbildning, sjunkit. Prestationsgraden är dock högre jämfört med anslagsfinansierad utbildning. Ett av skälen till det är sannolikt att flertalet studieavgiftsstudenter går programutbildningar där prestationsgraden generellt sett är högre än på fristående kurser.

Utbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning

Kompletterande juristutbildning

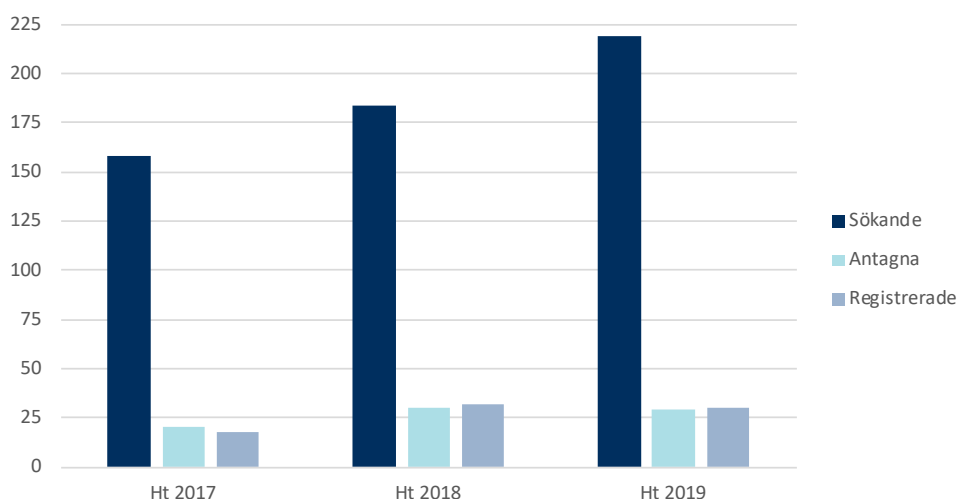
Stockholms universitet har möjlighet att anordna kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk juristutbildning.

Utbildningen omfattar 120 högskolepoäng och består av kurser som har ansetts utgöra de mest väsentliga delarna av den svenska rätten som de utländska juristerna saknar kunskap i. Innehållet omfattar bland annat civilrätt, europarätt, förvaltningsrätt och straff- och processrätt. I utbildningen ingår även ett examensarbete på 30 högskolepoäng. Antagning sker en gång per år.

Efter att utbildningen varit vilande under ett par år återupptog Stockholms universitet 2017 antagningen. Antalet sökande har, som framgår av diagrammet nedan, stadigt ökat sedan dess. Av det totala antalet sökande höstterminen 2019 var cirka hälften obehöriga. Ett skäl till detta är att många sökande saknar godkänt betyg i svenska 3. Antalet helårsstudenter har ökat kraftigt jämfört med 2018, vilket till stor del beror på att avhoppet är betydligt färre. Universitetet beräknar att även fortsättningsvis kunna utbilda fler än 30 helårsstudenter per år och har därför bett om utökad uppdrag inför 2020. Antalet helårsstudenter per antagningstermin redovisas i tabellen nedan.

Under 2019 tog nio studenter (fyra kvinnor och fem män) ut en juristexamen inom programmet. Då det inte skedde någon antagning till programmet under några år före 2017 togs endast en examen ut under 2018 och ingen under 2017. I snitt två studenter per antagningsomgång avbryter sina studier.

Antal sökande, antagna och registrerade per antagningstermin, kompletterande utbildning för jurister, 2017–2019

Källa: NyA och Ladok.

För information om könsfördelning vad gäller antagna och registrerade, se tabell 3 i tabellbilagan.

Antal helårsstudenter per antagningstermin inom kompletterande utbildning för jurister 2017–2019

	Antal hst 2019	Antal hst totalt*
Ht 2017	3	18
Ht 2018	27	42
Ht 2019	15	15

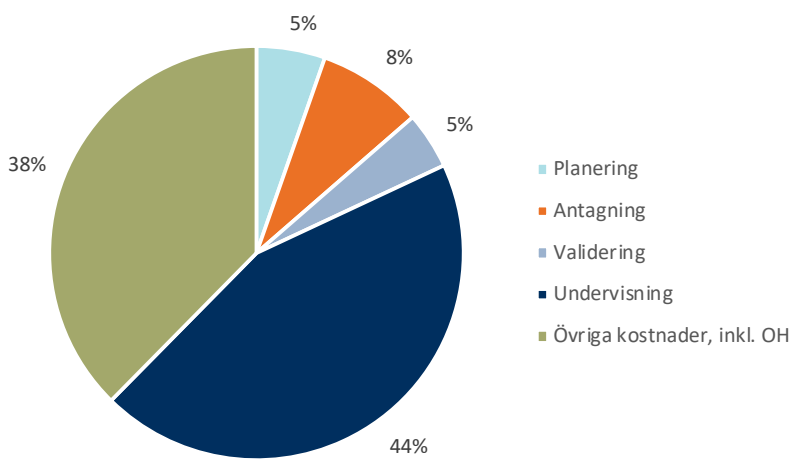
Källa: Rapportering till regeringen och Ladok.

* Avser totalt antal helårsstudenter för antagningsomgången och har därför uppdaterats sedan årsredovisningen 2018.

En erfarenhet av utbildningen är att en del studenter haft svårigheter att klara av studierna på grund av bristande kunskaper i svenska, trots godkänt betyg i Svenska B/3 på gymnasienivå. Mot bakgrund av detta är ett språktest som ligger på en låg svenska B/3-nivå, en av urvalsgrunderna vid antagning. Av de drygt 100 personer som i antagningen till höstterminen 2019 skrev språktestet var det cirka 70 procent som inte blev godkända. Med ökat söktryck till utbildningen spelar språktestet en allt viktigare roll i urvalsprocessen.

Kompletteringsutbildningen är föremål för löpande utvärdering i dialog med studenterna och genom studenternas kursvärderingar. Den granskas också inom ramen för universitetets kvalitets-säkringssystem.

Fördelning av kostnader för kompletterande utbildning för jurister 2019 (3,0 mnkr)

Källa: Raindance och universitetets uppskattning av fördelning mellan kostnadsposterna.

Kompletterande lärar- och förskolläraryt utbildning

Stockholms universitet, Göteborgs universitet, Linköpings universitet, Malmö universitet, Umeå universitet och Örebro universitet har möjlighet att anordna kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk lärar- och förskolläraryt utbildning. Stockholms universitet har samordningsansvaret.

Kompletterande utbildning för lärare och förskollärare nationellt

Antalet sökande till utbildningen har mellan 2015 och 2019 ökat från knappt 800 till 1 200. Antalet sökande förväntas fortsätta öka eftersom den ändring som trädde i kraft den 1 januari 2019 i förordningen om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning innebär att fler är behöriga till utbildningen. De sökande har utbildning från 95 olika länder, varav 11 procent från EU- och EES-länder.

Kompletterande utbildning för lärare och förskollärare vid Stockholms universitet

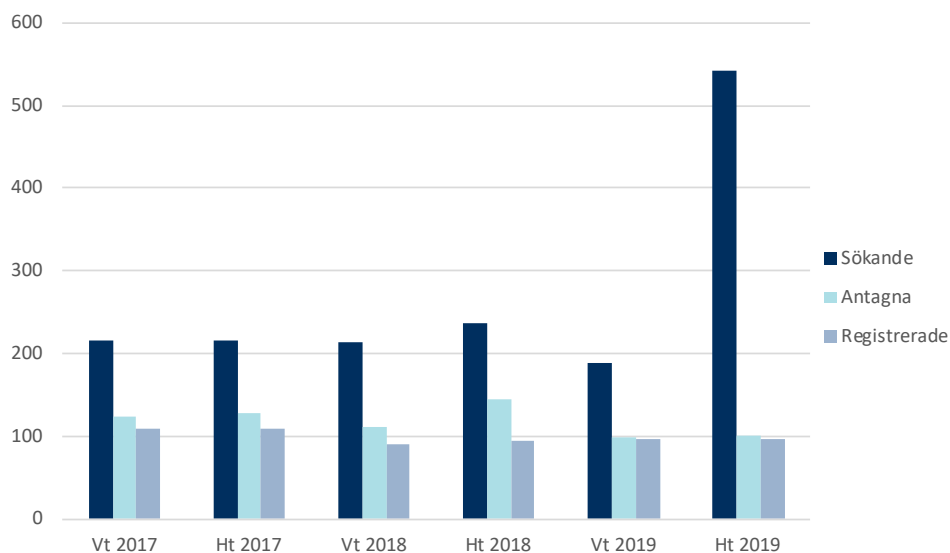
Den kompletterande utbildningen för lärare och förskollärare vid Stockholms universitet omfattar maximalt 120 högskolepoäng. Då de sökande har olika utbildningsbakgrund upprättas en individuell studieplan för varje student. Utbildningen innehåller såväl teori som verksamhetsförlagd utbildning.

Av diagrammet nedan framgår antal sökande, antagna och registrerade. Antagning har tidigare gjorts via ett lokalt antagningssystem men görs från och med höstterminen 2019 via det nationella antagningssystemet NyA. Det innebär att statistiken för antal sökande höstterminen 2019 inte är jämförbar med tidigare terminer. Statistiken ur NyA baseras på antal ansökningar medan statistiken ur det lokala antagningssystemet baseras på individer. I snitt söker varje individ 1,5 program var men även med hänsyn tagen till detta, har både totalt antal sökande och behöriga sökande ökat 2019 jämfört med tidigare år.

Stockholms universitet utnyttjar möjligheten att, utöver de maximalt 120 högskolepoäng som den kompletterande utbildningen omfattar, erbjuda utbildning i svenska. Universitet kan se att behovet av språkförberedande utbildning växer och har utökat antalet kursplatser från 40 till 60 per termin. Trots denna utökning blev cirka 20 behöriga sökande, med språkintröducerande termin som ingång i programmet, reservplacerade till höstterminen.

Universitetet har under året följt upp språkundervisningen och dess effekter och en rapport kommer att presenteras under 2020. I övrigt följs utbildningen upp på sedvanligt sätt med kursvärderingar efter varje kurs.

Antal sökande antagna och registrerade, kompletterande utbildning för lärare och förskollärare, 2017–2019

Källa: Nationell databas för ULV och för ht 2019 NyA och Ladok.

För information om könsfördelning vad gäller antagna och registrerade, se tabell 4 i tabellbilagan.

Under 2019 har 76 studenter på utbildningen avbrutit sina studier. Skälen till avbrott är flera: många studenter har arbete inom förskola eller skola och har svårigheter att kombinera studier med arbete och några avbryter för att de erhållit legitimation under studietiden. Avbrotten beror ibland även på bristande kunskaper i svenska. Ytterligare anledningar är att studenten har lång resväg till utbildningsorten.

I tabellerna nedan framgår antalet helårsstudenter per antagningstermin samt antal examinerade. Majoriteten av de som slutfört sin utbildning under 2019 har kompletterat mot en svensk lärarexamen. Utöver dessa har totalt 40 personer (varav 34 kvinnor) slutfört utbildningen enligt Skolverkets beslut om legitimation och hänvisning till kompletterande högskolestudier.

Antal helårsstudenter per antagningstermin inom kompletterande utbildning för lärare och förskollärare 2017–2019

Antagningstermin	Antal hst 2019	Antal hst totalt*
Vt 2017	11	124
Ht 2017	23	129
Vt 2018	54	117
Ht 2018	58	96
Vt 2019	77	77
Ht 2019	41	41

Källa: Rapportering till regeringen.

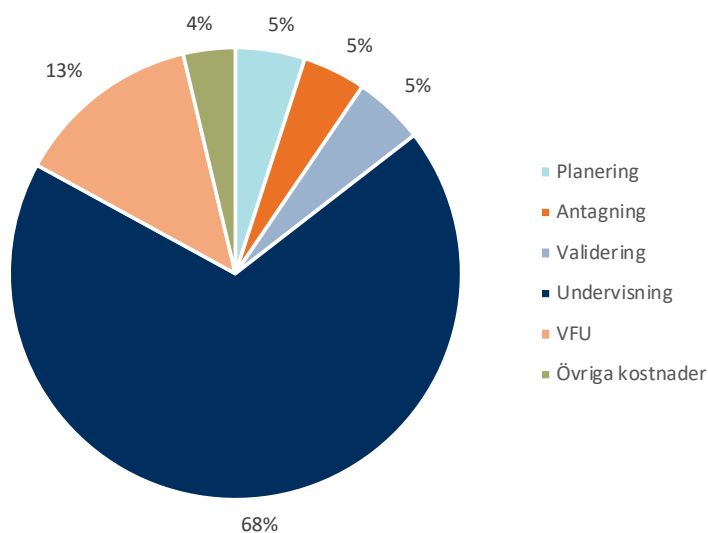
* Avser totalt antal helårsstudenter för antagningsomgången och har därför uppdaterats sedan årsredovisningen 2018.

Antal examina inom kompletterande utbildning för lärare och förskollärare 2017–2019

	2017			2018			2019		
	Antal examina	Andel kvinnor	Andel män	Antal examina	Andel kvinnor	Andel män	Antal examina	Andel kvinnor	Andel män
Förskolläraryxamen	22	100	0	8	100	0	78	96	4
Grundläraryxamen F–6	40	93	7	51	94	6	1	100	0
Ämnesläraryxamen 7–9	15	80	20	9	100	0	6	83	17
Ämnesläraryxamen – gymnasiet	6	83	17	1	100	0	2	100	0
Totalt	83	92	8	69	96	4	87	95	5

Källa: Ladok.

Fördelning av kostnader för kompletterande utbildning för lärare och förskollärare 2019 (29,6 mnkr)

Källa: Raindance och universitetets uppskattning av fördelning mellan kostnadsposterna.

Arbete med planering, antagning och validering är överlappande, men som fram går av diagrammet ovan fördelas arbetet uppskattningsvis relativt jämt mellan de olika kostnadsposterna. I antagningsarbetet ingår, förutom bedömning av de sökandes meriter, även validering av innehåll i tidigare utbildning. I samband med antagnings- och valideringsarbetet sker planering av de

antagna studenternas studier. Studenternas olika förutsättningar och vägar till svensk lärarlegitimation är komplex. Som nämnts tidigare måste individuella studieplaner upprättas för samtliga studenter vilket är mycket kostnadskrävande. Det är ett av skälen till att de totala kostnaderna 2019 översteg intäkterna med ca 3,4 mnkr. Det bör noteras att institutionernas indirekta kostnader inte ingår i posten undervisning. Kostnadsfördelningen är därför inte helt jämförbar med övriga kompletterande utbildningar.

Kompletterande socionomutbildning/utbildning i socialt arbete

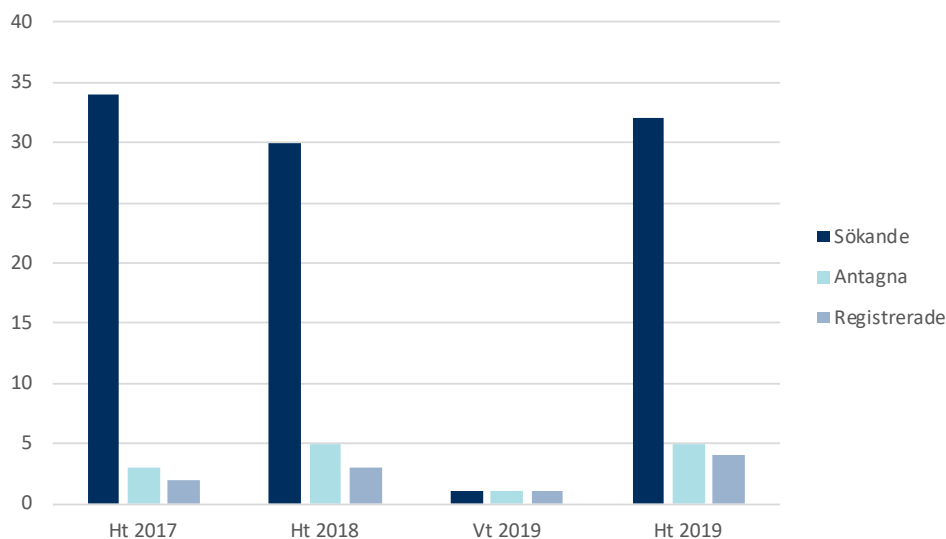
Stockholms universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Malmö universitet har möjlighet att anordna kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk socionomutbildning/utbildning i socialt arbete. Stockholms universitet samordnar utbildningsinsatserna.

Vid Stockholms universitet består den kompletterande utbildningen av ett kurspaket om sammanlagt 120 högskolepoäng på heltid. Innehållet omfattar bland annat socialpolitik och samhällsprocesser i dagens Sverige och deras relation till sociala problem, allmän rättslära och rättsvetenskapens roll i socialt arbete, sociala utredningar och centrala kunskapsområden ifråga om målgrupper för socialt arbete. Utbildningen innehåller även verksamhetsförlagd utbildning.

Antagning sker vanligtvis en gång om året till höstterminen. Eftersom det rör sig om en liten studentgrupp, samläser studenterna på den kompletterande utbildningen med dem på socionomprogrammet.

Som framgår av diagrammet nedan sökte ett drygt trettioal personer utbildningen höstterminen 2019. Endast sex av dessa bedömdes uppfylla såväl grundläggande som särskild behörighet och av dem valde fyra att påbörja sina studier. Det är sålunda ett fortsatt bekymmer att en stor majoritet av de sökande inte uppfyller behörighetskraven och att endast en mindre andel av de antagna påbörjar sin utbildning; under den senaste treårsperioden har endast elva personer påbörjat utbildningen. Detta innebär också att antagningsprocessen är både arbetskrävande och kostsam.

Antal sökande, antagna och registrerade, kompletterande utbildning för socionomer, 2017–2019

Källa: NyA och Ladok.

För uppgift om könsfördelning vad gäller antagna och registrerade, se tabell 5 i tabellbilagan.

Antalet helårsstudenter per antagningstermin framgår av tabellen nedan. En student (kvinna), som antogs höstterminen 2017, har under 2019 avslutat utbildningen med godkänt resultat.

Antal helårsstudenter per antagningstermin inom kompletterande utbildning för socionomer 2017–2019

	Antal hst 2019	Antal hst totalt*
Ht 2017	0,5	2,5
Ht 2018	1,0	2,5
Vt 2019	0,5	0,5
Ht 2019	2,0	2,0

Källa: Rapportering till regeringen.

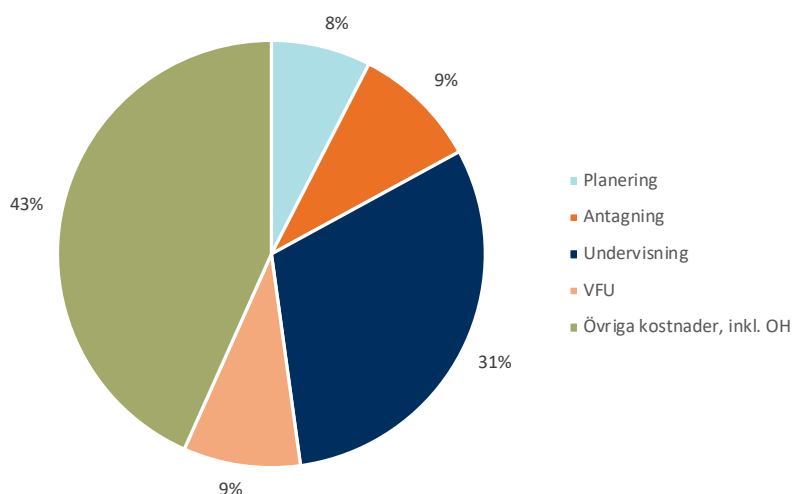
* Avser totalt antal helårsstudenter för antagningsomgången och har därför uppdaterats sedan årsredovisningen 2018.

Av de totalt elva studenter som påbörjat utbildningen sedan 2017, har två gjort tidigt avbrott och ytterligare fem studenter saknar godkänt resultat på första terminens kurser. De studenter som inte har godkänt resultat erbjuds individuella studieplaner för att komma vidare till nästa kurs på utbildningen. Bristande språkkunskaper bedöms vara en bidragande orsak till avhopp och svårigheter att klara av studierna.

Under hösten 2019 har Stockholms universitet påbörjat ett arbete med att ändra upplägget på den kompletterande utbildningen, så att den leder till en socionomexamen. Utbildningen vid Göteborgs universitet, som leder till en examen, har ett större studentunderlag och bättre genomströmning. I dagsläget finns inget riktat språkstöd för studenterna på den kompletterande utbildningen. I det kommande utvecklingsarbetet kommer universitetet att överväga om utbildningen, utöver 120 högskolepoäng, ska omfatta språkstöd för att öka studenternas förutsättningar att kunna genomföra utbildningen.

Lärosätena följer noga upp kompletteringsutbildningen, bland annat genom kursvärderingar som genomförs efter varje kurs. Studenterna har också en mentor som de träffar varje vecka och följer upp och diskuterar sina studier med. I slutet av utbildningen genomförs intervjuer med de studerande för att tillvarata deras erfarenheter. Avsikten är att utbildningen ska vara anpassad så att den ger studenten kunskaper som är relevanta för arbetsfältet socialt arbete i Sverige.

Fördelning av kostnader för kompletterande utbildning för socionomer 2019 (0,4 mnkr)

Källa: Raindance och universitetets uppskattning av fördelning mellan kostnadsposterna.

Fördelningen av kostnaderna för kompletterande utbildning för socionomer framgår i diagrammet ovan. Processen med att planera, administrera och anta studenter är kostsam i förhållande till antalet studenter. Kursen i verksamhetsförlagd utbildning samläses inte med studenterna på

socionomprogrammet och är mycket administrationskrävande i förhållande till övriga kurser. Den står därför för en relativt sett stor andel av kostnaderna.

Särskilda uppdrag

Bedömning av reell kompetens

Under perioden 2016–2018 hade universitet och högskolor i uppdrag att utveckla sitt arbete med bedömning av reell kompetens. Det projekt som Stockholms universitet inledde 2017 för att utveckla arbetet med reell kompetens avslutades 2019 med en slutrapport som innehåller förslag till fortsatt organisation och arbetssätt. Projektets slutsats är att det ska inrättas en universitetsgemensam ingång för frågor och ärenden som rör reell kompetens och validering, när det gäller såväl behörighet som tillgodoräknande. Vidare föreslås att arbete med validering av reell kompetens ska samordnas inom universitetet i syfte att uppnå likabehandling och en kvalitetssäker struktur i enlighet med gällande rekommendationer och regelverk. Beslut kommer att fattas under 2020.

Under året har även satsningar inom kompetensutveckling gjorts genom att anställda deltagit i workshops, webbutbildningar och seminarier om validering. Stockholms universitet har också närvarat vid den internationella valideringsbiennalen i Berlin 2019. Universitetet deltar även fortsatt i det regionala nätverk för reell kompetens som startades under projektarbetet. Samarbetet har inneburit ett löpande erfarenhets- och informationsutbyte mellan de åtta lärosäten som deltar i nätverket.

Sedan projektperiodens slut fortsätter arbetet med att utveckla former för ansökan samt kartläggning och bedömning av reell kompetens för behörighet och tillgodoräknande. Arbetet har under året haft ett fokus på intern förankring och information gällande projektarbetets slutsatser och förslag. Det har inneburit informationsarbete riktat till bland annat studievägledare, prefekter och beredande och beslutande organ inom lärarutbildningarna.

Kulturskoleklivet

Stockholms universitet har erhållit medel för att utveckla och ge utbildning med relevans för kulturskolan. Målgruppen för universitetets satsning på Kulturskoleklivet är personer med gedigna konstnärliga färdigheter och erfarenheter. Målgruppen utfaller vidare i två större kategorier:

- de som har tidigare konstnärlig utbildning och vill arbeta i kulturskola men saknar pedagogisk utbildning och behöver didaktisk kompetens inom sitt ämnesområde, samt
- de som redan arbetar i kulturskola och har behov av någon typ av fortbildning.

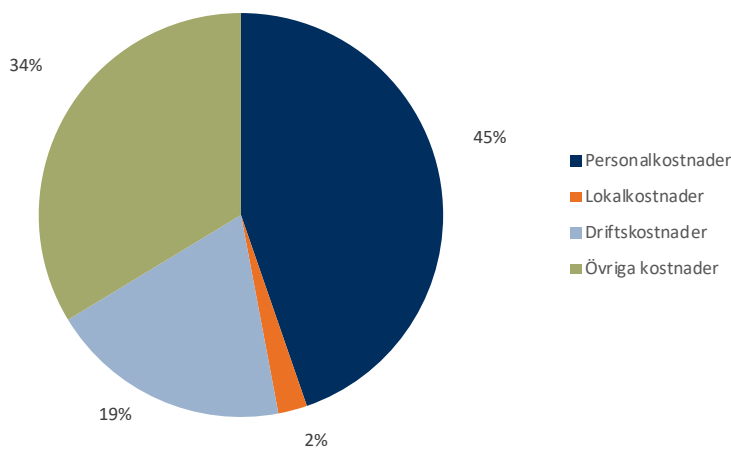
Satsningen på Kulturskoleklivet sker i nära samverkan med Stockholms konstnärliga högskola och Stockholms Musikpedagogiska Institut; lärosätena ger kurser inom varandras kurspaket och anordnar gemensamma seminarier. Inom ramen för satsningen kan man utbilda sig till kulturskolepedagog genom att läsa fristående kurser om totalt 90 högskolepoäng. Man kan även välja att läsa enskilda kurser inom utbudet. Kurserna ges på kvarts- eller halvfart för att vara tillgängliga för yrkesverksamma, men kan kombineras för den som vill studera på heltid. Vidare ges vissa kurser på distans. Det går att ansöka om validering av reell kompetens samtidigt som man söker till kurs.

Kurspaketet rymmer kulturskoledidaktiska kurser samt relevanta ämnesfördjupande och ämnesdidaktiska kurser. Därutöver erbjuds valbara specialiseringskurser, som är ämnesövergripande eller ämnesspecialiserade. Tillsammans med tidigare konstnärlig utbildning eller konstpedagogisk erfarenhet, ger det mycket god kompetens för att undervisa i kulturskolan inom ämnena drama och teater eller bild och media.

Under 2019 gavs tre kurser på mellan 7,5 och 15 högskolepoäng inom ramen för satsningen. Totalt uppgick antalet helårsstudenter till drygt fyra. Ytterligare tre nya kurser utvecklades under året, vilket innebär att sammanlagt sex kurser kommer att ges under 2020. Kurserna har fokus på att studenterna ska lära sig att utveckla en egen pedagogisk verksamhet. Praktiskt pedagogiskt och konstnärligt arbete varvas med reflektion samt vetenskapligt skrivande och läsande. Innehållet bygger dels på en analys av kulturskolornas behov utifrån kompetensdialoger i kombination med en vetenskaplig studie, dels på vidareutveckling och anpassning av redan inrättade kurser inom ett befintligt kandidatprogram i de estetiska ämnenas didaktik.

Utöver kurserna har ett antal öppna föreläsningar samt workshops anordnats för verksam personal vid kulturskola i Stockholmsregionen.

Redovisning av kostnader för kulturskoleklivet 2019 (2,2 mnkr)

Källa: Raindance.

Under 2019 låg fokus på kursutveckling som stod för knappt två tredjedelar av kostnaderna. Resterande delar avsåg genomförande av kurser samt samordning och marknadsföring.

Tolk- och översättarutbildning

Stockholms universitet har i uppdrag att erbjuda tolk- och översättarutbildning, och vid behov konferenstolkutbildning. Dessutom ska universitetet driva ett kandidatprogram i teckenspråk och tolkning.

När det gäller tolkutbildning har Stockholms universitet under 2019 bland annat gett en kurs i pedagogik och didaktik för tolklärare samt utbildningen Tolk i offentlig sektor. Utbyggnaden av dessa utbildningar har sedan 2018 särskilda statliga medel. Tolk i offentlig sektor gavs under 2019 i språken arabiska, persiska, tigriska, dari, mongoliska och somaliska. Söktrycket till den första kursen i utbildningen var 2019 betydligt lägre än året innan, vilket framförallt beror på att Myndigheten för yrkeshögskolan och folkhögskolorna våren 2019 startade tolkutbildningar i just dessa språk. Antalet studenter blev därför lägre än planerat, men vårterminen 2020 är samtliga platser åter fyllda. I enlighet med utbyggnadsplanerna startade utbildningen under hösten för första gången med studieort Lund, men i Stockholms universitets regi. Utbildningen ges där i arabiska och somaliska.

Den ettåriga konferenstolkutbildningen i språken engelska, tyska och franska har också givits under året. Utbildningen finansieras delvis av det särskilda anslaget för tolk- och översättarutbildning och delvis av EU-medel.

Universitetet ger ett kandidatprogram i teckenspråk och tolkning som sedan 2016 har årlig antagning. Utbildningen fyller ett viktigt behov av akademiskt utbildade teckenspråkstolkare. Stockholms universitet bedömer dock att det inom ramen för ett kandidatprogram är svårt att nå rätt kompetensnivå och har därför ansökt hos regeringen om att få inrätta en fyraårig yrkesexamen. Programmet har sedan starten haft låg genomströmning, vilken dock har ökat de senaste åren.

Stockholms universitet erbjöd 2019 både ett kandidat- och ett masterprogram samt fristående kurser i översättning. Kandidatprogrammet i språk och översättning har fortsatt ett gott söktryck med nästan två behöriga förstahandssökande per antagen. Flertalet studenter på programmet har hittills valt att gå kandidatkursen i översättning i stället för kandidatkurs i något av språken. Söktrycket till fristående kurser i översättning har samtidigt börjat minska efter att ha varit högt i många år. Flera åtgärder planeras för att möta detta, bland annat att öka antagningen till kandidatprogrammet.

Som framgår av diagrammet nedan har antalet registrerade studenter och helårsstudenter inom utbildningarna i tolkning och översättning minskat något jämfört med 2018. Detta har flera orsaker, framförallt att tolkutbildningarna, som framgår i texten ovan, just under 2019 varit mer konkurrensutsatta än tidigare. Utbyggnaden av utbildningarna har därmed inte kunnat genomföras i takt med anslagsökningen.

Könsfördelning bland registrerade på tolk- och översättarutbildningarna är totalt sett ojämn, med 70 procent kvinnor och 30 procent män, men inom konferenstolkutbildning och övrig tolkutbildning – framförallt inom utbildning Tolk i offentlig sektor – är könsfördelningen relativt jämn. För jämförelse över åren, se tabell 6 i tabellbilagan.

Antal registrerade och helårsstudenterstudenter på tolk- och översättarutbildningar 2017–2019*

Källa: Ladok.

* Antal registrerade avser antal första- och fortsättningsregistrerade (individer) 2019. Uppgifterna om antal helårsstudenter för teckenspråk och tolkning skiljer sig något från vad som rapporterats till regeringen. Det beror på att rapporteringen till regeringen görs innan bokslutet är klart och beräkningen görs därför utifrån antal registrerade studenter.

Uppgifterna för 2017 och 2018 har uppdaterats.

Utbildning i särskilda ämnen

Stockholms universitet har som särskilt åtagande att erbjuda utbildning i finska, lettiska, litauiska, portugisiska, svenskt teckenspråk och strålningsbiologi.

Inom ämnet finska har antalet helårsstudenter och helårsprestationer minskat den senaste treårsperioden. Minskningen kan härledas till den långtgående språkbytesprocess som finskan i Sverige genomgår, vilket leder till att antalet studenter med förkunskaper i språket minskar stadigt, samtidigt som antalet studenter som läser finska som främmande språk är i stort sett oförändrat. Det minskade studentunderlaget återspeglas även i Skolverkets statistik över elever i grundskolan och gymnasieskolan som deltar i modersmålsundervisning i finska.

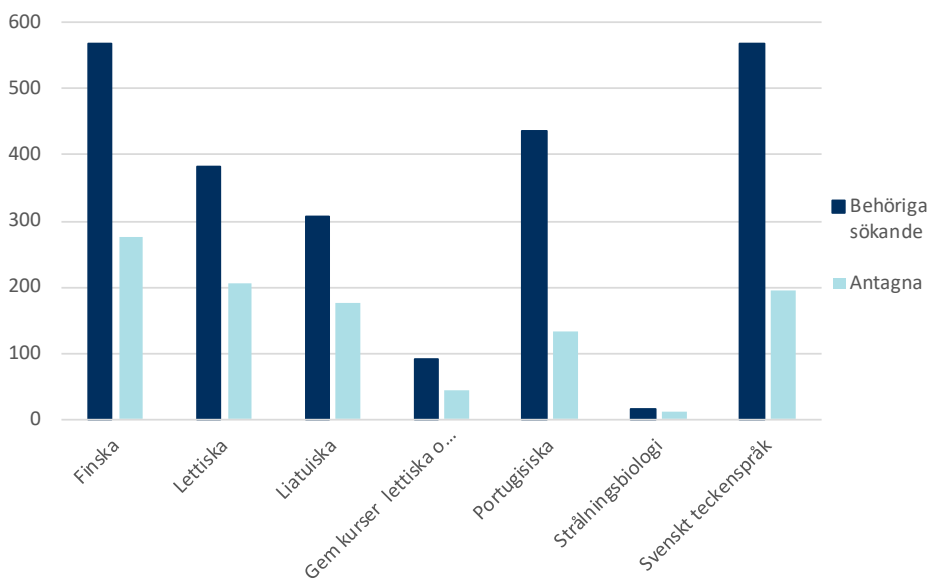
Antalet helårsstudenter och helårsprestationer inom de baltiska språken, lettiska och litauiska, har ökat något under perioden 2017–2019. Orsakerna till ökningen är sannolikt att flera kurser numera ges på engelska som kontrastivspråk, istället för svenska, och att vissa kurser ges på distans, vilket gör kurserna tillgängliga för fler. Kurserna lockar till exempel relativt många utbytesstudenter.

När det gäller portugisiska erbjuder Stockholms universitet kurser från nybörjarnivå till masternivå. Antalet behöriga sökande har minskat jämfört med 2018 och som framgår av tabellen nedan följer antalet helårsstudenter samma trend. En stor majoritet av studenterna, 70 procent 2019, avbröt studierna efter en termin och intresset för att ta en examen i ämnet är lågt. Detta är ett mönster som kan ses inom många språkutbildningar.

Stockholms universitet ger en kurs i strålningsbiologi. Antalet behöriga sökande har minskat kraftigt jämfört med 2018, vilket även syns på det minskade antalet helårsstudenter. Studenterna utgörs huvudsakligen av masterstudenter inom biologi, men även av utbytes- och fristående kursstudenter. Utfallet har troligen påverkats av att antalet studenter inom de utbildningar som utgör målgruppen för kursen var relativt lågt.

Inom ämnet teckenspråk har helårsstudenter och helårsprestationer inte varierat nämnvärt under åren 2017–2019. Söktrycket var 2019 något lägre än tidigare år, men utbildningen har ändå avsevärt fler sökande än platser. Ämnet teckenspråk har under 2019 för första gången erbjudits som kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) inom lärarutbildningen. I diagrammet redovisas endast kurser inom huvudområdet teckenspråk. Inom tolk- och översättarutbildning ges kurser som till delar innehåller teckenspråk men dessa är inte inkluderade.

Totalt antal behöriga sökande och antagna till utbildningar i vissa ämnen 2019

Källa: NyA. För jämförelse mellan åren se tabell 10 i tabellbilagan.

Antal helårsstudenter och helårsprestationer inom utbildningar i vissa ämnen 2017–2019*

Ämne	2017		2018		2019	
	Hst	Hpr	Hst	Hpr	Hst	Hpr
Finska	54	31	45	25	42	21
Lettiska	12	9	14	9	12	9
Litauiska	13	10	13	10	13	10
Gemensamma kurser, lettiska och litauiska	3	3	6	4	5	5
Portugisiska	42	28	54	29	44	24
Strålningsbiologi	2	2	2	2	1	1
Svenskt teckenspråk	53	39	46	33	44	31

Källa: Ladok.

* Avser från och med 2019 endast utbildning inom ramen för takbeloppet. Uppgifterna för 2017 och 2018 har uppdaterats.

Statistik som rör helårsstudenter och helårsprestationer bedöms inte vara individbaserad och är därför inte könsuppdelad.

Särskilda åtaganden

Pedagogiskt stöd till studenter med funktionshinder i studiesituationen – nationellt uppdrag

Stockholms universitet har i uppdrag att samla in uppgifter om övriga lärosätens kostnader för särskilt pedagogiskt stöd till studenter med funktionshinder i studiesituationen och utifrån behov fördela de nationella medel som anvisas för detta ändamål. Kostnaderna ska i första hand täckas genom att universitet, högskolor och enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina avsätter 0,3 procent av sina anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. De kostnadsuppgifter som universitetet samlar in avser endast personella pedagogiska insatser i studiesituationen för enskilda studenter samt riktade pedagogiska insatser som erbjuds studenterna ifråga i grupp. Lärosätena har därutöver en rad övriga kostnader för stödverksamheten vad gäller personal, lokaler och utrustning med mera.

I tabellen nedan redovisas beräknade kostnader för riktade pedagogiska stödinsatser som i samråd med övriga lärosäten specificerats enligt följande: utbildningstolkning, anteckningsstöd, mentor, mentorer med erfarenhet som handleder nya mentorer, riktad studieteknisk handledning, enskild handledning respektive extra handledning, riktat språkstöd, riktat IKT-pedagogiskt stöd, stöd av medstudent (punktinsatser) och vissa kostnader kring skriftligt kursmaterial och lektor eller motsvarande för litteratur som inte produceras av Myndigheten för tillgängliga medier. Dessutom inkluderas vissa kostnader för anpassad examination.

Av de anvisade nationella medlen för 2019, fördelades 28 421 tkr i januari, utifrån uppgifter om lärosätens kostnader under 2017. För att medlen ska kunna fördelas utifrån faktiska kostnader 2019 inhämtas kompletterande uppgifter efter årets slut.

Lärosätenas beräknade kostnader för riktade pedagogiska stödåtgärder och anvisade medel 2017–2019, tkr

	2017	2018	2019
Anvisade nationella medel	34 392	35 028	35 455
Beräknade kostnader			
Utbildningstolkning	32 546	37 981	37 859
Övriga pedagogiska stödåtgärder	38 541	41 992	53 023
Summa beräknade kostnader	71 087	79 973	90 882
Beräknat underskott vid lärosätena *	23 063	29 513	35 155

Källa: rapportering från lärosätena.

* Avser kostnader utöver de 0,3 procent som lärosätena avsätter.

Stockholms universitet avsätter av de nationella medlen resurser för arbetet med digitalt svenskt teckenspråkslexikon, för universitetets samordningskostnader och för Nationellt administrations- och informationssystem för samordnare (Nais), som är ett system där studenterna ifråga kan ansöka om pedagogiskt stöd.

Stockholms universitets kostnader för samordning samt lexikonverksamhet 2017–2019, tkr

	2017	2018	2019
Digitalt svenskt teckenspråkslexikon	4 279	4 203	4 346
Stockholms universitets kostnader för samordning och högskolegemensamma aktiviteter	1 548	1 823	1 807
Förvaltning och utveckling av Nais-systemet	3 210	1 300	935
Totalt	9 037	7 326	7 088

Källa: Raindance och tidigare fördelningsbeslut.

Under 2019 har lexikonverksamheten lanserat Svensk teckenspråkskorpus på webben, utökat antalet demotecken och exempelmeningar, samt hållit föreläsningar och medverkat i konferenser.

Inom ramen för samordningsansvaret anordnade universitetet under året en utbildningsdag om Nais, med fokus på hantering av personuppgifter och dokument utifrån relaterade regelverk, och en nationell samordnarkonferens tillsammans med Uppsala universitet om coachning och olika samtalsmodeller i mötet med studenterna. Stockholms universitet samarbetar med Universitets- och högskolerådet kring utvecklingen av Nais. Universitetet har som planerat minskat sin delfinansiering av utvecklingen av systemet, med målet att förvaltningen från och med 2022 ska finansieras till fullo genom lärosätenas användaravgifter. Under året skrev ytterligare två lärosäten avtal med Universitets- och högskolerådet, vilket innebär att det nu är 35 lärosäten som använder systemet.

Antal studenter med funktionshinder i studiesituationen som beretts tillgång till stödresurser 2017–2019

	2017	2018	2019
Studenter med dyslexi/specifika läs- och skrivsvårigheter	7 598	8 696	9 665
Studenter med neuropsykiatriska variationer	3 668	4 470	5 491
Studenter med psykisk ohälsa	1 447	1 706	1 963
Studenter med nedsatt rörelseförmåga	636	661	706
Studenter med synnedsättning	285	315	312
Studenter med hörselnedsättning – utan utbildningstolkning	260	262	277
Studenter med utbildningstolkning – teckenspråks- och/eller skrivtolkning	108	117	117
Studenter med andra varaktiga begränsningar av funktionsförmågan	1 235	1 418	1 619
Totalt	15 237	17 645	20 150

Källa: Lärosätenas rapportering.

Vid många lärosäten är de kända studentantalen små per funktionsvariationsområde. För att undvika risken att studenter ska kunna identifieras eller uppleva sig utpekade görs sammanställningen av studentantalen på nationell nivå. För uppgift om könsfördelning, se tabell 11 i tabellbilagan.

Som framgår av tabellerna ovan har både antalet studenter som beretts tillgång till stödresurser och kostnaderna för insatserna ökat kraftigt sedan 2017. En bidragande förklaring kan vara att lärosätena bättre når ut med information om möjligheten till pedagogiskt stöd, och om hur ansökan om stöd kan göras. Av det totala antalet som bereddes tillgång till riktat pedagogiskt stöd var 66 procent kvinnor, vilket ligger nära könsfördelningen i studentpopulationen i övrigt (för jämförelse över åren, se tabell 11 i tabellbilagan). Grupperna studenter med dyslexi och olika neuropsykiatriska variationer ökar fortsatt och utgjorde 2019, liksom de senaste åren, 75 procent av studentantalet i sin helhet.

Test i svenska för universitets- och högskolestudier

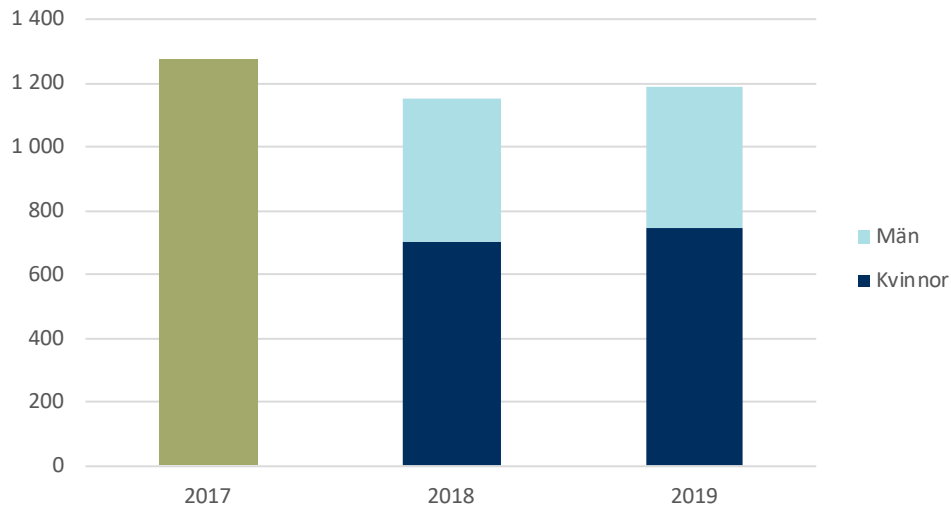
Stockholms universitet har regeringens uppdrag att ansvara för konstruktion, utveckling och samordning av det behörighetsgivande testet i svenska för universitetsstudier (Tisus). Testets målgrupp är studerande med utländsk gymnasieexamen som vill studera vid svenska universitet och högskolor.

Provet gavs vår och höst 2019 vid sex svenska universitet: i Linköping, Lund, Malmö, Stockholm, Umeå och Uppsala. Provet gavs även på 93 olika orter världen över. Som framgår av diagrammet nedan deltog knappt 1 200 personer i testet 2019. Antalet är ungefär detsamma som 2018.

Nationell anmälan infördes på prov 2018 och används från och med 2019 för alla provorter i Sverige. Stockholm är den provort som har flest testdeltagare med en dryg fjärdedel av det totala antalet. Antalet testdeltagare är begränsat och många brukar stå i kö för att göra provet i Stockholm. Sedan nationell anmälan infördes har dessa personer dock möjlighet att göra provet på annan provort, vilket inneburit att kö till Stockholm kortats och att testdeltagarna fördelas något jämnare mellan provorterna. En dryg fjärdedel av testdeltagarna gjorde provet i utlandet.

År 2019 fick knappt hälften av deltagarna godkänt resultat, cirka en tredjedel blev underkända medan resterande fick rest på ett eller flera delprov. Kvinnorna lyckades marginellt bättre på proven än männen. Resultaten avviker inte nämnvärt från tidigare år.

Antal testdeltagare i Tisus 2017–2019*

Källa: Egen databas.

* Uppgifter om könsfördelning saknas för 2017.

Forskning och utbildning på forskarnivå

Stockholms universitet är ett universitet i hög grad präglad av fri grundforskning. Att professorer, lektorer och biträdande lektorer är verksamma inom såväl forskning som utbildning ger förutsättningar för högsta kvalitet inom båda dessa områden. Utbildningen på forskarnivå ska utbilda framtidens forskare men även kvalificerade medarbetare till näringsliv och offentlig sektor.

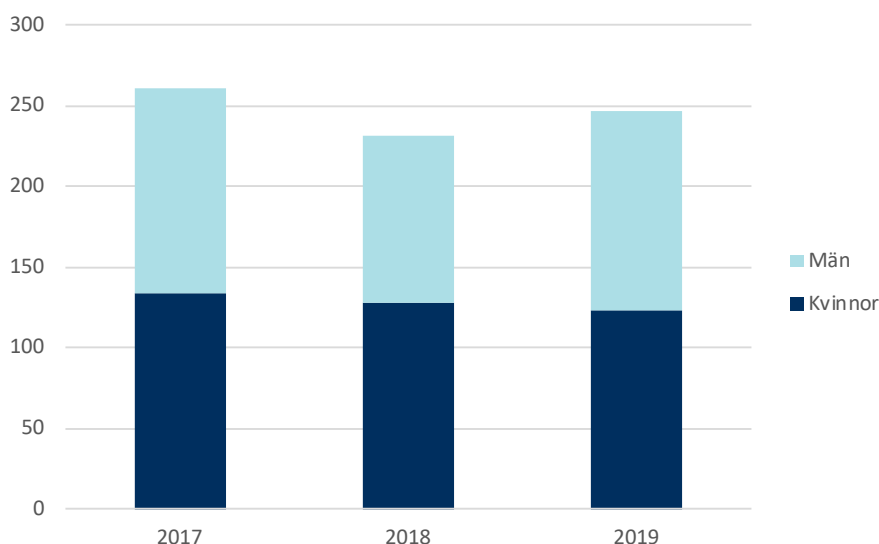
Utbildning på forskarnivå

Utbildningen på forskarnivå vid Stockholms universitet omfattar 1 406 aktiva forskarstuderande inom drygt 140 ämnesinriktningar vid 46 institutioner från samtliga fakulteter. Målet för universitetets utbildning på forskarnivå är att utbilda framtidens ledande forskare för akademi och för samhället i stort. Forskarutbildningen bidrar på ett avgörande sätt till försörjningen av kvalificerad kompetens inom företagsvärlden, för organisationer och inom den offentliga sektorn såväl på nationell som på internationell nivå. Forskarutbildningen ger också en rekryteringsbas för akademisk forskning inom och utom landet. En god forskarutbildning är dessutom en viktig faktor för att attrahera framstående forskare och lärare till universitetet. Universitetet har genom sin storlek och sina många forskningsmiljöer goda förutsättningar att skapa den kritiska massa av forskare och doktorander som krävs för att kunna bedriva forskarutbildning av högsta kvalitet. För att vara attraktiv kräver utbildning på forskarnivå också en god arbetsituation för doktoranderna, där utöver förutsättningarna för att bedriva forskning ingår goda anställningsförhållanden och en bra psykosocial arbetsmiljö.

Antagning

För flera av universitetets forskarutbildningsämnen gäller att antalet forskarstuderande är i underkant med hänsyn till såväl optimal kritisk massa av doktorander som handledarkompetens. Denna tendens har förstärkts på senare år genom den även nationellt minskade antagningen till utbildning på forskarnivå. En förklaring kan vara den skärpta bestämmelsen i högskoleförordningen 2018 att doktorandanställning måste erbjudas senast ett år efter antagning.

Antal nyantagna till utbildning på forskarnivå 2017–2019

Källa: Ladok. För uppgift om fördelning mellan områden och fakulteter, se tabell 12 i tabellbilagan.

Genomsnittlig nettostudietid

I tabellen nedan redovisas genomsnittlig nettostudietid för doktorsexamen och licentiatexamen för år 2019 jämfört med åren 2017 och 2018. Nettostudietiden för doktorsexamen har de senaste åren varit något högre för kvinnliga än för manliga doktorander, medan det motsatta gäller licentiatexamen.

Genomsnittlig nettostudietid (år) för doktorsexamen respektive licentiatexamen 2017–2019

Typ av examen	2017			2018			2019		
	Totalt	För kvinnor	För män	Totalt	För kvinnor	För män	Totalt	För kvinnor	För män
Doktorsexamen	4,5	4,6	4,5	4,5	4,6	4,5	4,6	4,7	4,5
Licentiatexamen	3,2	3,2	3,2	3,1	3,1	3,0	3,0	2,8	3,1

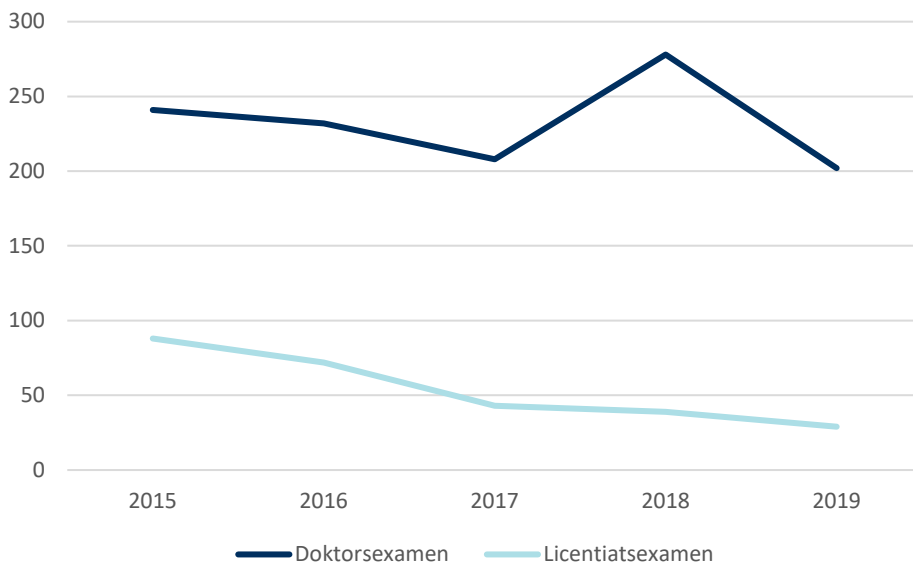
Källa: Ladok.

För uppgift om nettostudietiden per fakultet och område, se tabell 13 i tabellbilagan.

Examina

År 2019 utfärdades 202 doktorsexamina och 29 licentiatexamina. Antalet utfärdade doktorsexamina är lägre än 2018. År 2018 var dock ett exceptionellt år på grund av ändrade rutiner för utfärdande av examina (som examensdatum räknas nu datum för utfärdande av examen i stället för som tidigare ansökningsdatum) och eftersläpning i utfärdande av examina. Dessutom antogs ovanligt många till utbildningen på forskarnivå år 2012 (332 nyantagna). Sammantaget ledde detta till att hela 278 doktorsexamina utfärdades 2018. Sett över flera år ligger 2019 års resultat inom det normala intervallet. Antalet licentiatexamina är sjunkande över tid då allt färre avslutar sina studier med licentiatexamen och då den mer sällan ses som ett nödvändigt steg på vägen mot en doktorsexamen. Av de nyutexaminerade doktorerna är 91 kvinnor och 111 män och av licentiaterna är 13 kvinnor och 16 män (45 respektive 55 procent i båda kategorierna).

Antaldoktorsexamina respektive antal licentiatexamina 2015–2019

Källa: Ladok. För uppgift om könsfördelning och antal examina per fakultet, se tabell 14 i tabellbilagan.

Kvalitetsarbete

Det grundläggande ansvaret för kvaliteten i utbildningen på forskarnivå ligger hos forskande och undervisande personal vid institutionerna. I universitetets kollegiala organ, som institutionsstyrelser och fakultets- och områdesnämnder, säkras kvaliteten i beredning och beslut genom den breda kompetens som ledamöterna tillsammans besitter. Här granskas bland annat kvaliteten i allmänna utbildningsplaner, vilka styr utbildningens genomförande. Dessutom genomförs inom de olika beredande och beslutande organen årligen en rad olika utvecklingsinriktade projekt och uppföljningar av tidigare kvalitetsarbete. Disputationen innebär också i sig en betydande extern kvalitetsgranskning; i de fall det handlar om en sammanläggningsavhandling sker dessutom externa kvalitetsgranskningar av varje publicerad artikel.

Ett urval av Stockholms universitets utbildningar på forskarnivå utvärderas av Universitetskanslersämbetet inom ramen för det nationella kvalitetssäkringssystemet 2017–2022. UKÄ gav under 2018 flera utvärderade utbildningar omdömet hög kvalitet men rekommenderade vissa förbättringar. Under 2019 genomfördes utvecklingsarbete i enlighet med dessa rekommendationer. Under 2019 fick litteraturvetenskap omdömet hög kvalitet.

I enlighet med universitetets kvalitetssystem för utbildning ska samtliga poänggivande utbildningar på forskarnivå granskas i en sexårscykel. Under året avslutades de tre utbildningsgranskningar som ingick i den pilot som startade 2018. Arbete med såväl rekommenderade som nödvändiga åtgärder har pågått under året. Under hösten 2019 startade ordinarie utbildningsgranskningar, varav tre gällde utbildning på forskarnivå.

Forskning

Stockholms universitet bedriver såväl fri grundforskning som tillämpad forskning. Universitetet har ett långsiktigt perspektiv på verksamheten för att säkra och utveckla prioriterade forskningsinriktningar. Läroanställningar vid universitetet är därför fullt finansierade av statsanslag. Universitetet arbetar målmedvetet med ämnesmässigt breda utlysningar av läroanställningar. Dessa annonseras öppet och internationellt för att med högt meriterade sökande kunna bygga upp starkast möjliga forskningsmiljöer. Konkurrensen om läroanställningarna vid Stockholms universitet (biträdande lektorer, lektorer och professorer) är vanligtvis mycket stor och många lärare kommer närmast från en anställning i ett annat land, vilket bygger upp internationella mångfacetterade miljöer.

Stockholms universitet har identifierat sammanlagt sexton profilområden som alla rymmer stark forskning, många forskare – ofta från flera institutioner – och har stor bredd. Dessutom finns ett stort antal framstående mindre forskargrupper och enskilda starka forskare inom en rad olika discipliner. Forskarna är fria att söka de samarbeten och arbetssätt som bäst gynnar kunskapsutvecklingen, vilket ger goda förutsättningar att driva projekt vid den absoluta forskningsfronten. Universitetets forskare anlitas i statliga utredningar, medverkar i media, lämnar remissvar på lagförslag och ingår i flera nobelkommittéer och internationella expertorgan.

Forskningsrön

Nedan följer ett axplock av forskningsrön som publicerats eller presenterats av universitetets forskare under året.

Museers insamling viktig för framtidens historieberättande. Museernas insamling av samtida föremål och samhällsutveckling har över tid blivit mindre prioriterat. Hur museers insamling ser ut idag och vad det får för konsekvenser när insamlingen sker direkt ur samtiden beskrivs i en ny avhandling från Stockholms universitet.

En annan Strindberg. I boken *Paradoxografi: Strindbergs sena verk* öppnar en forskare vid universitetet en rad olika ingångar till ett av den svenska litteraturens viktigaste författarskap.

Det talas många språk i Sverige i dag. De flesta vet nästan inget om de många språk som talas i Sverige. Kan man se skillnad på arabiska och persiska? Åt vilket håll skrivs somaliska? Var talar man (ny)arameiska? Talas samma teckenspråk överallt i världen? Om detta skriver författarna i nya boken *Sveriges språkflora: Handbok för ett flerspråkigt samhälle*.

Satsningar på arbetsförmedling är kopplade till lägre arbetslöshet. Ekonomiska satsningar på arbetsförmedling är kopplade till lägre arbetslöshet i Sverige och i 18 andra välfärdsstater. Det visar en ny avhandling i sociologi från Stockholms universitet.

Pappor med låg lön får oftare lägre inkomst efter föräldraledighet. Att som pappa ta föräldraledigt kan leda till att du efteråt får sämre löneutveckling – men bara om du redan har en låg lön. En forskare från Stockholms universitet visar detta en ny avhandling i sociologisk demografi.

Arbetsökande diskrimineras. Individer födda utanför Europa kallas mer sällan än jämförbara svenskfödda till jobbintervjuer inom kafé- och restaurangbranschen. Vissa grupper diskrimineras mer än andra och det finns även skillnader mellan könen, visar en ny rapport skriven av forskare från Stockholms universitet och Princeton University.

En osedvanligt detaljrik inblick i vanligt vatten. Forskare från bland annat Stockholms universitet presenterar i tidskriften *Nature Communications* nya rön kring vätebindningar i flytande vatten. Vanligt vatten är en mycket speciell vätska med hög kokpunkt och ytspänning. Dess egenskaper bestäms av hur vattenmolekylerna binder till varandra i så kallade vätebindningar, som även påverkar exempelvis biokemiska processer och molnbildning.

Hörentillstånd av ljus. Forskare vid Stockholms universitet har lyckats framställa en ny typ av ljusvågor vars unika egenskaper kan bli viktiga till exempel inom framtidens kommunikationsteknologi. I en artikel i tidskriften *Nature Photonics* presenterar de hur nya idéer hämtade från teoretisk kvant- och materialfysik kan realiseras och användas i ett helt annat sammanhang, nämligen i optiska vågledare.

Fysiker har hittat ett sätt att ”höra” mörk materia. Fysiker vid Stockholms universitet och Max-Planck-Institut für Physik i München har föreslagit att plasma kan användas för att revolutionera sökandet efter den svärfångade mörka materien.

Nya upptäckter ökar kunskap om universums mest kraftfulla explosioner. Gammablixtar, korta pulser av strålning med hög energi från rymden, har sitt ursprung i universums kanske mest kraftfulla explosioner och signalerar födelsen av ett svart hål. Nu har forskare, bland annat från Stockholms universitet, observerat gammablixtar vars strålning når energier som är många gånger större än tidigare känt. Upptäckten har gjorts med två olika instrument och vid två separata tillfällen. Resultaten, som publicerats i tidskriften *Nature*, ger värdefull kunskap om de processer som verkar i dessa extrema händelser.

Spridning av könssjukdomar kan minskas med hjälp av matematiska modeller. I en avhandling från universitetet visas matematiska och statistiska modeller för hur könssjukdomar sprids. Denna kunskap kan leda till bättre förståelse av hur risken för fortsatt smittspridning kan minska.

Bättre pollinering kan ge fastare äpplen som tål lagring bättre. God pollinering av äppelblommor kan förlänga tiden äpplen kan lagras utan att ruttna. Det ger också större äppelskörd med fastare, godare äpplen enligt en studie som utförts i samarbete med Lunds universitet.

Hundratals växtarter har utrotats. Nästan 600 växtarter – dubbelt så många som antalet utrotade fågel-, däggdjurs- och groddjursarter tillsammans – har utplånats de senaste 250 åren, visar en ny studie.

Fler sälar i Östersjön hotar inte de största fiskbestånden. Det är inte främst fiskätande sälar som gör att bestånden av östersjötorsk, sill och skarpsill minskar. Klimatförändringar, övergödning och fiske är de verkliga problemen, enligt en ny studie från universitetet.

Hellre fertil än färgglad. Vissa höfjälshonor är vita, trots att det är en nackdel under parningen. Istället är de mer fruktsamma. Det är ett exempel på ”trade-offs”, där en art byter bort vissa positiva egenskaper för att uppnå andra fördelar. En studie publicerad i *Nature Communications* ger ny kunskap om hur denna fascinerade mekanism fungerar.

Botox-kusin kan minska malaria på ett miljövänligt sätt. Forskare vid bland annat Stockholms och Lunds universitet har tillsammans med forskare från University of California, Riverside hittat ett nytt toxin selektivt inriktat på malariamyggor. Upptäckten, som presenteras i tidskriften *Nature Communications*, kan leda till nya och miljövänliga sätt att bekämpa malaria.

Permafrosten blir allt varmare. Under det senaste decenniet har permafrosten blivit 0,3 grader varmare. Det visar en studie från 34 forskningsorganisationer och lärosäten, bland annat Stockholms universitet, i *Nature Communications*, som sammanfattar mätresultaten från mer än 150 borrhål runt om i Arktis, på Antarktis och i bergsområden med permafrost.

Nya insikter i aerosolers livscykel. Små partiklar i luften bildar aerosoler som kan påverka klimatet på planeten genom att reflektera och absorbera solstrålarna, men även genom att fungera som kärnor för molnbildning. Partiklarna når atmosfären direkt från källor såsom trafik, skogar, stänkande havsvatten, ökendamm, eldning och bränder, men kan även bildas genom kondensering av gaser i atmosfären. Miljövetenskaplig forskning vid Stockholms universitet har gett nya insikter i processerna som styr aerosolbildning, tillväxt och förmåga att bilda moln vilket publicerats i flera artiklar i *Nature Communications*.

En hälsodiet för planeten och oss själva. Det är fullt möjligt att hållbart producera nyttig mat åt tio miljarder människor på planeten år 2050, men det kräver förändrade kostvanor, förbättrad matproduktion och minskat matsvinn, konstaterar forskare från Stockholms universitet i samarbete med bland annat stiftelsen EAT i *The Lancet*.

Miljögifter i Östersjön – en exposé. Mängden kemikalier i samhället har ökat lavinartat de senaste årtiondena. Många av dem har nått havet, vilket lett till skadliga effekter på växter och djur. En ny del i en rapportserie från Stockholms universitet berättar om varifrån miljögifterna i Östersjön kommer och hur de påverkat miljön.

Urval av framgångsrika nationella och internationella ansökningar

Vetenskapsrådet, Stockholms universitets största externa forskningsfinansiär, beviljade under 2019 totalt 110 bidrag, däribland två rådsprofessorer och 15 bidrag för internationell postdok.

Knut och Alice Wallenbergs stiftelse (KAW) har 2019 beviljat fyra (varav tre internationellt rekryterade) Wallenberg Academy Fellows, förlängning av tre Wallenberg Academy Fellows, ett Wallenberg Scholar-anslag samt befordran av fyra forskare (med WAF-förlängning) till Wallenberg Scholar. Därutöver beviljade KAW universitetet fyra femåriga anslag för forskningsprojekt av hög vetenskaplig potential samt ett strategiskt anslag till Nordita. Universitetet har också beviljats två projektanslag från vardera av Marianne och Marcus Wallenbergs Stiftelse, Stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond och Berit Wallenbergs Stiftelse.

Från Riksbankens Jubileumsfond beviljades universitetets forskare elva projektbidrag, två infrastrukturprojekt samt ett programstöd. Därutöver beviljades två Pro Futurabidrag och ett RJ 1 year research grant.

Formas beviljade Stockholms universitet 28 forskningsprojekt samt fyra mobilitetsstöd till forskare tidigt i karriären. Forte beviljade universitetet 22 bidrag. Kungl. Vetenskapsakademien har tilldelat en forskare vid universitetet Torsten och Ragnar Söderbergs professor i ekonomi för forskning om klimat och ojämlikheter.

Europeiska forskningsrådet har beviljat universitetet ett ERC Consolidator Grant samt finansiering för tre postdoktorala forskare, så kallat Marie Skłodowska-Curie Actions-Individual

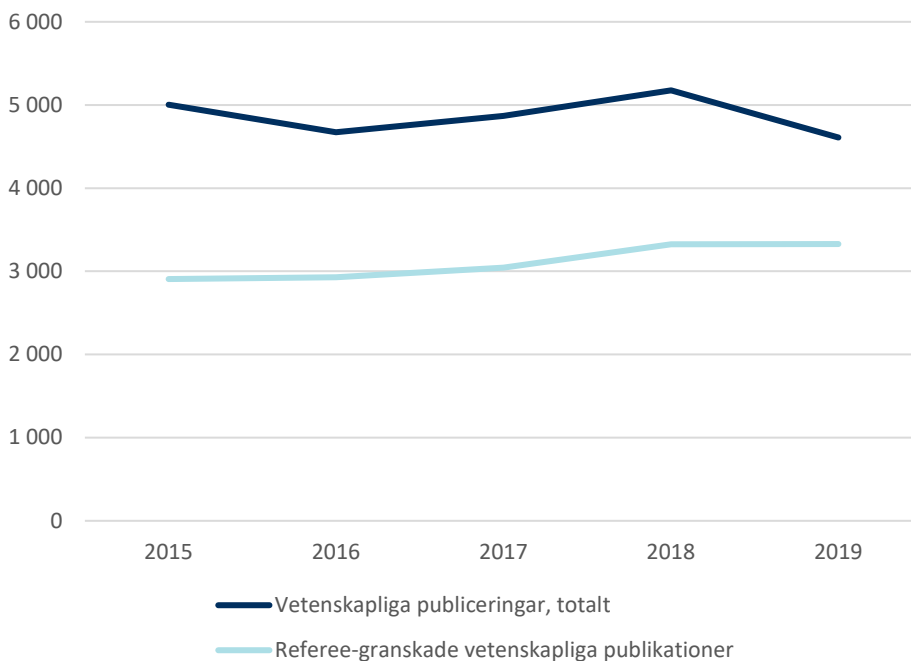
Fellowships. Universitetet har också beviljats medel som partner i projekt inom EU:s ramprogram Horisont 2020.

Stockholms universitet erhåller också annan internationell forskningsfinansiering, till exempel från Economic & Social Research Council i Storbritannien, Bright Focus Foundation i USA och NordForsk, som beviljat ett programbidrag inom utlysningen Sustainable Urban Development and Smart Cities.

Publiceringar

Publicering i tidskrifter, och då särskilt i tidskrifter med peer review-granskning, är ett vanligt mått på kvalitet i forskningen. Antal publikationer inom forskningen är också ett viktigt prestationsmått. I diagrammet nedan anges det totala antalet vetenskapliga publiceringar av forskare vid Stockholms universitet de senaste fem åren, samt delmängden referee-granskade publiceringar under samma period.

Antal referee-granskade publikationer och antal vetenskapliga publiceringar totalt inklusive populärvetenskapliga 2015–2019

Källa: DiVA.

* Då det finns en eftersläpning i registreringen har uppgifterna för 2015–2018 uppdaterats sedan årsredovisningen för 2018. Eftersläpningen innebär att statistiken för 2019 inte är komplett.

Öppet tillgängligt publiceringssystem

Stockholms universitet är drivande i frågor om öppen vetenskap, i synnerhet avseende öppen tillgång till publikationer. Under 2019 har Bibsamkonsortiet, ett samarbetsorgan för licensavtal svenska lärosäten, myndigheter och statliga forskningsinstitut där universitetets rektor och överbibliotekarie är ordförande respektive vice ordförande, förhandlat fram ett nytt kostnadseffektivt avtal om obegränsad open access-publicering i tidskrifter utgivna av Elsevier, ett av världens största forskningsförlag.

Kvalitetsarbete

Under 2019 fastställde Stockholms universitet en kvalitetspolicy. Policyn beskriver utgångspunkterna för hur Stockholms universitet säkrar och utvecklar kärnverksamheten – forskning och utbildning – med målet att uppnå högsta kvalitet.

Stockholms universitets forskare och de forskningsresultat som lärosätet genererar granskas kontinuerligt med avseende på kvalitet. Detta karaktäriserar den vetenskapliga processen och utgör ett fundament som hela forskningssystemet vilar på. Närmare hälften av Stockholms universitets intäkter till forskning och utbildning på forskarnivå är bidragsintäkter, se kapitlet Ekonomiskt resultat och analys. Majoriteten av dessa är medel som tilldelats universitetet i konkurrens med andra forskningsaktörer via forskningsråd, privata forskningsfinansiärer, offentliga stiftelser med flera efter sakkunniggranskning av forskarnas meriter, projektidéer och forskningsplaner. Vidare publicerade Stockholms universitet 2019 över 3 300 publikationer som samtliga genomgått sakkunniggranskning innan de accepterats för publicering i vetenskapliga tidskrifter. Forskningens kvalitet utvärderas även av Vetenskapsrådet medan Universitetskanslersämbetet granskar lärosätenas kvalitetssäkringsarbete med avseende på forskning.

Under 2019 har Stockholms universitet drivit ett utvecklingsarbete i syfte att beskriva det existerande kvalitetssäkringssystemet för forskning och att genomföra nödvändiga kompletteringar. Sedan 2018 tas indikatorer för forskningen vid universitet fram årligen och presenteras för universitetsstyrelsen samt universitetsledning och områden. Stockholms universitet är en decentraliserad organisation där beslut ofta fattas nära universitetets faktiska forskningsmiljöer. Med anledning av detta har under 2019 en pilotstudie genomförts i syfte att utveckla kvalitetssäkringsarbetet runt forskning. Inom ramen för detta arbete har mer detaljerade och ämnesspecifika indikatorer för forskning tagits fram för olika nivåer av universitetets organisation. Syftet är att säkerställa att beslut i samtliga delar av organisationen tas på god grund samt att förbättra förutsättningarna för strategiska dialoger mellan universitetets organisatoriska nivåer. Utfallet av denna pilotstudie kommer att utvärderas under 2020.

Kvalitetsarbetet rörande forskning vid Stockholms universitet grundar sig i att skapa goda förutsättningar för forskning som sedan bedrivs i ett system där sakkunniggranskning är ett återkommande inslag. Den tillgängliga tiden för forskning värnas och arbetet underlättas genom samarbeten med välfungerande interna stödfunktioner. Stockholms universitet strävar efter att vara en attraktiv arbetsplats som attraherar och anställer högkvalitativa forskare i samtliga karriärsteg till utlysta tjänster.

Uppdragsforskning

Uppdragsforskningen står för en förhållandevis liten del av verksamheten vid universitetet, även om den har ökat något under 2019 jämfört med 2018. Skolverket är den enskilt största uppdragsgivaren och står för drygt hälften av universitetets intäkter för uppdragsforskning. Uppdragsforskningen för Skolverket omfattar till exempel nationella pappersbaserade ämnesprov för olika årskurser i grundskolan och gymnasiet, utveckling och konstruktion av digitala nationella ämnesprov och att vara ämnesexpert i de internationella studierna PISA och TIMSS. Övriga uppdragsgivare inom uppdragsforskning som kan nämnas är Region Stockholm samt affärsdrivande verk, företag, myndigheter och länsstyrelser.

Samverkan med det omgivande samhället

I universitetets strategier för 2019–2022 anges att Stockholms universitet som huvudstadsuniversitet, genom sin utbildning och forskning, ska bedriva aktiv samverkan och bidra till hållbar samhällsutveckling. Att nyttiggöra resultat och ta till vara medarbetares och studenter innovationer är viktiga delar av denna breda samverkan, liksom strategiska partnerskap med externa aktörer i och utanför huvudstadsregionen, nationellt och internationellt.

Strategi för samverkan och samverkansorganisationen

Stockholms universitet har som en del av de samlade strategierna för åren 2019–2022 fastställt en strategi för samverkan och samhällsutveckling. I denna beskrivs Stockholms universitets breda samverkan närmare. Här betonas bland annat att universitetet ska spela en aktiv roll för ökad regional samverkan.

För att bistå rektor i den strategiska ledningen av samverkan finns ett rektorsråd för samverkan och sedan 2017 har respektive vetenskapsområde en samverkansberedning. Dessa bereder och utvärderar områdenas gemensamma samverkansfrågor, föreslår insatser som främjar samverkan inom områdena och identifierar externa samverkansparter att prioritera inom utbildning och forskning.

För att ytterligare öka kvaliteten i universitetets samverkan och bidra till den nationella utvecklingen har Stockholms universitet valt att aktivt delta i den nationella satsningen Kunskapstriangeln (K3) som finansieras av Vinnova. Under 2017–2020 drivs flera projekt i syfte att utveckla de svenska lärosätenas samverkanskapacitet. Universitetet deltar i sju av projekten och projektleder två av dem.

Verksamhetsutveckling och universitetsövergripande satsningar

En av de strategiska prioriteringarna under 2019 har varit att fortsätta formalisera och professionalisera samverkansarbetet vid universitetet. Detta har bland annat inneburit en uppväxling av samarbetet med Region Stockholm och tecknandet av ett nytt strategiskt partneravtal med Research Institutes of Sweden (RISE). Arbetet stärks ytterligare i och med kopplingen till Kunskapstriangeln, i synnerhet projekten strategiska partnerskap respektive samverkansarenor. Arbetet med gemensamt lärande och implementering av resultaten har stärkts genom det nationella koordineringsuppdraget, som projektleds från Stockholms universitet. Framtagna metoder och verktyg ska under 2020 och framåt omsättas i konkret nytta för forskare och lärare i behov av samverkansstöd.

Under året har det statliga uppdraget Korta vägen, vars syfte har varit att tillvarata kompetensen hos akademiker med utländsk bakgrund och korta deras väg till svensk arbetsmarknad, avslutats. Upparbetade kompetenser och kontakter tas tillvara och vidareutvecklas för att fortsatt lyfta universitetet som relevant samarbetspartner i Stockholmsregionen.

Alumnverksamheten har under 2019 vidareutvecklat sitt stöd till institutionerna. Två exempel är afterwork-serien Third Tuesday/Tredje tisdag, där aktuella frågor inom utbildning och forskning vid universitetet lyfts, samt ett efterfrågat mentorskapsprogram där alumner kopplas ihop med studenter för ömsesidig nytta. Relationerna med internationella alumner har fortsatt att utvecklas genom åtta utlandsevenemang i samband med studentrekryteringsaktiviteter och samarbetet inom alliansen Stockholm trio (för mer information om Stockholm trio se kapitlet Gemensamt för verksamhetsgrenarna).

Samverkansaktiviteter

Forskning och utbildning vid Stockholms universitet ska bidra till och befästa kunskap och kritiskt tänkande i samhället. Universitetet har alltid verkat för samhällsutveckling genom att göra kunskap tillgänglig, för såväl den intresserade allmänheten som för grupper som befinner sig längre bort från akademien. Stockholms universitet genomför därför ett stort antal forskningskommunikationsaktiviteter varje år, många riktade till barn. Syftet med dessa aktiviteter är främst att väcka nyfikenhet och kunskapsörst, men också att öka kännedomen om vad beprövad kunskap är.

Samverkan är en integrerad del av både forskning och utbildning och bidrar till ökad kvalitet och relevans. Samverkan är också ett sätt att tillgängliggöra universitetets kompetens och sprida resultaten. Nedan redovisas ett fåtal exempel ur den stora mängden samverkansaktiviteter och samverkansformer som finns vid Stockholms universitet.

I maj anordnades Klimatfestivalen där över 2 000 besökare fick träffa lärare och lära sig mer om klimatforskning, klimatförändringarna och vad vi kan göra åt dem. Det årliga arrangemanget Levande frågelådan drog 2 000 femteklassare som fick ställa frågor direkt till universitetets forskare.

Forskar dagarna, med föreläsningar om aktuella och brännande ämnen inom både humanvetenskap och naturvetenskap, anordnades i oktober. Deltagarna fick ta del av forskning om bland annat ansvaret för framtida generationer, hur hjärnan påverkas av att vi lever livet digitalt, vem som har rätt att vara flykting, och varför universum växer.

Öppna föreläsningar om olika ämnen är sedan 1878 en del i hur Stockholms universitet bidrar till det hållbara demokratiska samhället genom kunskap, upplysning och sanningssökande. Under året arrangerade universitetet centralt ett tjugotal välbesökta öppna föreläsningar tillsammans med utvalda samarbetspartners som Stockholms stadsbibliotek, Kungliga Operan, Dramaten och Kulturhuset Stadsteatern.

Inom ramen för universitetets öppna föreläsningar arrangerades serien Maktens och kulturens Stockholm som firade att ämnet historia på Stockholms universitet fyllde 100 år.

Inom ramen för Nobel Calling Stockholm, som ordnas i samarbete med bland andra Nobel Prize Museum och Stockholms stad, arrangerades bland annat en föreläsning med nobelpristagaren i fysik Frank Wilczek.

Hållbarhetsforum, vars syfte är att skapa nätverkande och samverkansmöjligheter inom ramen för hållbar utveckling, arrangerades under året för andra gången. Årets tema var ”demokrati, populism och hållbar utveckling”. Vice statsminister och klimat- och miljöminister Isabella Lövin introducerade dagen tillsammans med rektor. Forumet bestod i övrigt av panelsamtal, parallella sessioner, studiebesök i forskningsmiljöer, fortbildningspass samt kulturinslag.

För ytterligare tillgänglighet producerades ett stort antal av årets öppna föreläsningar, Forskar dagarna och Hållbarhetsforum, även i digitalt format. Många sändes direkt på su.se/play och spelades in för att visas i efterhand, bland annat på UR Play.

Det nya rörliga formatet Bildning på 1 minut för forskning i mikroformat fick stor spridning. Syftet med satsningen var, förutom att sprida forskningsfakta om olika ämnen, också att lyfta sidan www.su.se/oppnaforelasningar, där alla Stockholms universitets öppna föreläsningar finns listade.

I Almedalen 2019 deltog Stockholms universitets ledning och enskilda forskare som experter i ett femtiotal seminarier. Universitetet arrangerade tillsammans med Karolinska institutet och Kungliga Tekniska högskolan ett evenemang för att gemensamt presentera universitetsalliansen Stockholm trio. Stockholms universitet medverkade också i ett samarrangemang om hållbarhet tillsammans med Stockholm–Uppsala Universitetsnätverk (SUUN).

I september invigdes Accelerator på Stockholms universitet, en konsthall där konst, vetenskap och samhällsfrågor möts. Verksamheten fick under hösten 2019 ett rikstäckande genomslag i media och hade drygt 8 000 besökare. Verksamheten har i uppdrag att aktivt samverka med samhället och producerar utställningar med internationell och svensk samtidskonst samt publika presentationer och samtal med konstnärer, lärare, studenter och allmänhet.

Utöver webbplatserna, som hade sammanlagt 22 miljoner besök 2019, har Stockholms universitet även kanaler och profiler i de sociala medierna Facebook, Twitter, YouTube, LinkedIn och Instagram.

Synligheten för universitetet i svenska medier ligger på en stabil hög nivå med i snitt drygt 1 600 omnämnanden per månad. Den största delen av genomslaget är universitetets forskare som uttalar sig som experter i sitt ämne.

Ytterligare exempel på olika samverkansaktiviteter

Ett projekt tillsammans med Hushållningssällskapet i Halland syftar till att studera om anlagda våtmarker har samma naturvärde som de ursprungliga våtmarkerna. Målet är att forskningen skall leda fram till konkreta råd till markägare om hur de på ett bättre sätt kan sköta våtmarker om de vill gynna den biologiska mångfalden.

I Stockholm byggs fler och fler biltunnlar där halterna av luftföroreningar kan vara mycket höga, vilket innebär att de som färdas i tunnelarna riskerar utsättas för ökad exponering. Hur skyddad är man i fordonen? Detta undersöktes tillsammans med Stockholms Miljöförvaltning (SLB-analys) på uppdrag av Trafikverket.

Projektet Att främja ett miljövänligt och hälsosamt nordiskt livsmedelssystem samlar forskare, beslutsfattare och livsmedelsaktörer för att få till stånd förändringar och överenskommelser samt identifiera möjligheter att stödja hälsosamma och miljömässigt hållbara livsmedelssystem.

Akademien för ekonomistyrning i staten (AES), som är knuten till Stockholms universitet, är en mötesplats för forskning, studier och dialog om styrning i staten. AES består av representanter från olika myndigheter som tillsammans med forskare arbetar för att initiera forsknings- och utbildningssatsningar, skapa och förmedla forskningsbaserad kunskap om styrning i staten. AES resulterar kontinuerligt i nya forskningsprogram som sker i direkt samverkan med externa aktörer.

Samverkan för bästa skola är ett regeringsuppdrag som Skolverket ansvarar för. Universitetets engagemang i detta innebär arbete både nationellt med forskningsstöd för att stödja Skolverkets arbete, men också på lokal nivå genom att planera och genomföra direkta utvecklingsinsatser riktade mot de skolor och huvudmän som ingår i projektet.

Programmet Migration och integration samlar forskare, utbildningsanordnare, myndigheter och andra aktörer vars verksamhet på olika sätt berör aspekter av migration och integration. Programmet har möjliggjort möten med aktörer i det omgivande samhället som arbetar med dessa frågor, och konkreta steg har tagits mot långsiktiga och samverkande forsknings- och utbildningsinsatser.

Som framgår ovan uppvisar Stockholms universitet en stor bredd av samverkansaktiviteter med koppling både till utbildning och forskning. Centralt är att samverkansaktiviteterna ska bidra till att öka kvaliteten och samhällsanknytningen i forskning och utbildning samt bidra till en positiv samhällsutveckling.

Samverkan – innovation

SU Innovation är ett samlingsnamn för innovationskontoret, SU Inkubator AB samt SU Holding AB som tillsammans erbjuder ett samlat stöd genom att främja och maximera nyttiggörande av idéer och forskningsresultat från Stockholms universitet.

Innovationskontorets verksamhet utgörs av tidig innovations- och affärsrådgivning, kombinerat med inspirations- och utbildningsaktiviteter. Verksamheten riktar sig till både forskare och studenter vid lärosätet. Innovationskontorets verksamhet finansieras med särskilda statliga medel som under 2019 uppgick till 5,9 mnkr. Medlen har använts för driftskostnader.

Innovationskontoret har ett samarbetsavtal med Drivhuset Stockholm för riktade insatser mot studentdrivna innovationer. Innovationskontoret har under året fördelat 4,1 mnkr VFT1-medel (Validering för tillämpning) från Vinnova. Medlen har använts för att verifiera forsknings- och kunskapsbaserade idéer genom bland annat marknadsundersökningar och patentutredningar.

Flödestal idéer inom Innovationskontoret 2017–2019

	2017	2018	2019
Antal inkomna idéer för rådgivning*	105	128	188
Från antal idébärare	125	128	188
varav forskare	29	36	63
varav studenter	64	92	125
Idéer som fått verifieringsstöd**	-	32	40
Idéer som antagits till företagsinkubator (varav antal som antagits till SU Inkubator eller fått investeringsstöd av SU Holding)	2 (2)	2 (2)	6 (4)

Källa: Egen databas

* Idéer definieras som Innovationskontorets inflöde där en eller flera idébärare under ett strukturerat första möte presenterar ett innovationsprojekt som har en möjlig potential att nyttiggöras.

** Med verifiering avses ett projekt där en potentiell affärsidé utreds vidare för att säkerställa och verifiera kommersiella förutsättningar och möjlighet till nyttiggörande.

Gemensamt för verksamhetsgrenarna

Vid universitetet bedrivs verksamhet som är gemensam för verksamhetsgrenarna, det vill säga som inte på något enkelt sätt kan hänföras till antingen forskning, utbildning eller samverkan utan som görs med koppling till två eller alla dessa.

Hållbar utveckling och miljöarbete

Enligt högskolelagen ska högskolorna i sin verksamhet främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd samt rättvisa. Hållbarhetsperspektivet ingår i många av universitetets utbildningar, och är en central del i ett flertal kurser och program. För att öka kännedomen om, och intresset för, de utbildningarna har universitetet genomfört en rad kommunikationsinsatser som har gjort dem mer synliga i olika informationskanaler.

Stockholms arbetar enligt miljöledningsstandarderna ISO 14001 och EMAS. Universitetet strävar efter att vara ledande i utbildning och forskning om miljö och hållbar utveckling. Detta återspeglas bland annat i den internationella rankningen (QS World University Rankings och Times Higher Education) inom miljövetenskap. Universitetet har flera profilområden inom forskningen där miljö och hållbar utveckling har en central roll, exempelvis klimat, hav och miljö, ekonomi och miljö, välfärd och demokrati, transnationalitet och migration samt barns villkor och rättigheter.

Arbete med hållbar utveckling finns med i universitetets övergripande strategidokument såväl centralt som på områdesnivå. För 2019–2020 har fastställts att Stockholms universitet aktivt ska arbeta för att nå de globala målen i Agenda 2030. Universitetets hållbarhetsprofil har förtydligats bland annat genom Hållbarhetsforum, en plattform för nätverkande, erfarenhetsutbyte och framtida samverkansmöjligheter mellan akademi, näringsliv, politik och den ideella sektorn. Klimatfestivalen är ett annat evenemang som syftar till att upplysa den yngre målgruppen om forskning kring miljöfrågor.

Ett aktivt arbete pågår även för att integrera de globala målen i den dagliga verksamheten. Några frågor som universitetet arbetat med är minskad klimatpåverkan från tjänsteresor och inköp samt energieffektivisering. Vidare har universitetet arbetat med att säkerställa en bättre arbetsmiljö genom exempelvis säkrare laboriearbete. I juli 2019 undertecknade Stockholms universitet, som första svenska lärosäte, FN:s klimatavtal för lärosäten inom högre utbildning.

Internationalisering

Internationell samverkan är en förutsättning för excellent forskning och utbildning. Stockholms universitets internationaliseringsarbete utgår från den fastställda planen Global Engagement. Enligt planen ska universitetet verka för en akademisk miljö som är internationell och genomsyras av excellens, förbättrade förutsättningar för internationell rekrytering, mobilitet och samarbete. Ökad synlighet och närvaro på de internationella forsknings- och utbildningsarenorna är en annan viktig målsättning.

Universitetets förutsättningar för internationalisering har förstärkts genom universitetsövergripande samarbeten, projekt, delegationsresor och seminarier varav ett urval beskrivs nedan.

Allianser och strategiska partnerskap

Sedan oktober 2019 deltar Stockholms universitet i universitetsalliansen Civis – European Civic University Alliance, som för samman över 384 000 studenter och 55 000 medarbetare vid åtta universitet i Europa. Alliansen erhåller finansiering från EU-kommissionens initiativ European

Universities under tre år med möjlighet till förlängning. Syftet med Civis är att underlätta samarbeten över nationella gränser och att öka mobiliteten hos studenter, lärare och övrig personal. Inom alliansen ansvarar Stockholms universitet för att bygga upp hubbar för gemensamma utbildningar, forskningssamarbeten och samverkan inom olika samhällsutmaningar.

Stockholms universitet bildade under året universitetsalliansen Stockholm trio tillsammans med Karolinska Institutet och Kungliga Tekniska högskolan (KTH). Syftet med alliansen är att främja internationella samarbeten med framstående universitet och öka den internationella attraktionskraften vid rekrytering, liksom att stärka utvecklingen i Stockholmsregionen. Ett annat syfte är att synliggöra den internationellt framstående forsknings- och utbildningsmiljö som de tre lärosätena tillsammans utgör. Universitetsalliansen har beslutat att etablera en gemensam representation i Bryssel under 2020 för att stärka universitetens förmåga att attrahera forskningsmedel från EU:s forsknings-, innovations- och utbildningsprogram. Arbetet fokuserar på att skapa nya förutsättningar för gemensam forskning och utbildning mellan universiteten. Inom ramen för Stockholm trios strategiska partnerskapet med Tokyo universitet genomfördes ett antal aktiviteter under året: främmande utlystes och tillsammans med KI och KTH anordnades en sommarskola på temat innovation och en ”staff week” för administratörer vid Tokyo universitet.

I mars startade forskningsprojektet Arctic Avenue inom det strategiska partnerskapet med Helsingfors universitet. Projektet fokuserar på globala effekter av klimatförändringar i Arktis.

Andra nätverk, samarbeten och besök

Under året har en översyn av universitetets medlemskap och engagemang i olika internationella nätverk gjorts för att fastställa interna rutiner för ökad synlighet, förbättrad kunskapsspridning och stärkt internationellt påverkansarbete.

Stockholms universitet ingår i tre internationella samarbetsprojekt som under tre år finansieras av Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT). I projektet The Arctic Science IntegrAtion Quest (ASIAQ), som koordineras av Stockholms universitet, deltar tre svenska och tre utländska universitet med syfte att gemensamt utveckla forskning och utbildning för ett hållbart Arktis. I projektet MIRAI som är ett projekt för forskningsutbyte mellan Sverige och Japan, ingår sju svenska och åtta japanska universitet. Syftet med projektet är forskningsutbyte inom områdena åldrande, materialvetenskap, hållbarhet och innovation/entreprenörskap. Projektet avslutades i november då Stockholms universitet tillsammans med Uppsala universitet stod värd för projektets tredje och avslutande seminarium. I projektet South Africa–Sweden University Forum (SASUF) samarbetar tolv svenska och 25 sydafrikanska universitet kring temana klimat, utbildning, samhällsförändringar, hälsosystem, urbanisering och digital teknologi. Fröpengar har delats ut till 57 delprojekt, varav fem från Stockholms universitet.

I CALIE (the Sweden–USA Project for Collaboration, Academic Leadership and Innovation in Higher Education) deltar fyra svenska och tre amerikanska universitet. Från USA deltar Stanford University, University of Washington och University of California, Berkeley. Projektet finansieras av Vinnova och pågår 2019–2021. Projektet syftar till att bidra till strategiskt samarbete och att stärka svenska universitet och högskolor i fråga om förnyelse av högre utbildning och akademiskt ledarskap.

Under 2019 har ett fyrtiotal internationella besök koordinerats och genomförts vid Stockholms universitet. Majoriteten av besöken har varit från länder i Asien.

Ett antal interna presentationer har hållits för att informera om möjligheten för universitetet att ta emot forskare genom Scholars at Risk (SAR). En lokal SAR-arbetsgrupp har tillsatts, och processen fortsätter med institutioner som meddelat intresse för mottagande och förhoppningen är att en forskare kan tas emot vid universitet under 2020.

Genom Erasmus+ deltog ett trettiotal anställda under 2019 i utbyten som innebar en studieresa, undervisning eller för kompetensutveckling utomlands. Inom rektors program för sabbatsterminer med minst fem månaders vistelse vid utländskt universitet beviljades till läsåret 2019/2020 åtta ansökningar, tre kvinnor och fem män.

Studentutbyte

Jämfört med 2018 var antalet inresande och utresande utbytesstudenter i stort sett oförändrat. Stockholms universitet har för närvarande drygt 1 000 utbytesavtal (varav ca 60 är universitetsövergripande och övriga på institutionsnivå) med universitet i över 50 länder. Därutöver tillkommer mobilitet inom olika program och nätverk som till exempel Minor Field Studies, Nordplus och North2north.

Det är liksom tidigare år obalans mellan antalet in- och utresande utbytesstudenter med drygt det dubbla antalet inresande. Universitetet arbetar genom olika informationsinsatser för att minska obalansens, till exempel mässor, webinarier och via universitetets utbytesambassadörer. Under 2019 bjöds universitetets partneruniversitet in för att lära känna Stockholm och Stockholms universitet. Partnerdagarna genomfördes i samarbete med KTH och KI.

Inresande studenter (individer) i utbildning på grundnivå och avancerad nivå inom olika utbytesprogram 2017–2019

	2017			2018			2019		
	Antal inres	Andel kvinnor	Andel män	Antal inres	Andel kvinnor	Andel män	Antal inres	Andel kvinnor	Andel män
Erasmus	981	59	41	1 041	63	37	1 078	63	37
Nordplus	95	77	23	55	78	22	56	71	29
Övrigt	495	57	43	451	59	41	409	56	44
Totalt	1 571	59	41	1 547	62	37	1 543	62	38

Källa: Ladok/IVS.

Utresande studenter (individer) i utbildning på grundnivå och avancerad nivå inom olika utbytesprogram 2017–2019

	2017			2018			2019		
	Antal utres	Andel kvinnor	Andel män	Antal utres	Andel kvinnor	Andel män	Antal utres	Andel kvinnor	Andel män
Erasmus	357	72	28	189	63	37	320	69	31
Nordplus	9	78	22	7	43	57	12	83	17
Övrigt	427	63	37	477	66	34	330	65	35
Totalt	793	67	33	673	65	35	662	67	33

Källa: Ladok/IVS.

Universitetet marknadsför Stockholms universitets utbildningsprogram för internationella studenter genom både digitala kommunikationsinsatser och fysiska- och digitala rekryteringsaktiviteter. Universitetet har utöver detta under 2019 deltagit i utbildningsmässor och rekryteringsaktiviteter i Indien, USA, Turkiet, Kina och Mexiko. Under året har även en ”master’s fair” anordnats. För att öka sannolikheten att de som söker till Stockholms universitet ska påbörja studier håller universitetet kontakt med de sökande under hela ansökningsprocessen.

Arbetsmiljö, lika villkor, breddad rekrytering och jämställdhetsintegrering

Arbetsmiljö och lika villkor

Stockholms universitets arbetsmiljöarbete syftar till att universitetet ska präglas av en säker, utvecklande och hållbar arbetsmiljö. Alla anställda ska behandlas likvärdigt och på ett respektfullt sätt. För att möjliggöra detta krävs bland annat att universitetet har ett väl fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete, där alla medarbetare och chefer har förutsättningar att ta ansvar för att en god arbetsmiljö råder.

Arbetet med att sammanfoga arbetsmiljö- och lika villkorsfrågor, som påbörjades redan 2017, har under 2019 haft fokus på att se över universitetsövergripande styrdokument kopplade till området. Efter samverkan och samarbete med skyddsorganisation, fackliga organisationer samt student- och doktorandrepresentanter, beslutade rektor under hösten 2019 om en ny arbetsmiljö- och lika villkorspolicy för Stockholms universitet. Syftet med policyn är att tydliggöra universitetets syn på arbetsmiljö- och lika villkorsfrågor och att den ska utgöra grunden för det gemensamma synsätt som ska präglade arbetet inom området.

Under 2019 har universitetet arbetat med att utveckla och ge stöd till de lokala råd för arbetsmiljö- och lika villkor som rektor beslutat att varje institution/motsvarande ska ha. Bland annat har nätverksträffar anordnats för ordförandena i råden i syfte att öka kunskap och möjliggöra erfarenhetsutbyte.

Stockholms universitet ska regelbundet genomföra medarbetarundersökningar för att följa upp den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Återkopplingsarbetet sker genom resultatpresentationer samt workshops där medarbetarna varit delaktiga i framtagandet av handlingsplaner. Medarbetarundersökningen innehåller även frågor om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling. De flesta institutioner vid Stockholms universitet har under 2017–2019 genomfört informationsseminarier om trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling, med utgångspunkt i Stockholms universitets rutiner, riktlinjer och policy om nolltolerans som finns.

Stockholms universitet arbetat systematiskt med studenters studiemiljö och lika villkor. Vidare bedrivs regelbunden utbildning rörande diskrimineringslagen och universitetets jämlikhetsarbete gentemot anställda och studenter. Universitetet har under året även fattat beslut om en handläggningsordning för diskrimineringsärenden avseende studenter.

Stockholms universitet har uppmärksammat Stockholm Pride genom SU Pre-Pride där bland annat forskningssamtal och studentsamtal har genomförts med syfte att belysa studiemiljöfrågor ur ett HBTQ-perspektiv. Vidare deltog Stockholms universitet i prideparaden tillsammans med andra lärosäten i Stockholm under parollen Academic Pride.

Breddad rekrytering

Under 2019 har en plan för breddad rekrytering fastställts. Under åren 2019–2020 kommer universitetet att utvärdera initiativ och projekt som genomförts i syfte att stärka breddad rekrytering och breddat deltagande; baserat på identifierade utvecklingsbehov ska sedan åtgärder vidtas för att stärka existerande verksamheter.

Under hösten har ett samarbete med intresseorganisationen Mitt livs val inletts. Mitt livs val bedriver ett studiemotiverande program där studenter från högskolor är mentorer för att motivera och inspirera ensamkommande eller nyanlända ungdomar till fortsatta studier. Ett tiotal träffar har genomförts.

Nätverket Include för breddad rekrytering genomförde under våren en konferens med temat Inkluderande pedagogik och digitalisering där Stockholms universitet deltog.

Universitetet har under året även tagit initiativ till att under 2020 anordna ett fortbildningsseminarium för studie- och yrkesvägledare i grund- och gymnasieskolor.

Jämställdhetsintegrering

Stockholms universitets handlingsplan för jämställdhetsintegrering för 2017–2019 har haft som syfte att universitetets verksamhet ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen som regeringen ställt upp. Planen innehåller utvecklingsbehov, mål och aktiviteter samt beskriver på vilket sätt jämställdhet ska integreras och bli en del av lärosätets ordinarie verksamhet, exempelvis i lärosätets styrprocesser.

En särskild arbetsgrupp under ledning av prorektor har haft i uppdrag att fram till och med 2019 initiera och följa upp aktiviteterna i handlingsplanen samt föreslå åtgärder i de fall genomförda kartläggningar visar att det finns behov.

Universitetet har fokuserat på följande områden:

- organisation och ledarskap
- berednings- och beslutsprocesser samt besluts- och delegationsordningar
- forskning
- utbildning.

En rad olika aktiviteter i syfte att stärka jämställdhetsintegrering i identifierade områden har genomförts. Aktiviteterna har varit både kartläggande och åtgärdsinriktade, i syfte att synliggöra maktförhållanden samt att öka transparensen inom viktiga berednings- och beslutsprocesser.

Universitetet vill särskilt lyfta fram tre aktiviteter som har sjuöatts detta år, vilka har bäring på följande jämställdhetsmål: en jämn fördelning av makt och inflytande; jämställd hälsa och jämställd utbildning.

Universitetet har bedömt att det i syfte att öka genusmedvetenheten inom organisationen är särskilt viktigt att arbeta med studierektorers roll och inflytande i det akademiska vardagslivet. Med detta tillvaratas erfarenheter från ett tidigare genomfört forskningsprojekt vid universitetet om genusmedvetet akademiskt ledarskap. Under hösten har ett nytt studierektorsprogram startat, vilket avser att stärka studierektorsrollen och samtidigt skapa hållbarhet i att utbilda genusmedvetna ledare. Se även under avsnittet om kompetensförsörjning.

Universitetet har tidigare genomfört en kartläggning vilken visade ett högt sjuktal för doktorander, särskilt kvinnor. Under året har ett nytt program för doktorander i Personalavdelningens regi startat, vilket syftar till att stödja doktoranderna under utbildningen, till exempel vad gäller utmaningar och krav på prestation. Se även under avsnittet kompetensförsörjning.

Under hösten har universitetets ordinarie utbildningsgranskningar startat, vilka är en del av det interna kvalitetssäkringssystemet för utbildning. I granskningarna beaktas jämställdhet vad gäller utbildningarnas planering, utformning och genomförande. Jämställdhet är även en återkommande punkt vid de årliga kvalitetsdialogerna mellan rektor och vetenskapsområdena.

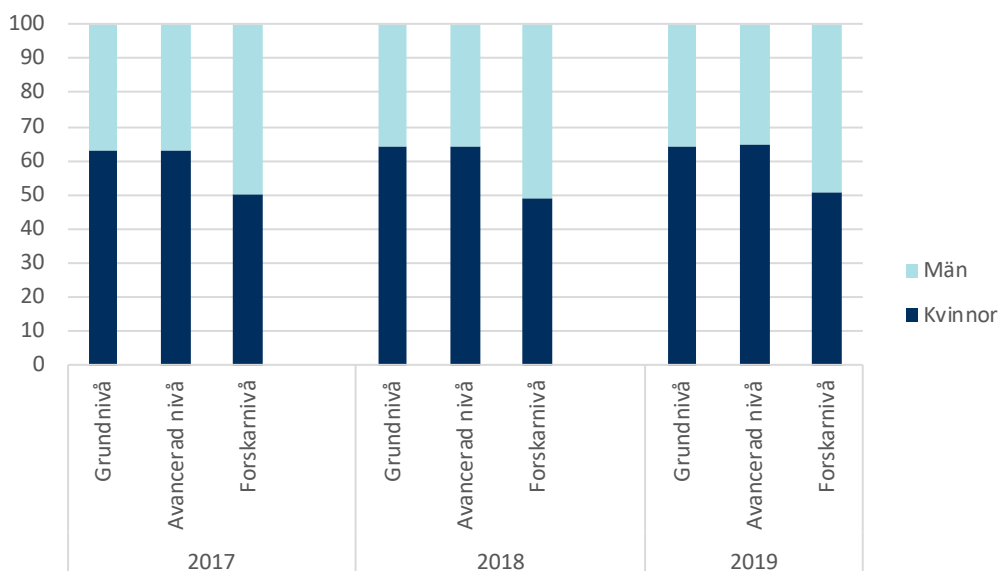
Universitetets forskningsresurser används till största delen till löner för lärare och doktorander, och följaktligen är processerna för rekrytering av dessa personalgrupper centrala för jämställdhet vid lärosätet. Det är således beslut om utlysningar, rekryteringsprocesser och anställning som är universitetets enskilt viktigaste när det gäller beaktande av jämställdhet vid fördelning av forskningsmedel. Förra året vidtog universitetet en rad åtgärder när det gäller dessa processer, till exempel utbildning av lärarförslagsnämnder och fastställande av en ny antagningsordning för utbildning på forskarnivå. Universitetet avser att fortsätta följa upp dessa aktiviteter under kommande år i syfte att se vilka effekter som har nåtts på sikt.

Som framgår av diagrammet nedan har fördelningen mellan kvinnor och män bland studenter varit relativt konstant de senaste tre åren. Andelen kvinnor på grundnivå och avancerad nivå har legat kring 65 procent medan andelen kvinnor på forskarnivå varit omkring 50 procent.

Skillnader kan dock noteras mellan de två vetenskapsområdena. Nästan 90 procent av studenterna på grundnivå och avancerad nivå finns inom humanistiskt-samhällsvetenskapliga utbildningar och där är andelen kvinnor drygt 65 procent. På matematiska och naturvetenskapliga utbildningar är andelen kvinnor lägre, ca 55 procent. På forskarnivå är det en ganska jämn fördelning av antalet studerande mellan humanistiskt-samhällsvetenskapligt och naturvetenskapligt vetenskapsområde, och där är andelen kvinnor inom båda områdena lägre än på grundnivå och avancerad nivå.

Att det relativt sett är generellt färre kvinnor än män som söker sig vidare till forskarutbildning har universitetet inte analyserat orsakerna till. Däremot kan delar av det stora glappet mellan andelen kvinnor på grundnivå och avancerad nivå å ena sidan och på forskarnivå å andra sidan förklaras av skillnaderna beskrivna ovan mellan de två vetenskapsområdena.

Andel kvinnor och män i procent bland studenter på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå 2017–2019

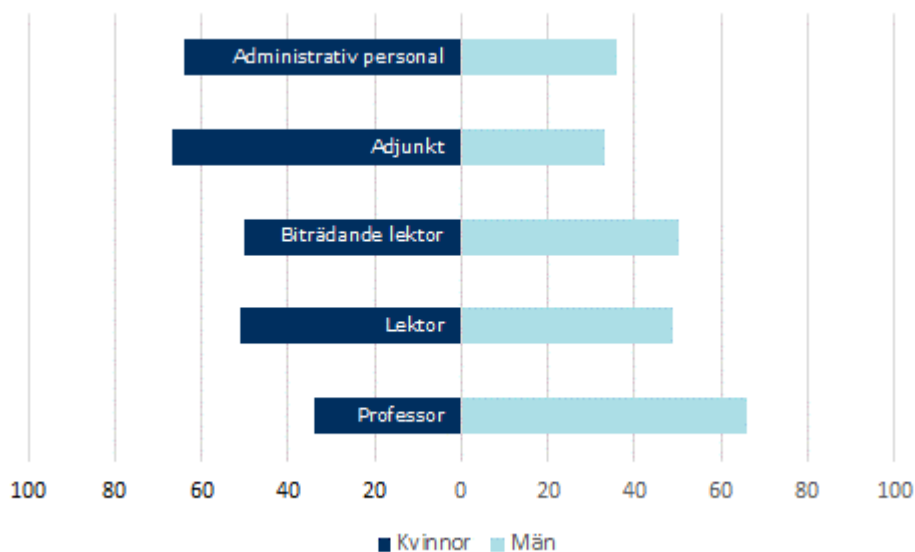

Källa: Ladok.

Av diagrammet nedan framgår att det inom några personalkategorier är stor obalans mellan andelen män och kvinnor; bland administrativ personal och bland adjunkter är det ett underskott av män medan situationen den omvända bland professorer. I personalgrupperna lektor och biträdande lektor råder det dock balans.

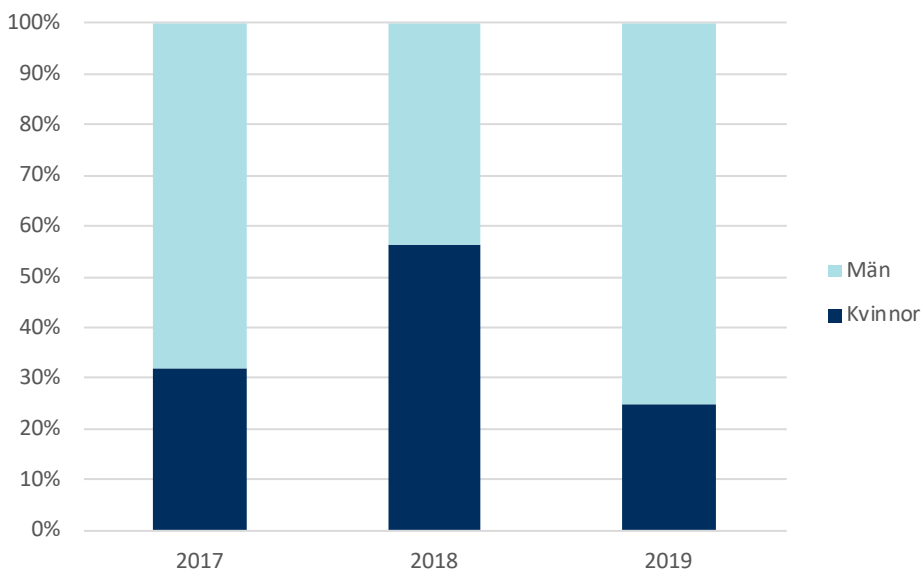
Precis som för studenter kan på personalområdet inte heller noteras några stora förändringar i könsbalansen från år till år. Sett över en längre period kan dock noteras att andelen kvinnor bland professorerna har en uppåtgående trend.

Andel kvinnor och män i (%) bland lärare och administratörer (årsarbetare) 2019

Källa: Primula.

Andel kvinnor bland nyanställda professorer

Källa: IVS.

Regeringen har haft som mål att minst 46 procent av de professorer som nyrekryteras vid Stockholms universitet under 2017–2019 ska vara kvinnor. Totalt under perioden har 38 procent av de 140 professorer som har rekryterats varit kvinnor, och universitetet når således inte upp till rekryteringsmålet. Dock kan stora variationer mellan åren noteras.

Inom ramen för regeringsuppdraget om jämställdhetsintegrering arbetar universitetet med att säkerställa att jämställdhet beaktas vid rekryteringar, till exempel genom översyn av profilmallar och kriterier samt utbildning av lärarförslagsnämnder och lärarutbildningshandläggare. Arbetet med att bevaka frågan och att öka medvetenheten om vikten av ett jämställdhetsperspektiv i

rekryteringsprocesser fortsätter. Universitetets ambition är att detta arbete på sikt ska ge effekt för en ökad andel professorer som är kvinnor.

Personal och kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är ett löpande arbete som innebär att attrahera, rekrytera, utveckla behålla den kompetens verksamheten behöver för att nå sina mål på kort och lång sikt.

Kompetensförsörjning lärare

Anställning av lärare är de enskilt viktigaste besluten som fattas inom universitetet. Processerna för lärarrekruterings följts och utvecklas så att de är internationellt anpassade och leder till starkast möjliga rekryteringar.

Inom Stockholms universitet upplevs vissa fortsatta svårigheter att rekrytera lärare till lärarutbildningarna. Det beror bland annat på det kraftigt ökade utbildningsuppdraget från regeringen för att täcka behovet av lärare nationellt kombinerat med det begränsade antalet disputerade inom dessa discipliner. Konkurrensen med ungdomsskolan är fortsatt en utmaning då lönerna för denna grupp ökat kraftigt de senaste åren. Universitetet vidtar åtgärder genom att erbjuda anställningsvillkor som kan attrahera denna kategori lärare. En annan åtgärd som vidtagits är att anställa lärare tidigt i den akademiska karriären och sedan på olika sätt stötta dem i deras meritering, till exempel genom ett mentorsprogram för nyligen disputerade forskare.

Stockholms universitet attraherar generellt många kvalificerade sökande till sina utlysningar tack vare att man erbjuder internationellt framstående forskningsmiljöer och även god tillgång till forskningsinfrastruktur. Utlysningar av lärartjänster sker oftast med stor ämnesmässig bredd och som regel internationellt. En stor andel rekryteras från andra lärosäten och inom det naturvetenskapliga området kommer en majoritet av de rekryterade lärarna från en anställning utomlands.

Kompetensförsörjning verksamhetsstöd

För att Stockholms universitet ska kunna bedriva högkvalitativ forskning och utbildning behövs ett effektivt och sammanhållet verksamhetsstöd, vilket förutsätter god kompetensförsörjning på alla nivåer.

I syfte att säkerställa och förbättra kompetensförsörjningen inom verksamhetsstödet har universitetet inlett en översyn av de befattningar som är vanligt förekommande och som det rekryteras mest till. Syftet är att ha en standardiserad kravprofil och introduktionsplan för att förenkla rekryteringsarbetet. Fokus har legat på fem befattningar inom verksamhetsstödet. En av dessa är ekonomer som under flera år varit en svårrekryterad kompetensgrupp.

Resurs- och kompetensförsörjningen inom IT-området är under omställning. Konkurrensen inom IT-sektorn orsakar fortsatta svårigheter att rekrytera vissa kompetenser samtidigt som kompetensmixen måste anpassas efter skiftande utvecklingsbehov i verksamheten. En kortsiktig lösning har varit att anlita konsulter inom vissa funktioner, men långsiktigt ska dessa funktioner bemannas av tillsvidareanställd personal för att skapa kontinuitet i verksamheten. Andra funktioner behöver även fortsättningsvis bemannas av konsulter för att på så vis ge flexibilitet i dimensioneringen av IT-verksamheten.

Kompetensförsörjning akademiska och administrativa ledare

Även kompetensförsörjningen av akademiska och administrativa ledare har högsta prioritet. Stockholms universitet verkar för ett gott och starkt ledarskap på alla nivåer och inom alla verksamhetsområden.

För att stärka och underlätta för det akademiska ledarskapet har universitetet, som nämnts tidigare, utformat ett universitetsgemensamt studierektorsprogram. Syftet med programmet är att stärka studierektorer i deras roll och tydliggöra vad uppdraget som studierektor kan och bör innebära. Programmet bidrar till det akademiska ledarskapet genom att ge deltagarna kunskaper och färdigheter för att leda utbildningsverksamheter, grupper, individer och sig själva. Vidare ger det kunskap om centrala och lokala regelverk, ekonomi, lika villkor samt bidrar till erfarenhetsutbyte och nya nätverk.

En annan viktig grupp är institutionernas administrativa chefer. Rollen som administrativ chef är komplex och kräver därför en ändamålsenlig utformning. Universitetet har därför under året inlett ett arbete med att tydliggöra administrativa chefernas roll, uppdrag och ansvar.

För att stärka och stödja nya chefer i deras uppdrag finns chefsprogrammet Att vara chef. Programmet omfattar 14 dagar under ett år, och under hösten 2019 startades den nionde omgången av programmet.

Sjukfrånvaro

Under 2019 har Stockholms universitet påbörjat ett arbete att förtydliga och utveckla rutinerna i rehabiliteringsprocessen med syfte att underlätta för chefer att få tillbaka medarbetare i arbete och därmed minska antalet sjukskrivningar. Arbetet med att utveckla rehabiliteringsprocessen förväntas fortlöpa under större delen av 2020 och kommer att resultera i förbättrat stöd till chefer samt tydlig och tillgänglig information.

En annan insats är ett nystartat doktorandprogram som under året har utvecklats i syfte att bryta den stigande sjukfrånvaron bland doktorander vid universitetet. Syftet med programmet är att stärka och stödja doktorander att leda arbetet med avhandlingen och att samtidigt leda sig själva. Programmet är tänkt att följa doktoranderna och riktar sig till tre olika målgrupper: nyantagna doktorander, doktorander som nått halvvägs och doktorander som är i slutet av sina forskarstudier. Programmet har under hösten genomförts som pilot och har bedömts vara framgångsrikt varför universitetet har beslutat att permanenta det.

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid för åren 2017–2019

	2017	2018	2019
Anställda -29 år	1,6	1,3	1,5
Anställda 30-49 år	3,3	3,1	2,8
Anställda 50 år-	2,7	2,5	2,8
Kvinnor	4,1	3,9	3,7
Män	1,5	1,4	1,5
Totalt	2,9	2,7	2,7
Varav långtidssjuka (60 dagar el mer)	63,3	59,4	58,4

Källa: Primula.

Sjukfrånvaron är oförändrad på 2,7 procent av tillgänglig arbetstid mellan 2018 och 2019. Sjukfrånvaron är liksom tidigare högre för kvinnor än för män, men har minskat med 0,2 procentenheter från 3,9 procent 2018 till 3,7 procent 2019. Räknet från 2015 har kvinnornas sjukfrånvaro minskat med 0,5 procentenheter, från 4,2 procent 2015 till 3,7 procent 2019.

Studentinflytande

Stockholms universitet prioriterar ett nära samarbete med studenterna, för utbildningarnas och hela universitetets utveckling. Under 2019 genomförde universitetet därför ett utvecklingsarbete tillsammans med Stockholms universitets studentkår (SUS) i syfte att stärka studentinflytandet. Arbetet innebar att ett tidigare styrdokument om studentinflytande omstrukturerades, reviderades

och kompletterades för att på ett bättre sätt fungera som styrmedel och stöd för arbetet med studentinflytande på alla nivåer och delar inom universitetet. Av det nya styrdokumentet framgår universitetets syn på studentinflytande, som innebär att studenterna ska ses som aktiva medskapare med en betydelsefull roll att påverka och utveckla sin utbildning och studiesituation. Universitetet ska även uppmuntra, stödja och underlätta för studenterna att engagera sig i arbetet med studentinflytande.

Av dokumentet framgår även universitetsgemensamma regler och rutiner för studentinflytande, till exempel avseende ansvar och organisering, samt uppföljning av studentinflytande. Reglerna beskriver också processen för utseende av studentrepresentanter.

För att ytterligare stärka arbetet avser Stockholms universitet och SUS att i början av 2020 ingå en överenskommelse om studentrepresentation. Avsikten är att komma överens om och tydliggöra i vilka stadigvarande organ eller grupper vid universitetet som studenterna ska vara representerade i och om antalet studentrepresentanter i dessa. Grunden för denna överenskommelse är en förteckning över cirka 140 organ och grupper som togs fram under 2019, inklusive en analys avseende mötesnärvaron för studentrepresentanter under 2018 i dessa organ och grupper.

Intern styrning och kontroll

Stockholms universitet bedriver ett systematiskt arbete med intern styrning och kontroll i enlighet med kraven i förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll.

Universitetets process för intern styrning och kontroll dokumenteras och innefattar de obligatoriska momenten:

- riskanalys
- beslut om åtgärder samt
- uppföljning och bedömning.

I arbetet med att genomföra och dokumentera universitetets process för intern styrning och kontroll har – i olika faser – styrelse, ledning, företrädare för områden/fakulteter, universitetsförvaltningen och studeranderepresentanter varit involverade. Dialog har även förts med intern och extern revision.

Vid universitetet finns ett revisionsutskott som är ett beredande organ inom styrelsen. Utskottet syftar bland annat till att underlätta kommunikationen mellan styrelse, internrevisionen, extern revision och universitetsförvaltningen.

I den interna styrningen och kontrollen ingår att skapa en god intern miljö. Grundläggande för en god intern miljö vid ett universitet är värnandet om det fria kunskapssökandet, akademisk kreativitet och integritet. I det löpande sker ett kontinuerligt arbete med att utveckla den interna kommunikationen, att ha tydliga beslutsvägar samt en god arbetsmiljö och kompetensutvecklingsmöjligheter. Som exempel kan nämnas universitetets nya policy för arbetsmiljö och lika villkor som fastställdes 2019. Anknuten till frågan om att skapa en god intern kultur och arbetsmiljö är arbetet med att förebygga oegentligheter, inom vilket universitetet bland annat belyser frågor om en god förvaltningskultur. Utifrån kraven i förordningen om intern styrning och kontroll bereds även ett nytt styrdokument med regler och handläggningsordning för hantering av olika former av oegentligheter.¹

Riskanalys och åtgärder

I december 2018 beslutade universitetsstyrelsen om riskanalys för 2019–2020. Riskanalysen genomförs med utgångspunkt i universitetets mål och uppdrag, som de är beskrivna i externa styrdokument, bland annat regleringsbrev, högskolelagen (1992:1434), högskoleförordningen (1993:100) och myndighetsförordningen (2007:515) samt i interna styrdokument.

Riskanalysen kopplar till de strategier för perioden 2019–2022 som universitetsstyrelsen beslutade om hösten 2018. I dessa anges den övergripande visionen och inriktningen för universitetets verksamhet och prioriteringar. På så vis ramar de på ett övergripande plan även in väsentliga mål för universitetets kvalitetsarbete. Riskinventeringen och värderingen för gällande riskanalys är gjord av företrädare för olika delar av organisationen. Åtgärder för att reducera respektive risk finns i universitetets åtgärdsplan för 2019–2020. Arbetet med åtgärder sker fortlöpande och är ett långsiktigt arbete.

Under hösten 2019 genomfördes en avstämning av riskanalysen, dels för att bedöma om någon av riskerna behövde revideras, dels för att identifiera om någon ny risk uppkommit som föranledde en revidering av riskanalysen. Efter beredning inom universitetet beslutade universitetsstyrelsen att inte revidera Stockholms universitets riskanalys för 2019–2020.

I december 2019 gjordes en uppföljning av det pågående arbetet med åtgärder. Uppföljningen visade att arbetet löper enligt plan, och att det inte framkommit några uppgifter som visar på brister i den interna styrningen och kontrollen för universitetet som helhet.

Nedan beskrivs de identifierade högriskerna för 2019–2022 tillsammans med åtgärder som är initierade för att begränsa dessa. Vad gäller risker som primärt är av extern karaktär, såsom höga lokalkostnader

¹ Underlaget kommer att fastställas av rektor första kvartalet 2020.

och brist på bostäder, bör det understrykas att universitetet endast i begränsad utsträckning kan påverka riskexponeringen genom egeninitierade åtgärder.

Universitetets identifierade högrisker och åtgärder 2019

Höga lokalkostnader och brist på ändamålsenliga lokaler

Universitetet riskerar att få brist på ändamålsenliga lokaler, samt att lokalkostnaderna ökar markant då Akademiska hus fortsatt tillämpar principen om marknadsanpassade hyror. Detta kan medföra begränsningar när det gäller tillväxt och utveckling av universitetets utbildning, forskning och övriga verksamhet. Universitetet arbetar med att, utifrån gällande förutsättningar, utveckla lärandemiljöerna med utgångspunkt i lokalförsörjningsplanen. Åtgärder för att reducera risken pågår inom ett pilotprojekt om nya lärandemiljöer. Frågan om höga lokalkostnader och konsekvenserna av Akademiska hus hyressättning har lyfts av universitetet i dialoger med, och i underlag till, regeringen.

Svårigheter att få studentbostad och bostad till internationella forskare

Det finns en risk för att såväl nationella som internationella studenter samt gästforskare väljer bort Stockholms universitet som utbildningsanordnare respektive arbetsgivare på grund av den svåra bostadsmarknaden i Stockholmsområdet. Rekryteringar är de enskilt viktigaste beslut som fattas inom universitetet; det är därför avgörande att internationella forskare har möjlighet att finna en bostad i Stockholm. Bostadssituationen är särskilt komplicerad för studenter i Stockholm eftersom hyreskostnaderna är höga och det är svårt att ha en trygg och hållbar bostadssituation under hela studietiden. Bostadsbristen utgör också ett hinder för studenter från andra delar av landet att söka sig till staden, vilket bidrar till att en övervägande majoritet av studenterna kommer från Stockholm. För att bidra till att förbättra situationen arbetar universitetet med åtgärder inom ramen för (den kommande) bostadsförsörjningsplanen och verkar för fler studentbostäder i Stockholmsregionen.

Bristande hantering och lagring av forskningsdata

Forskningsdata som skapas i forskningsprojekt ska hanteras på ett säkert sätt under hela forskningsprocessen för att slutligen kunna tillgängliggöras och arkiveras. Forskningsdata utgör en viktig del av universitetets arkiv och ska enligt arkivlagen (1990:782) arkiveras vid universitetet. Detta innebär ett mycket omfattande arbete och det finns risk för att resurserna, både tekniskt och personellt, inte är tillräckliga för att omhänderta, kurera, autentisera och förvara data/dokumentation över tid. Vidare finns risk för brister i att kravställa system samt att utbilda och bistå kärnverksamheten i dessa frågor. För att begränsa riskerna kopplade till hantering och lagring av forskningsdata genomför universitetet ett pilotprojekt för att finna kostnadseffektiva lösningar att centralt kunna hantera forskningsdata. Vidare söker universitetet samarbeten med andra lärosäten, såväl regionalt som nationellt, för att värna och utveckla forskningsinfrastrukturer.

Bristande informationssäkerhet

I en stor organisation som Stockholms universitet, finns risk för bristfällig säkerhet då området är komplext och kräver tekniska hjälpmedel och specialistkompetens. Risken kan innebära brister i informationssäkerheten till exempel vad avser sekretess, tillgänglighet, spårbarhet och skydd mot obehörig åtkomst eller förändring, och kan exempelvis leda till förlust av skyddsvärd information och dokumentation. För att reducera risken arbetar universitetet med att utreda och föreslå en sammanhållen organisering av säkerhetsarbetet vid universitetet. Syftet är att minska antalet enskilda systemlösningar och öka integreringsgraden mellan olika system för att åstadkomma en mer enhetlig användarupplevelse för studenter och medarbetare.

Uppföljning och sammanfattande bedömning

Uppföljning och bedömning av den interna styrningen och kontrollen sker i stor utsträckning som en integrerad del av universitetets ordinarie processer. Uppföljning som gjorts av pågående åtgärder inom ramen för universitetets verksamhetsplanering visar på en bredd av aktiviteter och att dessa i allt väsentligt löper på enligt plan. Även om effekterna av åtgärderna i regel inte enkelt kan mätas, bidrar åtgärds- och uppföljningsprocessen till att skapa en intern miljö som innebär att universitetet vidtar åtgärder för att hantera riskområden.

Granskning och bedömning sker även genom intern och extern revision. Även dessa utgör en viktig del i att skapa en intern miljö där verksamheten kontinuerligt belyses och granskas.

Utifrån bland annat genomförda interna och externa granskningar med vidtagna åtgärder, samt uppföljning av pågående åtgärder för att hantera riskområden, görs den sammantagna bedömningen att den interna styrningen och kontrollen vid Stockholms universitet har varit betryggande under verksamhetsåret.

Ekonomiskt resultat och analys

Stockholms universitets resultat för 2019 var, för tredje året i rad, ett underskott. Detta beror delvis på de strategiska satsningar som universitetet gjort för att förbruka ackumulerat kapital, men också på årets underproduktion inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Stockholms universitet – övergripande

Anslag enligt regleringsbrev

Universitetets totala tilldelade ramanslag ökade med 69 mnkr jämfört med 2018. I det ingår ett nettotillskott om 27 mnkr i takbelopp till utbildning på grundnivå och avancerad nivå och 38 mnkr i ökad basresurs till forskning och utbildning på forskarnivå. Universitetets anslag för särskilda åtaganden ökade med 4 mnkr, där i stort sett hela ökningen avser utbyggnad av tolk- och översättarutbildning.

Intäkter och kostnader för Stockholms universitet

Resultatet för 2019 är ett underskott om 223 mnkr, fördelat på 112 mnkr för utbildning på grundnivå och avancerad nivå och 111 mnkr för forskning och utbildning på forskarnivå. Det är tredje året i rad som universitetet visar ett underskott. Föregående års underskott var 196 mnkr. Detta beror till viss del på de strategiska satsningar som universitetet har gjort för att förbruka myndighetskapital, men är också en effekt av universitetets underproduktion 2019. Universitetets intäkter ökade med 3,7 procent, vilket kan jämföras med 1,4 procent 2018. Mer än hälften av årets ökning bestod av bidragsintäkter, vilket motsvaras av en likvärdig ökning på kostnadssidan. Totalt ökade kostnaderna med 4,0 procent, vilket är en något lägre ökningstakt än 2018.

Ekonomisk utveckling för Stockholms universitet 2017–2019

Ekonomisk utveckling, totalt (mnkr)	2017	2018	2019
Verksamhetens intäkter			
Anslag	3 273	3 301	3 379
Avgifter och andra ersättningar	416	423	433
Bidrag	1 381	1 412	1 512
Finansiella intäkter	4	6	6
Summa intäkter	5 073	5 142	5 330
Verksamhetens kostnader			
Personal	3 523	3 641	3 833
Lokaler	725	757	753
Övrig drift	737	780	811
Finansiella kostnader	13	17	8
Avskrivningar	122	144	147
Summa kostnader	5 120	5 338	5 552
Resultat från andelar i dotterföretag	1	1	-1
Transfereringar			
Erhållna medel	196	209	241
Lämnade bidrag	-196	-209	-241
Kapitalförändring	-46	-196	-223

Källa: Raindance.

Intäkternas ökning med 188 mnkr avser främst en större ökning än tidigare av erhållna bidrag inom forskningsverksamheten, medan anslagsintäkterna påverkats negativt av underproduktionen. Anslagsintäkterna ökade trots detta med 78 mnkr, vilket är mer än förra året. Efter att tidigare ha överproducerat under ett antal år har Stockholms universitet nu sedan 2017 underproducerat. Underproduktionen 2019, inklusive decemberprestationer, var dock lägre än 2018 och uppgick till 71 mnkr. Universitetet hade inte längre några sparade prestationer att ta i anspråk 2019, vilket innebär att påverkan på resultatet endast blev något lägre än 2018, då resultatpåverkan var 88 mnkr.

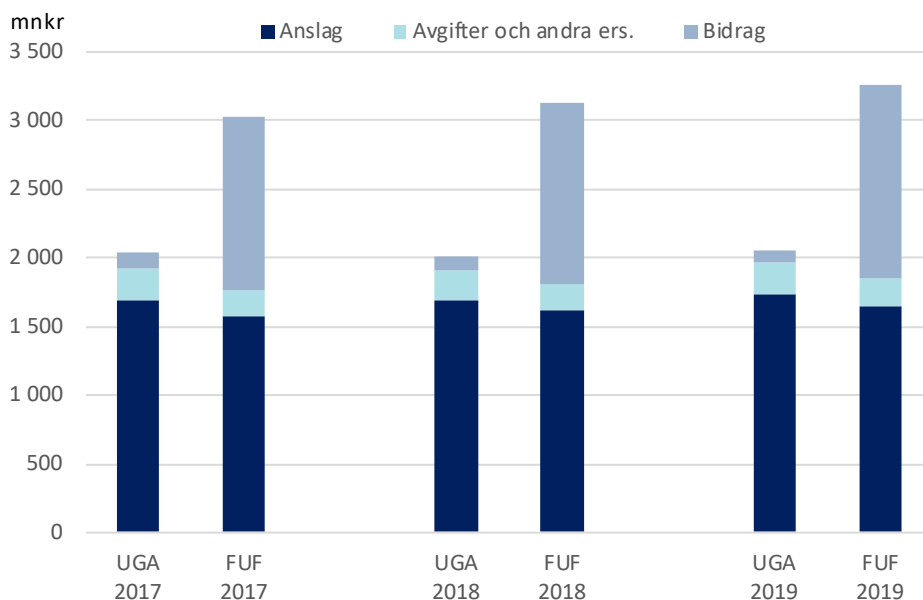
De senaste årens trend med underproduktion bedöms ha flera orsaker, bland annat små ungdomskullar kombinerat med en stark arbetsmarknad. De neddragningar i utbudet som universitet gjorde för ett antal år sedan, då man överproducerade, blev dessutom kraftfullare än planerat. Åtgärder som syftar till att nå takbeloppet har beslutats. Dessa innebär bland annat att anslag kommer att omfördelas inom lärosätet till utbildningar med högt söktryck.

Universitetets intäkter från avgifter och andra ersättningar ökade med 2,3 procent under 2019, vilket är lägre än den genomsnittliga ökningen under de senaste fem åren. I de följande avsnitten beskrivs intäkter från uppdragsutbildningen och uppdragsforskningen närmare.

Bidragsintäkterna ökade med 7,1 procent under 2019, vilket är betydligt mer än tidigare år. Bidragsfinansierad forskning har ökat mest, bland annat bidragsintäkterna från både Vetenskapsrådet, Formas och Wallenbergsstiftelserna. De oförbrukade bidragen, det vill säga externa bidragsmedel som inbetalats men som ännu inte tagits i anspråk, uppgick vid utgången av året till 1 306 mnkr, vilket är en fortsatt ökning jämfört med 2018.

Diagrammet nedan visar utvecklingen av de olika intäktslagen åren 2017 till 2019, uppdelat på utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå. I diagrammet framgår att intäkterna av anslag för utbildning är ungefär lika stora som anslaget för forskning, men forskning har en avsevärt större andel bidrag.

Intäktslag fördelat på utbildning på grundnivå och avancerad nivå (UGA) samt forskning och utbildning på forskarnivå (FUF) 2017–2019

Källa: Raindance.

Universitetets finansnetto, skillnaden mellan de finansiella intäkterna och de finansiella kostnaderna, var -2 mnr, vilket är ett markant lägre underskott än 2018. År 2019 har de finansiella kostnaderna mer än halverats. Med det negativa ränteläget, där insatta medel genererat räntekostnader och upptagna lån genererat räntetäckning, blir finansnettot för Stockholms universitet negativt, eftersom tillgodohavandena är betydligt större än de upptagna lånen. Räntan hos Riksgälden har under 2019 halverats men är fortsatt negativ.

Den största kostnadsökningen under 2019 avser personalkostnader och då framförallt inom den bidragsfinansierade verksamheten. Detta korresponderar med en ökning av bidragsintäkterna med 100 mnr.

Personalkostnaderna ökade med 5,3 procent, vilket innebär att ökningstakten höjts kraftigt jämfört med 2018. De främsta orsakerna är kostnader avseende den förmånsbestämda pensionen, lönerevisionen samt en ökning med 91 årsarbetskrafter. Andra faktorer som påverkat är en allmänt gynnsam arbetsmarknad som drivit upp lönerna i samband med nyrekryteringar och även individuella överenskommelser om löneökningar.

Lokalkostnaderna har minskat med 0,5 procent jämfört med 2018 och uppgår till 753 mnr. Denna minskning är tillfällig och beror på avflyttning från flera byggnader under året samt omförhandlingar av vissa kontrakt. Dessa besparingseffekter understiger den årliga indexuppräkningsökningen av hyreskostnaderna med 2,3 procent. Redan 2021 beräknas lokalkostnaderna öka kraftigt, då verksamheter flyttar in i det nybyggda Albano-området.

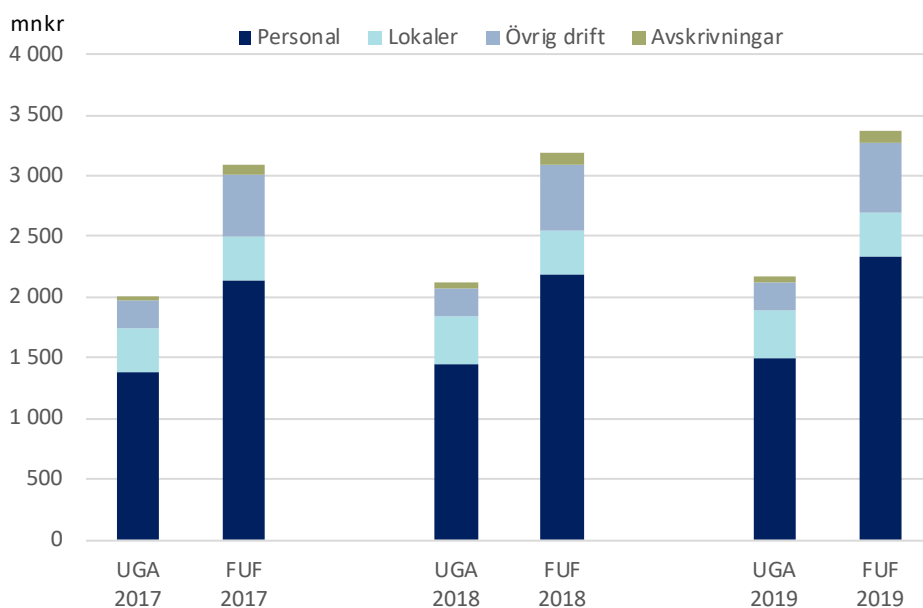
Universitetets driftskostnader ökade med 31 mnr eller 4,0 procent jämfört med föregående år, vilket är att jämföra med 5,8 procent mellan 2017 och 2018. En anledning är att kostnaderna för

den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) har ökat. Inom den bidragsfinansierade forskningsverksamheten har även kostnader för exempelvis resor, konferenser och inköp av stora datamängder till undersökningar ökat.

Kostnaderna för avskrivningar uppgick till 147 mnkr, vilket är en ökning med 3 mnkr jämfört med 2018. Nivån på avskrivningarna ligger i stort sett stilla efter den stora ökningen 2018, som berodde på investeringar i forskningsinfrastruktur. Avskrivningskostnaderna förväntas dock att öka markant när investeringar i Albano-området börjar skrivas av.

Diagrammet nedan visar fördelningen på olika kostnadsslag åren 2017 till 2019, uppdelat på utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå.

Kostnadsslag fördelat på utbildning på grundnivå och avancerad nivå (UGA) samt forskning och utbildning på forskarnivå (FUF) 2017–2019

Källa: Raindance.

Myndighetskapital¹ för Stockholms universitet

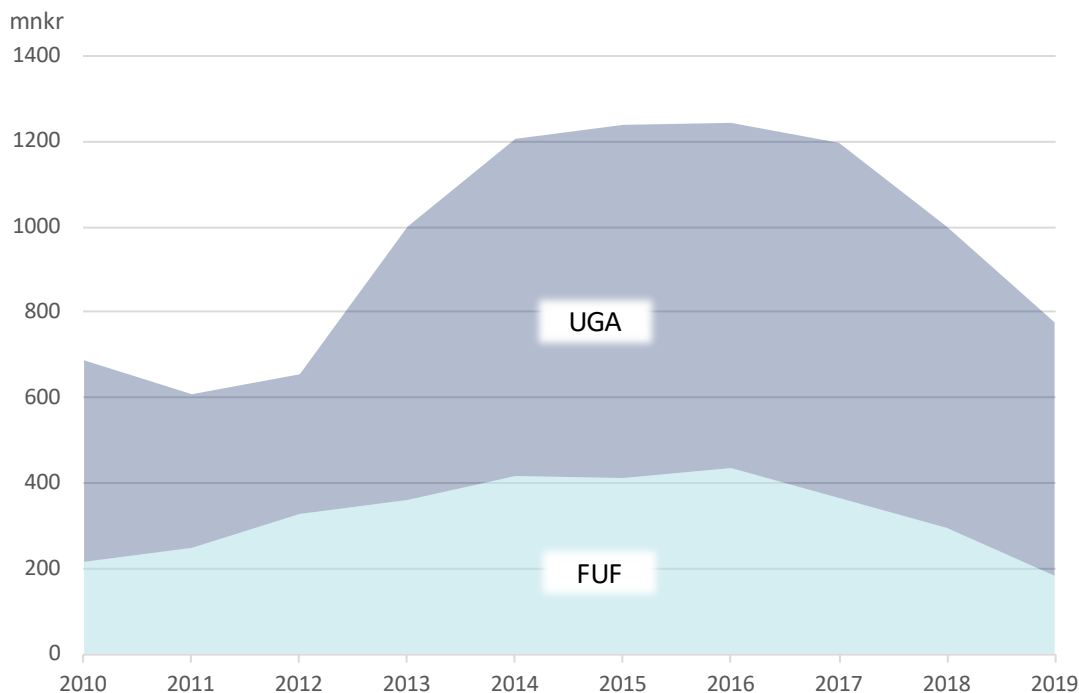
Stockholms universitets ackumulerade myndighetskapital inklusive årets resultat hade vid utgången av 2019 minskat till 778 mnkr. Universitetet bedriver ett systematiskt arbete för att strategiskt investera det centralt ackumulerade myndighetskapitalet. Det rör sig till exempel om satsningar på byggprojekt och lokaler för att säkra den långsiktiga lokalförsörjningen, inte minst investeringar kopplade till nytt campus i Albano. Det finns även ett omfattande renoveringsbehov av universitetets befintliga lokaler, för att anpassa lokalbeståndet till behoven för framtidens lärande- och laboratoriemiljöer. Därutöver finns ett betydande behov av investeringar i forskningsinfrastruktur.

De negativa ekonomiska resultaten de senaste tre åren, till viss del orsakade av underproduktionen 2018 och 2019, tär dock på kapitalet som nu minskar i en snabbare takt än planerat. Detta ger en osäkerhet om förmågan att finansiera de långsiktigt viktiga satsningar som planerats och påbörjats.

¹ Med myndighetskapital avses i denna text myndighetskapital enligt balansräkningen förutom statskapital utan avkastningskrav, donationskapital och resultatandelar i hel- och delägda företag.

Myndighetskapitalets utveckling under den senaste tioårsperioden uppdelat på utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt forskning och utbildning på forskarnivå redovisas i diagrammet nedan. Där syns tydligt de senaste årens minskning av kapitalet, både inom utbildnings- och forskningsverksamheterna.

Myndighetskapitalets utveckling fördelat på utbildning på grundnivå och avancerad nivå (UGA) samt forskning och utbildning på forskarnivå (FUF) 2010–2019

Källa: Raindance.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Intäkter och kostnader för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Verksamheten utbildning på grundnivå och avancerad nivå gjorde ett underskott om 112 mnkr 2019, vilket kan jämföras med ett underskott på 126 mnkr 2018. Intäkterna uppgick till 2 062 mnkr och har därmed ökat med 2,7 procent från föregående år. Kostnaderna inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå uppgick till 2 173 mnkr och hade en lägre ökningstakt än intäkterna, 1,8 procent.

Universitetets takbelopp i regleringsbrevet har totalt sett ökat med 27 mnkr jämfört med 2018. I ökningen ingår generell pris- och löneomräkning. Det totala anslaget för universitetets särskilda åtaganden uppgick till 70 mnkr efter generell pris- och löneomräkning.

Av tabellen nedan framgår intäkter och kostnader samt den ekonomiska utvecklingen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå under perioden 2017 till 2019. Fördelningen på olika intäkts- och kostnadsslag åskådliggörs dessutom i stapeldiagram tidigare i avsnittet.

Intäkter, kostnader och ackumulerat myndighetskapital för utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2017–2019

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (mnkr)	2017	2018	2019
Verksamhetens intäkter			
Anslag	1 697	1 688	1 734
Avgifter och andra ersättningar	234	225	227
Bidrag	113	91	97
Finansiella intäkter	3	3	4
Summa intäkter	2 046	2 007	2 062
Verksamhetens kostnader			
Personal	1 378	1 455	1 503
Lokaler	365	387	387
Övrig drift	227	237	238
Finansiella kostnader	7	10	5
Avskrivningar	43	44	40
Summa kostnader	2 020	2 134	2 173
Resultat från andelar i dotterföretag	1	0	-1
Transfereringar			
Erhållna medel	44	47	41
Lämnade bidrag	-44	-47	-41
Kapitalförändring	26	-126	-112
Ackumulerat myndighetskapital	832	707	594

Källa: Raindance.

Anslagsintäkterna ökade med 46 mnkr jämfört med föregående år. Det är tredje året i rad som universitetet underproducerade, nu med motsvarande 71 mnkr. Underproduktionen är dock lägre än förra året. Åtgärder har vidtagits och ytterligare planeras för att på ett par års sikt nå upp till takbeloppet. De senaste årens trend med underproduktion bedöms ha flera orsaker, bland annat små ungdomskullar kombinerat med en stark arbetsmarknad.

Det finns inte längre några sparade prestationer att ta i anspråk för att täcka delar av årets underproduktion och hela underprestationen påverkar därför 2019 års anslagsintäkt negativt. Universitetet har efter 2019 ett anslagssparande på 157 mnkr.

Avgiftsintäkterna har ökat marginellt jämfört med föregående år. Dessa redovisas närmare i avsnittet rörande uppdragsverksamheten.

Bidragsintäkterna på utbildningssidan uppgick 2019 till 97 mnkr, vilket är en ökning med 6,6 procent. Andelen bidragsintäkter inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå uppgick till 6,4 procent av universitetets totala bidragsintäkter.

Personalkostnaderna inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå uppgick till 1 503 mnkr vilket är en ökning med 48 mnkr relativt 2018 års utfall. Både lokalkostnader och driftskostnader inom verksamhetsgrenen låg kvar på samma nivå som 2018, då lokalkostnader uppgick till 387 mnkr och driftskostnaderna till 238 mnkr.

Uppdragsverksamhet inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Med uppdragsverksamhet avses här uppdragsutbildning samt beställd utbildning från andra lärosäten. Tabellen nedan visar hur intäkterna och kostnaderna för uppdragsverksamheten inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå fördelar sig på olika intäkts- och kostnadsposter.

Intäkter och kostnader för uppdragsverksamheten inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2017–2019

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå: Uppdragsutbildning (mnkr)	2017	2018	2019
Verksamhetens intäkter			
Avgifter och andra ersättningar	135	125	118
Summa intäkter	135	125	118
Verksamhetens kostnader			
Personal	78	74	69
Lokaler	5	4	8
Övrig drift	55	52	53
Finansiella kostnader	0	0	0
Avskrivningar	0	0	0
Summa kostnader	137	131	129

Källa: Mercur.

Universitetets uppdragsverksamhet på utbildningssidan utgör 5,7 procent av de totala intäkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Intäkterna för uppdragsverksamheten uppgick 2019 till 118 mnkr och kostnaderna till 129 mnkr, vilket innebär ett underskott på 11 mnkr för 2019. Underskottet beror på att universitetet vidtagit åtgärder för att minska det ackumulerade överskottet inom de delar av uppdragsverksamheten som haft störst överskott, vilket framförallt är inom ekonomiutbildningar.

Inom uppdragsutbildning utmärker sig, liksom föregående år, främst uppdrag från Skolverket med 65 mnkr och uppdrag från Arbetsförmedlingen med 14 mnkr. Sammanlagt stod de för 67 procent av intäkterna inom uppdragsutbildningen.

Myndighetskapital för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Det totala myndighetskapitalet för utbildning på grundnivå och avancerad nivå uppgick vid utgången av 2019 till 594 mnkr och har således minskat med 16 procent jämfört med föregående år. Myndighetskapitalets förändring under den senaste tioårsperioden redovisas i diagram i det tidigare avsnittet om universitetet som helhet.

Forskning och utbildning på forskarnivå

Intäkter och kostnader för forskning och utbildning på forskarnivå

Verksamheten forskning och utbildning på forskarnivå gjorde ett underskott om 111 mnkr 2019, vilket är en ökning av underskottet jämfört med 2018 då det var 70 mnkr. Intäkterna uppgick till 3 269 mnkr vilket är 4,3 procent högre än föregående år. Kostnaderna inom forskning och utbildning på forskarnivå ökade med 5,4 procent, och uppgick 2019 till 3 379 mnkr. Kostnaderna ökade med ca 40 mnkr mer än intäkterna och då främst personal- och driftskostnader.

Anslagsintäkterna ökade med totalt 32 mnkr jämfört med 2018 och avgiftsintäkterna med 8 mnkr. Årets bidragsintäkter uppgick till 1 415 mnkr, vilket är en markant ökning med 94 mnkr från föregående år. Bidrags- och avgiftsförändringarna i förhållande till föregående år redovisas närmare i avsnitten som följer.

Personalkostnaderna inom forskning och utbildning på forskarnivå uppgick till 2 330 mnkr 2019, vilket innebär en ökning med 144 mnkr jämfört med 2018. En stor del motsvaras av ökningen av intäkterna för bidragsfinansierad verksamhet och belastar därmed inte anslaget.

Årets lokalkostnader uppgår till 366 mnkr vilket är 3 mnkr lägre än 2018. Driftkostnaderna inom forskning och utbildning på forskarnivå har ökat med 31 mnkr jämfört med föregående år. Denna ökning avser till stor del rese-, konferens- och konsultkostnader inom den bidragsfinansierade verksamheten.

Av tabellen nedan framgår intäkter och kostnader samt den ekonomiska utvecklingen för forskning och utbildning på forskarnivå under perioden 2017 till 2019.

Intäkter, kostnader och ekonomisk utveckling för forskning och utbildning på forskarnivå för 2017–2019

Forskning och utbildning på forskarnivå (mnkr)	2017	2018	2019
Verksamhetens intäkter			
Anslag	1 576	1 613	1 645
Avgifter och andra ersättningar	182	198	206
Bidrag	1 268	1 321	1 415
Finansiella intäkter	2	2	3
Summa intäkter	3 028	3 134	3 269
Verksamhetens kostnader			
Personal	2 145	2 186	2 330
Lokaler	360	369	366
Övrig drift	510	542	573
Finansiella kostnader	5	7	3
Avskrivningar	79	100	107
Summa kostnader	3 100	3 205	3 379
Resultat från andelar i dotterföretag	0	0	0
Transfereringar			
Erhållna medel	151	161	199
Lämnade bidrag	-151	-161	-199
Kapitalförändring	-72	-70	-111
Ackumulerat myndighetskapital	365	295	184

Källa: Raindance.

Universitetets intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå kommer från olika finansieringskällor, där anslagsintäkter 2019 utgjorde 50 procent av de totala intäkterna och bidragsintäkter 43 procent. Andelen bidragsintäkter har ökat jämfört med tidigare år.

Bidragsintäkterna uppgick vid årets slut till 1 415 mnkr och forskningsråden svarar för 45 procent, vilket gör dem till största bidragsgivare. Vetenskapsrådet är den största finansiären och står

för drygt en tredjedel av totalen av intäkterna från forskningsråden. Bidragsintäkter från olika stiftelser utgör ca 17 procent relativt de totala bidragsintäkterna under 2019. Inom kategorin stiftelser utmärker sig Knut & Alice Wallenbergs stiftelse som en stor finansiär.

Fördelningen på olika intäkts- och kostnadslag åskådliggörs i stapeldiagram tidigare i avsnittet.

Uppdragsverksamhet inom forskning och utbildning på forskarnivå

Universitetet bedriver forskning på uppdrag av statliga myndigheter och företag inom det privata näringslivet. Uppdragsforskningen utgjorde 3 procent av de totala intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå och uppgick 2019 till 98 mnkr, vilket är en ökning med 5 mnkr i jämförelse med föregående år. Skolverket stod för 45 mnkr, vilket motsvarar 46 procent av uppdragsintäkterna. Skolverket är därmed den enskilt största uppdragsfinansiären även inom forskningen. Tabellen nedan visar hur intäkterna och kostnaderna för uppdragsverksamheten inom forskning och utbildning på forskarnivå fördelar sig på olika intäkts- och kostnadsposter.

Intäkter och kostnader för uppdragsverksamheten inom forskning och utbildning på forskarnivå 2017–2019

Forskning och utbildning på forskarnivå:	2017	2018	2019
Uppdragsforskning (mnkr)			
Verksamhetens intäkter			
Avgifter och andra ersättningar	88	93	98
Summa intäkter	88	93	98
Verksamhetens kostnader			
Personal	51	56	60
Lokaler	2	2	2
Övrig drift	37	41	46
Finansiella kostnader	0	0	0
Avskrivningar	0	0	0
Summa kostnader	91	99	108

Källa: Mercur.

Myndighetskapital för forskning och utbildning på forskarnivå

Det totala myndighetskapitalet för forskning och utbildning på forskarnivå uppgick vid utgången av 2019 till 184 mnkr, vilket är en minskning med 38 procent jämfört med föregående år. Myndighetskapitalets förändring under den senaste tioårsperioden redovisas i diagram i det tidigare avsnittet om universitetet som helhet.

Samfinansiering av bidragsfinansierad verksamhet

Anslagsmedel får tas i anspråk för samfinansiering av bidragsprojekt eller liknande verksamhet inom ramen för universitetets verksamhetsområden, om ändamålet med anslaget inte hindrar detta. Av tabellen nedan framgår i vilken omfattning anslagsmedel använts för att samfinansiera bidragsfinansierad verksamhet under åren 2017 till 2019.

Anslagsmedel som samfinansierat bidragsfinansierad verksamhet inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå (UGA) respektive forskning och utbildning på forskarnivå (FUF) 2017–2019

Samfinansiering av bidragsfinansierad verksamhet	2017		2018		2019	
	UGA	FUF	UGA	FUF	UGA	FUF
Anslagsmedel som använts för att samfinansiera bidragsverksamhet (mnkr)	2,0	62,8	2,1	66,8	3,5	76,5
Andel av den totala finansieringen i bidragsverksamheten (%)	1,8	4,7	2,6	4,8	3,8	5,1

Källa: Raindance.

Avkastning för donationsmedel i förhållande till marknadsindex

Stockholms universitet har medgivande från regeringen att förvalta medel i aktier och andra värdepappersfonder. Den genomsnittliga avkastningen för donationsmedel i förhållande till marknadsindex framgår av tabellen nedan.

Donationernas sammanlagda marknadsvärde per 31 december 2019 var 25,4 mnkr varav 12,9 mnkr (51 procent) var placerade i aktiefonder samt 12,4 mnkr (49 procent) i räntefonder. Medlen förvaltas diskretionärt. Universitetet har under 2019 haft ny fondförvaltare i SEB.

Under 2019 har donationens kostnader för förvaltningen varit 115 tkr, varav 98 tkr till externa förvaltare och 17 tkr till administration vid Stockholms universitet.

Avkastning för donationsmedel i förhållande till marknadsindex under åren 2017–2019

Avkastning för donationsmedel i förhållande till marknadsindex	2017	2018	2019
Genomsnittlig avkastning för donationsmedel (%)	6,8	-4,2	20,8
Marknadsindex (%)	4,4	-4,6	16,3

Källa: Index OMRX Bond All 1–3 Y och OMX Stockholm Total Return Index.

Finansiell redovisning

Resultaträkning, tkr

		2019-01-01– 2019-12-31	2018-01-01– 2018-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	Not 1	3 379 302	3 300 993
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 2	432 690	423 072
Intäkter av bidrag	Not 3	1 511 897	1 412 048
Finansiella intäkter	Not 4	6 126	5 544
Summa intäkter		5 330 015	5 141 657
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	Not 5	-3 833 105	-3 640 952
Kostnader för lokaler	Not 6	-753 007	-756 774
Övriga driftskostnader	Not 7	-811 123	-779 633
Finansiella kostnader	Not 8	-8 088	-16 664
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 12-14	-146 643	-144 160
Summa kostnader		-5 551 966	-5 338 183
Verksamhetsutfall		-221 951	-196 526
Resultat från andelar i hel- och delägda företag	Not 16	-994	577
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		54 101	48 105
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		105 125	89 196
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	Not 9	81 474	71 284
Lämnade bidrag	Not 10	-240 700	-208 585
Saldo transfereringar		0	0
Årets kapitalförändring	Not 11	-222 945	-195 949

Balansräkning, tkr

		2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella tillgångar	Not 12	3 210	5 152
Summa immateriella anläggningstillgångar		3 210	5 152
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Not 13	177 674	155 625
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	Not 14	549 176	401 771
Pågående nyanläggningar	Not 15	36 947	62 043
Summa materiella anläggningstillgångar		763 797	619 439
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i hel- och delägda företag	Not 16	2 953	3 947
Andra långfristiga värdepappersinnehav	Not 17	25 363	22 415
Summa finansiella anläggningstillgångar		28 316	26 362
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		18 643	20 940
Fordringar hos andra myndigheter	Not 18	102 854	81 416
Övriga kortfristiga fordringar	Not 19	581	1 038
Summa kortfristiga fordringar		122 078	103 394
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader		230 236	192 363
Upplupna bidragsintäkter		306 728	291 397
Övriga upplupna intäkter		13 064	23 165
Summa periodavgränsningsposter	Not 20	550 028	506 925
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	Not 21	-156 831	-86 253
Summa avräkning med statsverket		-156 831	-86 253
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	Not 22	2 164 661	2 292 247
Kassa och bank	Not 23	2 744	3 509
Summa kassa och bank		2 167 405	2 295 756
SUMMA TILLGÅNGAR		3 478 003	3 470 775

KAPITAL OCH SKULDER		2019-12-31	2018-12-31
Myndighetskapital			
Statskapital		10 106	298
Donationskapital		89 925	0
Resultatandelar i hel- och delägda företag		3 947	3 370
Balanserad kapitalförändring		1 001 081	1 197 607
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		-222 945	-195 949
Summa myndighetskapital	Not 24	882 114	1 005 326
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	Not 25	10 333	12 900
Övriga avsättningar	Not 26	15 927	14 458
Summa avsättningar		26 260	27 358
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	Not 27	533 715	503 513
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	Not 28	162 009	127 448
Leverantörsskulder		178 741	124 269
Övriga kortfristiga skulder	Not 29	65 349	65 699
Depositioner		14	14
Summa skulder m.m.		939 828	820 943
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		239 655	239 626
Oförbrukade bidrag	Not 30	1 305 736	1 274 634
Övriga förutbetalda intäkter		84 410	102 888
Summa periodavgränsningsposter	Not 31	1 629 801	1 617 148
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		3 478 003	3 470 775

ANSVARSFÖRBINDELSER	2019-12-31	2018-12-31
Åtaganden lokalfrågor		
Om universitetet beslutar att inte fullfölja projekten äger avtalsparten rätt att fakturera samtliga nedlagda kostnader för projekten samt påslag om 8 procent.	11 734	568
Om Universitetet beslutar att säga upp avtalet senast den 2020-05-31 och endast för avflyttning, äger avtalsparten rätt att fakturera ett belopp motsvarande två årshyror.	9 935	9 935
Totalt belopp vid 100 procents fakturering av förgäveskostnader inklusive hyror	21 669	10 503

Förändring av ansvarsförbindelser per 31 december 2019 jämfört med 2018 beror främst på att det har startats ett flertal projekt för att bättre anpassa lokaler till verksamheten.

Anslagsredovisning

Anslag	Ingående överför. belopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrevet	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disp belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp*
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning							
16:02:009 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (a)	86 253	1 766 099	0	0	1 852 352	-1 695 521	156 831
001 Takbelopp	86 253	1 766 099	0	0	1 852 352	-1 695 521	156 831
16:02:010 Forskning och forskarutbildning	0	1 668 118	0	0	1 668 118	-1 668 118	0
004 Basresurs	0	1 668 118	0	0	1 668 118	-1 668 118	0
16:02:065 Särskilda medel till universitet och högskolor (a)	0	69 764	0	0	69 764	-69 764	0
008 Nationellt resurscentrum i kemi (a)	0	1 415	0	0	1 415	-1 415	0
009 Tolk- och översättarutbildning (a)	0	19 503	0	0	19 503	-19 503	0
010 Särskilda uppgifter rörande svenska som andraspråk och svenskundervisning för invandrare (a)	0	8 743	0	0	8 743	-8 743	0
011 Stöd till studenter med funktionshinder inkl. teckentolkning	0	35 455	0	0	35 455	-35 455	0
012 Utveckling av lärarutbildningen för dövas och hörselskadades behov (a)	0	2 467	0	0	2 467	-2 467	0
043 Lärarutbildning i minoritetsspråk (a)	0	2 181	0	0	2 181	-2 181	0
Summa utgående överföringsbelopp exkl. obetecknade anslag	86 253	3 503 981	0	0	3 590 234	-3 433 403	156 831
Summa obetecknade anslag (överförs ej)							
Summa	86 253	3 503 981	0	0	3 590 234	-3 433 403	156 831*

a = ramanslag.

*På grund av underproduktion uppvisar universitetet ett anslagssparande om 156 831 tkr.

Finansiella villkor

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

2:9 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (ramanslag)

2:9 ap. 1 Takbelopp (ram)

Anslagsbelastningen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå i fråga om det senast avslutade räkenskapsåret ska redovisas i årsredovisningen.

Ersättningen för helårsstudenter och helårsprestationer beräknas på grundval av redovisning i studieregistret, Ladok. Vid beräkning av ersättning för helårsstudenter och helårsprestationer ska lärosätet använda de ersättningsbelopp som anges i regleringsbrevet i fråga om det senast avslutade räkenskapsåret. För eventuella helårsprestationer som har genomförts föregående år i december och som inte tidigare har ersatts av staten ska i stället ersättningen beräknas utifrån de belopp som tillämpades föregående räkenskapsår.

Eventuell skillnad mellan avräknade överföringar till räntekontot och den slutliga anslagsbelastningen redovisas som ett anslagssparande.

Om redovisning sker av fler helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kan ge ersättning inom takbeloppet, kan sådan överproduktion sparas till följande budgetår utan regeringens särskilda medgivande. Stockholms universitet har ingen anslagskredit.

Ränteintäkter som erhållits på räntekonto och som hänför sig till anslagssparande för budgetåret 2019 som inte får behållas ska beräknas från budgetårets utgång och fram till dess betalning sker. Denna ska ske senast när årsredovisningen är upprättad.

På grund av underproduktion kommer universitetet uppvisa ett anslagssparande om 156 831 tkr som ligger under 10 procent av tilldelat takbeloppet.

2:10 Forskning och utbildning på forskarnivå (ramanslag)

2:10 ap. 4 Basresurs (ram)

Medel får disponeras fritt utan begränsning till vetenskapsområden. I anslaget ingår medel för strategiska forskningsområden (havsmiljöforskning 10 618 tkr, klimatforskning 20 031 tkr, effekter på naturresurser 17 513 tkr) samt medel för ett nätverk för Europaforskning i juridik.

Stockholms universitet bemyndigas med anledning av medlemskap i EIT Digital under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) att under 2019–2022 besluta om en årlig medlemsavgift på högst 400 tkr (i enlighet med beslut om vårändringsbudgeten 2019).

2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor (ramanslag)

2:65 ap. 8 Nationellt resurscentrum i kemi. Avser verksamhet i Nationellt resurscentrum i kemi under 2019. Linköpings universitet ska svara för en samordning av de verksamheter som bedrivs vid de nationella resurscentrumen i biologi, fysik respektive kemi vid Uppsala universitet, Lunds universitet respektive Stockholms universitet samt vid det egna resurscentrumet i teknik (U2014/01602/S m.fl.). Stockholms universitet ska samarbeta med Linköpings universitet i samordningen av verksamheterna.

2:65 ap. 9 Tolk- och översättarutbildning. 7 251 000 kronor avser den utbyggnad av tolk- och tolkläro-utbildningen som inleddes 2018. Stockholms universitet ska redovisa utbyggnaden i årsredovisningen för 2019.

2:65 ap. 10 Särskilda uppgifter rörande svenska som andraspråk och svenskundervisning för invandrare.

2:65 ap. 11 Stöd till studenter med funktionshinder inkl. teckentolkning.

2:65 ap. 12 Utveckling av lärarutbildningen för dövas och hörselskadades behov.

2:65 ap. 43 Lärarutbildning i minoritetsspråk.

Till räntekontot överförs varje månad en tolfedel av anslagen. Anslagen avräknas i samband med överföringen.

Redovisningsprinciper och värderingsgrunder

Tillämpade redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med regleringsbrev samt förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Universitetets redovisning följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF) samt förordning (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor.

Redovisningen vid universitetet följer god redovisningssed enligt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till FÅB:en.

I enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 10 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring tillämpar myndigheten brytdagen den 3 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 50 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Undantag från vissa bestämmelser för universitet och högskolor i regleringsbrevet (bilaga 5)

- Universitet och högskolor medges undantag från bestämmelsen om redovisning mot anslag enligt 12 § anslagsförordningen (2011:223). Avräkning mot anslag och anslagsposter för medel som utbetalas till lärosätenas räntekonton i Riksgäldskontoret ska ske i samband med de månatliga utbetalningarna till respektive lärosätes räntekonto i Riksgäldskontoret.
- Vidare medges undantag från 7 § anslagsförordningen (2011:223) på så sätt att lärosätet får överföra såväl överproduktion som outnyttjat takbelopp (anslagssparande) till ett värde av högst 10 procent av takbeloppet till efterföljande budgetår utan att särskilt begära regeringens medgivande.
- Universitet och högskolor medges undantag från bestämmelsen i 2 kap. 4 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att årsredovisningen ska innehålla redovisning av vissa väsentliga uppgifter. Universitet och högskolor ska i stället lämna uppgifter enligt *bilaga 6 till regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende universitet och högskolor: Väsentliga uppgifter*.
- Universitet och högskolor ska i samband med upprättandet av noter till årsredovisningen särskilt beakta att specifikation ges av låneram i Riksgäldskontoret, uppdelad på beviljad låneram och utnyttjad låneram vid räkenskapsårets slut, samt beviljad och under året maximalt utnyttjad kontokredit hos Riksgäldskontoret.
- Universitet och högskolor medges undantag från bestämmelsen enligt 2 kap. 4 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, om att i årsredovisningen upprätta och lämna en finansieringsanalys till regeringen.
- Universitet och högskolor medges undantag från 2 kap. 1 § första stycket och 3 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) om finansiering av anläggningstillgångar enligt följande. En anläggningstillgång som används i myndighetens verksamhet får helt eller delvis finansieras med bidrag som har mottagits från icke-statliga givare. Detta gäller även för bidrag från statliga bidragsgivare under förutsättning att bidraget har tilldelats för ändamålet.

- Vidare medges Stockholms universitet rätt att förvalta donationsmedel i aktier och andra värdepapper enligt 12 § första stycket donationsförordningen (1998:140). Universitetet får även uppdra åt någon annan att placera dessa medel i enlighet med 12 § andra stycket. Universitetet ska redovisa i årsredovisningen hur avkastningen har utvecklats i förhållande till marknadsindex.
- Universitet och högskolor medges undantag från 25 a § andra och tredje styckena avgiftsförordningen (1992:191) om disposition av inkomster från avgiftsbelagd verksamhet. Uppgår det ackumulerade överskottet till mer än 10 procent av den avgiftsbelagda verksamhetens omsättning under räkenskapsåret ska myndigheten i årsredovisningen redovisa hur överskottet ska disponeras. Har det uppkommit ett underskott i en avgiftsbelagd verksamhet som inte täcks av ett balanserat överskott från tidigare räkenskapsår ska myndigheten i årsredovisningen lämna ett förslag till regeringen om hur underskottet ska täckas.

Värderingsgrunder

Tillgångar och skulder, förutom finansiella anläggningstillgångar, har värderats till anskaffningsvärde. Finansiella anläggningstillgångar har portföljvärderats.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella tillgångar utgörs främst av anskaffningar avseende förvärvade licenser samt rättigheter, oftast dataprogram. Aktivering kan ske om anskaffningsvärdet överstiger 10 tkr och den ekonomiska livslängden är minst fem år.

Materiella anläggningstillgångar

Inventarier med ett anskaffningsvärde på minst 25 tkr och med en ekonomisk livslängd på minst tre år redovisas som anläggningstillgång. Anläggningstillgångar avskrivs enligt plan med följande avskrivningstider:

- 3 år Datorer och kringutrustning
- 5 år Kontorsmaskiner och utrustning, inventarier, fordon, m.m.
- 10 år Byggnadsinventarier och förbättringsutgift annans fastighet.
- 25 år Fartyg och skepp

För konstföremål tillämpas ingen avskrivning.

Av Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) föreskrifter till 5 kap. 1 § FÅB framgår att om en sammansatt anläggningstillgång har betydande delar eller komponenter som förväntas förbrukas i annan takt än den totala tillgången, ska komponenterna delas upp och skrivas av var för sig utifrån respektive komponents nyttjandeperiod. För universitetet kan detta vara tillämpligt när det gäller anläggningstillgångar inom fartyg och skepp samt anläggningar inom forskningsinfrastruktur. Stockholms universitet bedömer att befintliga anläggningstillgångar, som skulle kunna falla under tillämpningen av komponentavskrivning, inte innehåller komponenter som förväntas förbrukas i annan väsentlig takt än den totala tillgången.

Finansiella anläggningstillgångar

Värdepapper har portföljvärderats. I de fall nedskrivning behöver göras i samband med denna värdering sker detta efter individuell prövning till det lägsta av bokfört värde och marknadsvärde.

Fordringar och skulder

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta med beaktande av osäkra fordringar som bedömts individuellt. I de fall faktura eller motsvarande handling inkommit efter fastställd brytdag eller där fordrings- eller skuldbeloppet inte är känt vid brytdagen, redovisas beloppet som periodavgränsningspost.

Periodavgränsningsposter

Periodiseringar innebär att kostnader och intäkter hänförs till det år som de avser. I allt väsentligt har periodiseringar skett för t.ex. leverantörsfakturor, semesterlöneskuld, avgifter samt intäkter som värderats utifrån nedlagda kostnader efter prövning av fordrans giltighet mot finansjär. Beloppsgränsen för periodiseringar uppgår till 50 tkr.

Utländska valutor

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas enligt balansdagens kurs. Behållning på EUR-konto per den 31 december 2019 har värderats till balansdagens kurs.

Externmedelsfinansierade projekt

I den löpande redovisningen bokförs inbetalda medel för bidragsprojekt (förskott) som en skuld till finansjär. Kostnader som avser projektet skall bokföras löpande när de uppstår. För bidragsfinansierade projekt bokförs vid varje månads slut intäkter motsvarande månadens kostnader, vilket medför att de bidragsfinansierade projekten som löper under året har ett resultat på noll kronor. Vid bokslutet redovisas oförbrukade bidrag under periodavgränsningsposter på skuldsidan i balansräkningen. Alla bidragsprojekt kontrolleras årligen för att fastställa att de har ett underliggande kontrakt med dispositionstid för medlen efter den 31 december.

I de fall kostnaderna under året har varit större än inbetalda medel har universitetet en fordran på finansjär, och denna bokförs på tillgångssidan i balansräkningen under periodavgränsningsposter.

I uppdragsprojekt bokförs intäkter och kostnader löpande under året. För uppdragsprojekt som pågår över årsskiftet bokförs resultatet som periodiseringspost på tillgångs- respektive skuldsidan i balansräkningen. Uppdragsprojekt som slutförts under året resultatförs.

Transfereringar

Universitetet redovisar transfereringar enligt Ekonomistyrningsverkets rekommendationer. Som transfereringar redovisas bl.a. stipendier och lämnade bidrag samt de intäkter som erhållits för att finansiera transfereringarna, där antingen givaren till universitetet och/eller mottagaren från universitetet är en statlig part.

Avstämning av mellanhavanden med andra statliga myndigheter

Vid inrapportering till statsredovisningen ska varje transaktion till annan statlig myndighet kunna särredovisas. Erhållna bidrag och avgifter samt givna bidrag och köp ska redovisas och stämmas av med varje statlig motpart för belopp överstigande 1 000 tkr. För fordringar och skulder över årsskiftet gäller att belopp över 100 tkr ska stämmas av. Stockholms universitet har i sin kodsträng en unik kod för varje myndighet och en gemensam kod för samtliga övriga motparter för att kunna särskilja dessa transaktioner. Efter årets avstämning med andra statliga myndigheter har universitetet inga oförklarade differenser.

Fullkostnadsmodell

Universitetet tillämpar lönebaserad fördelning av indirekta kostnader, dvs. den modell som Sveriges universitet och högskolor (SUHF) har rekommenderat lärosäten att använda.

Övriga väsentliga uppgifter

Stockholms universitet Holding AB

Ägandet av Stockholms universitet Holding AB övergick per den 1 januari 1998 från Närings- och handelsdepartementet till Stockholms universitet. Bolaget äger helt eller delvis aktier i 26 bolag, varav två dotterbolag, tre intressebolag och 21 bolag där innehavet är mindre än 20 procent.

Förvaltning av stiftelser

I enlighet med Stiftelselagen (1994:1220) bröts de fonder och samförvaltade donationer som är att betrakta som stiftelser och därmed egna juridiska personer ut ur universitetets redovisning den 1 januari 1997. Utanför universitetets redovisning finns 156 anknutna stiftelser vilka avger separata årsredovisningar.

Marknadsvärdet av det förvaltade kapitalet uppgår till 564 mnkr per den 31 december 2019. Bidrag och stipendier som beviljats under 2019 uppgår till 13 mnkr. Totalavkastningen 2019 på stiftelsernas kapital var 18,44 procent. Förvaltningen av universitetets stiftelser regleras av en placeringspolicy som fastställs av universitetsstyrelsen varje år. Det förvaltade kapitalet bestod vid utgången av året av 44 procent svenska aktiefonder, 8 procent utländska aktiefonder och 48 procent ränteplaceringar.

Universitetet handhar förvaltningen av stiftelserna tillsammans med den ekonomiska administrationen av Stockholms universitet Holding AB med dotterbolag. Denna förvaltning har under 2019 haft kostnader på 1 663 tkr (2 339 tkr 2018) varav personalkostnaderna är 1 195 tkr (1 746 tkr 2018). Ersättning från stiftelserna och bolagen uppgår till 1 738 tkr (2 405 tkr 2018).

Noter till resultat- och balansräkning

(Belopp i tkr)

NOT 1 INTÄKTER AV ANSLAG	2019-12-31	2018-12-31
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 734 353	1 688 002
Forskning och forskarutbildning	1 644 949	1 612 991
Summa intäkter av anslag	3 379 302	3 300 993

NOT 2 INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR	2019-12-31	<i>varav inom staten</i>	2018-12-31	<i>varav inom staten</i>
--	-------------------	--------------------------	-------------------	--------------------------

Intäkter enligt § 4 Avgiftsförordningen*

Kompendier	232	0	184	0
Övrigt material	4 024	2 633	1 715	172
Lokaler	7 898	608	11 595	230
Konferenser	21 180	8 160	16 776	6 119
Rikstest m.m.	2 050	0	1 250	0
Konsulttjänster	24 602	18 546	33 481	25 216
Resurssamordning	19 958	19 958	22 049	22 048
Summa	79 944	49 905	87 050	53 785

Intäkter enligt regleringsbrev

Uppdragsutbildning	118 420	–	123 663	–
Uppdragsforskning	97 900	–	92 403	–
Upplåtande av bostadslägenhet	36 302	–	35 503	–
Utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter	30 368	–	25 856	–
Högskoleprovet	8 622	–	9 884	–
Beställd utbildning	2 293	–	1 625	–
Summa	293 905	–	288 934	–

Övriga intäkter

Övriga intäkter i verksamheten	58 841	–	47 088	–
Summa	58 841	–	47 088	–
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	432 690	–	423 072	–

*Intäkter enligt § 4 Avgiftsförordningen för 2019 har minskat med 7 106 tkr jämfört med 2018 och den största minskningen beror på lägre faktureringsvolym av konsulttjänster inom staten.

Särredovisning av tjänsteexport	2019-12-31	2018-12-31
Intäkter	40 679	33 639

Från och med 2017 särredovisar universitetet intäkter av tjänsteexport enligt rekommendation från Högskolornas forum för redovisningsfrågor (HfR). Tjänsteexport är sådana tjänster som inom eller utom riket tillhandahålls till avnämare i utlandet.

NOT 3 INTÄKTER AV BIDRAG	2019-12-31	2018-12-31
Bidragsintäkter per finansiärsgrupp		
Forskningsråd	684 442	613 163
Organisationer liknande forskningsråd	88 313	80 809
Sektorsorgan	49 953	56 867
Övriga statliga myndigheter	213 062	214 356
Kommuner	1 128	1 707
Regioner	10 021	11 862
Svenska stiftelser och ideella föreningar	261 313	260 287
Svenska företag	19 028	26 192
Affärsdrivande verk	283	0
Statliga bolag	0	0
EU-program	127 980	95 763
Nordiska finansiärer	27 441	22 154
Utländska finansiärer utom Norden	28 933	28 888
Summa intäkter av bidrag*	1 511 897	1 412 048

*Skillnaden mellan åren består främst av högre intäkter avseende Vetenskapsrådet, EU, Riksbankens jubileumsfond och nordiska forskningsråd.

NOT 4 FINANSIELLA INTÄKTER	2019-12-31	2018-12-31
Ränteintäkter på räntekonto i Riksgäldskontoret	1 325	2 414
Övriga finansiella intäkter	4 801	3 130
Summa finansiella intäkter	6 126	5 544

NOT 5 KOSTNADER FÖR PERSONAL	2019-12-31	2018-12-31
Lönekostnader, exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och avgifter	2 498 721	2 404 525
- varav arvode till styrelse, kommittéer och ej anställd personal	7 840	8 272
Arbetsgivaravgifter, pensionspremier och avgifter	1 266 767	1 173 279
Övriga personalkostnader (t ex. företagshälsovård, traktamenten, kurs- och konferensavgifter)	67 617	63 148
Summa kostnader för personal*	3 833 105	3 640 952

*Personalkostnader har ökat med 192 mnkr jämfört med 2018 och beror på fler anställda, löneökningar, högre arbetsgivaravgifter – som en konsekvens av löneökningar – samt högre pensionskostnader.

En justering av lönekostnader för 2018 avseende traktamente och bilersättning har gjorts. Dessa poster har flyttats till övriga personalkostnader.

NOT 6 KOSTNADER FÖR LOKALER	2019-12-31	2018-12-31
Hyror exklusive mediakostnader	671 875	675 282
Mediakostnad (el, värme, gas, kyla, vatten)	19 098	18 615
Lokalvårdskostnad (extern utförd), renhållning, bevakning och övriga lokalkostnader	62 034	62 877
Summa kostnader för lokaler*	753 007	756 774

*Minskning av lokalkostnader beror främst på att indexuppräknig av befintliga hyreskontrakt enligt konsumentprisindex (KPI) reduceras med att avflyttning har skett från flera byggnader år 2019.

NOT 7 ÖVRIGA DRIFTKOSTNADER	2019-12-31	2018-12-31
Konsulttjänster	168 006	152 241
Material	136 055	144 771
Resor	125 027	116 367
Övriga tjänster	117 421	96 554
Böcker, tidskrifter och övriga publikationer	68 757	80 049
Datatjänster	75 230	75 864
Övriga driftskostnader	87 343	76 142
Reparationer och underhåll	33 284	37 645
Summa övriga driftskostnader*	811 123	779 633

*Skillnaden mellan åren består främst av högre konsultkostnader och övriga tjänster. Ökningen av konsultkostnader finns dels inom stödverksamhet (för att lösa temporära bemanningsbehov i samband med vakanser samt genomförande av utvecklingsprojekt) och dels inom bidragsverksamheten, främst gällande projektet REWHARD inom nationell infrastruktur. Ökning av övriga tjänster beror främst på högre kostnader inom verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

NOT 8 FINANSIELLA KOSTNADER	2019-12-31	2018-12-31
Räntekostnader på räntekonto i Riksgäldskontoret	5 739	11 087
Övriga finansiella kostnader	2 349	5 577
Summa finansiella kostnader	8 088	16 664

*De finansiella kostnaderna har halverats jämfört med 2018 och beror främst på att räntesatsen på avista in- och utlåning har minskat från -0,5 till -0,25 %.

NOT 9 ÖVRIGA ERHÅLLNA MEDEL FÖR FINANSIERING AV BIDRAG	2019-12-31	2018-12-31
Knut och Alice Wallenbergs stiftelse	36 095	28 136
Riksbankens jubileumsfond	13 867	14 278
Medel från EU:s institutioner	8 813	8 285
Medel från övriga	5 176	7 935
Medel från internationella organisationer	12 074	6 361
Medel från kommuner och regioner	1 024	2 300
RMC cancerfonder	1 919	2 119
Göran Karlssons stiftelse	1 522	900
Stiftelsen för strategisk forskning	400	433
Medel från privata företag	584	313
Mistra miljöstrategisk forskning	0	224
Summa övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	81 474	71 284

NOT 10 LÄMNAD E BIDRAG	2019-12-31	2018-12-31
Bidrag till statliga myndigheter	118 675	97 489
Bidrag till övriga länder för konsumtion	22 591	19 755
Lämnade bidrag internationella organisationer	43 130	36 407
Stipendier	34 730	34 746
Övriga lämnade bidrag	21 574	20 188
Summa lämnade bidrag	240 700	208 585

*Skillnaden mellan åren består av högre lämnade bidrag till högskolor och universitet.

NOT 11 ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	2019-12-31	2018-12-31
Anslagsfinansierad verksamhet	-203 239	-183 409
Avgiftsfinansierad verksamhet	-18 712	-13 117
Resultatandelar från hel- och delägda företag	-994	577
Summa årets kapitalförändring*	-222 945	-195 949

*Årets kapitalförändring kommenteras i avsnittet Ekonomiskt resultat.

Kapitalförändring per område	Balanserad kapitalförändring (A)	Årets kapitalförändring (B)	Summa (A+B)
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå			
Utbildning enligt uppdrag i regleringsbrev**	691 357	-103 312	588 045
Uppdragsverksamhet	14 943	-8 705	6 238
Summa	706 300	-112 017	594 283
Forskning och utbildning på forskarnivå			
Forskning och utbildning på forskarnivå**	261 143	-100 921	160 222
Uppdragsverksamhet	33 638	-10 007	23 631
Summa	294 781	-110 928	183 853
Summa totalt	1 001 081	-222 945	778 136

**En justering har gjorts på balanserad kapitalförändring om 577 tkr som avser föregående års resultatandelar från dotterbolag.

Kapitalförändringen redovisas enligt bilaga 2 i regleringsbrevet för universitet och högskolor.

Stockholms universitet redovisar anslagsfinansierad verksamhet och bidragsfinansierad verksamhet inom de två verksamhetsgrenarna Utbildning på grundnivå och avancerad nivå och Forskning och utbildning på forskarnivå. För den avgiftsbelagda verksamheten avseende beställd utbildning, uppdragsutbildning och uppdragsforskning, redovisas kapitalförändringen i ovanstående not under de båda rubrikerna Uppdragsverksamhet.

NOT 12 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	2019-12-31	2018-12-31
Förvärvade licenser, rättigheter, m.m.		
Ingående anskaffningsvärde	19 804	20 085
Årets anskaffningar	362	81
Årets försäljningar/utrangeringar	-3 356	-362
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	16 810	19 804
Ingående ackumulerade avskrivningar/nedskrivningar	-14 652	-11 748
Årets avskrivningar/nedskrivningar	-2 265	-3 227
Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar/nedskrivningar	3 317	323
Utgående ackumulerade avskrivningar/nedskrivningar	-13 600	-14 652
Utgående bokfört värde	3 210	5 152
NOT 13 FÖRBÄTTRINGSUTGIFTER PÅ ANNANS FASTIGHET	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärde	456 484	429 257
Årets anskaffningar	35 332	25 447
Pågående förbättringsutgifter årets anskaffningar	19 369	5 660
Under året omklassificerade	-5 660	-509
Årets försäljningar/utrangeringar	-3 840	-3 371
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	501 685	456 484
Ingående ackumulerade avskrivningar/nedskrivningar	-300 859	-273 324
Årets avskrivningar/nedskrivningar	-26 690	-30 018
Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar/nedskrivningar	3 538	2 483
Utgående ackumulerade avskrivningar/nedskrivningar	-324 011	-300 859
Utgående bokfört värde	177 674	155 625

NOT 14 MASKINER, INVENTARIER, INSTALLATIONER	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärde	1 333 380	1 226 777
Årets anskaffningar*	265 510	151 572
Under året omklassificerade	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	-38 470	-44 969
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	1 560 420	1 333 380
Ingående ackumulerade avskrivningar/nedskrivningar	-931 609	-864 987
Årets avskrivningar/nedskrivningar	-117 688	-110 915
Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar/nedskrivningar	38 053	44 293
Utgående ackumulerade avskrivningar/nedskrivningar	-1 011 244	-931 609
Utgående bokfört värde	549 176	401 771

*Förändringen mellan åren avser främst invärderad konst om 100 mnkr. I övrigt består årets anskaffningar av investeringar i bl.a. nationell forskningsinfrastruktur för mikroskopi samt investeringar inom Stockholm University Brain Imaging Centre (SUBIC).

NOT 15 PÅGÅENDE NYANLÄGGNINGAR	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärde	62 043	72 197
Årets anskaffningar	169 718	165 992
Färdigställda anläggningar	-200 474	-176 655
Under året omklassificerade	5 660	509
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	36 947	62 043

NOT 16 ANDELAR I HEL- OCH DELÄGDA FÖRETAG

Universitetet äger 100 procent av Stockholms universitets Holding AB (3 000 aktier, nominellt värde 300 tkr). Företaget är ej börsnoterat. Andelarna, motsvarande 5 275 tkr, har erhållits från Näringsdepartementet enligt beslut 20 december 1997. Därmed har inte universitetet något anskaffningsvärde för aktierna.

Stockholms universitets Holding AB innehar följande aktier 2019-12-31:

- 100% Success AB
- 100% SU Inkubator
- 20% Nordic Brand Academy
- 20% Aktiebolaget svenska stjärnor
- 25% Choros Cognition AB

Stockholms universitets Holding äger också aktier i ytterligare 21 företag. Innehavet i varje företag är mindre än 20 procent.

Bokfört värde	2019-12-31	2018-12-31
Statskapital (från Näringsdepartementet)	3 947	3 370
Justering föregående års resultat	0	0
Resultatandel per 31 december	-994	577
Summa andelar i hel- och delägda företag	2 953	3 947

NOT 17 ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV*	2019-12-31	2018-12-31
Aktier		
Aktie- och räntefonder	25 363	22 415
Summa långfristiga värdepappersinnehav	25 363	22 415

Långfristiga värdepapper redovisas till verkligt värde, marknadsvärde.

*Universitetet har under 2019 ny kapitalförvaltare, SEB, med anledning av att tidigare kapitalförvaltare Alfred Berg AB har upphört med sin verksamhet vad gäller kapitalförvaltning.

NOT 18 FORDRINGAR HOS ANDRA MYNDIGHETER	2019-12-31	2018-12-31
Kundfordringar hos andra myndigheter	29 428	25 609
Fordran mervärdesskatt	71 982	54 662
Övriga fordringar hos andra myndigheter	1 444	1 145
Summa fordringar hos andra myndigheter	102 854	81 416

NOT 19 ÖVRIGA KORTFRISTIGA FORDRINGAR	2019-12-31	2018-12-31
Förskott till anställda	581	945
Övriga kortfristiga fordringar	0	93
Summa övriga kortfristiga fordringar	581	1 038

NOT 20 PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER	2019-12-31	2018-12-31
Förutbetalda hyreskostnader	157 993	152 673
Övriga förutbetalda kostnader*	72 243	39 690
Summa förutbetalda kostnader	230 236	192 363
Upplupna bidragsintäkter, inomstatliga	71 840	65 485
Upplupna bidragsintäkter, utomstatliga	234 888	225 912
Summa upplupna bidragsintäkter	306 728	291 397
Upplupna uppdragsintäkter	10 601	22 384
Övriga upplupna intäkter	2 463	781
Summa övriga upplupna intäkter	13 064	23 165
Summa periodavgränsningsposter	550 028	506 925

*Förändringen mellan åren avser främst en 10-årig tilläggs hyra gällande ombyggnad av Accelerator/konsthallen.

NOT 21 AVRÄKNING MED STATSVERKET	2019-12-31	2018-12-31
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-86 253	0
Redovisat mot anslag	3 433 403	3 349 098
Anslag som tillförts räntekonto	-3 503 981	-3 435 351
Återbetalning av anslagsmedel	0	0
Summa avräkning med statsverket*	-156 831	-86 253

*På grund av underproduktion uppvisar universitet ett anslagssparande om totalt 156 831 tkr.

NOT 22 BEHÅLLNING RÄNTEKONTO I RIKSGÄLDSKONTORET	2019-12-31	2018-12-31
Behållning på universitetets räntekonto	2 164 661	2 292 247
Summa behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2 164 661	2 292 247
Beviljad räntekontokredit enligt regleringsbrev.	0	0

NOT 23 KASSA OCH BANK	2019-12-31	2018-12-31
Banktillgodohavande avseende fondförvaltning	36	0
Övriga banktillgodohavanden (EUR-kontot)	2 708	3 509
Summa kassa och bank	2 744	3 509

NOT 24 MYNDIGHETSKAPITAL

Universitetet redovisar en negativ kapitalförändring om 222 945 tkr (195 949 tkr), vilket motsvarar 4,0 procent (3,7 procent) av verksamhetens kostnader om 5 551 965 tkr (5 338 183 tkr).

Myndighetskapital per verksamhetsområde	2019-12-31	2018-12-31
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	594 283	706 635
Forskning och utbildning på forskarnivå	183 853	295 023
Kapital, donationskapital och resultatandelar i hel- och delägda företag	103 978	3 668
Summa myndighetskapital	882 114	1 005 326

	Ingående balans 2019	Omföring kapitalförändring	Årets kapitalförändring	Totalt myndighetskapital
Statskapital utan avkastningskrav*	298	9 808	0	10 106
Donationskapital**	0	89 925	0	89 925
Resultatandelar i hel- och delägda företag	3 370	577	0	3 947
Balanserad kapitalförändring***	1 197 607	-196 526	0	1 001 081
Kapitalförändring	-195 949	195 949	-222 945	-222 945
Summa myndighetskapital	1 005 326	99 733	-222 945	882 114

*År 1997 erhöll Stockholms universitet 5 275 tkr i statskapital utan avkastningskrav. Kvarstående kapital och resultat från föregående år redovisas som resultatandelar i hel- och delägda företag. Från 2019 ingår i statskapital utan avkastningskrav konst från Statens Konstråd med motsvarande 9 808 tkr.

**Förändringen av donationskapital avser invärderad konst under 2019.

***Se not 11.

NOT 25 AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER OCH LIKNANDE FÖRPLIKTELSE	2019-12-31	2018-12-31
Ingående avsättning pensioner	12 900	14 093
Årets pensionskostnad	3 492	4 960
Årets pensionsutbetalningar	-6 059	-6 153
Utgående avsättningar för pensioner och liknande avsättningar	10 333	12 900

NOT 26 ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR	2019-12-31	2018-12-31
Omhändertagningskostnad av strålkällor	2 689	2 689
Avsättning trygghetsmedel	13 238	9 169
Tvister (arbetsrättsliga och avseende ombyggnationskostnader)	0	2 600
Summa övriga avsättningar	15 927	14 458

Stockholms universitet tar det finansiella ansvaret, i enlighet med 13§, första stycket punkt 1 i strålskyddslagen (1988:220), för radioaktivt avfall från de sju slutna strålkällor som finns i universitetets verksamhet. Samtliga källor är aktuella för avveckling tidigast om 20–30 år.

NOT 27 LÅN I RIKSGÄLDSKONTORET *	2019-12-31	2018-12-31
Lån vid årets början	503 513	441 390
Under året upptagna lån	152 930	118 299
Årets amortering	-122 728	-56 176
Summa lån i Riksgäldskontoret	533 715	503 513

Beviljad låneram enligt regleringsbrev.	597 000	600 000
---	---------	---------

*Skillnad mellan åren består till stor del i investeringar avseende forskningsinfrastruktur, se vidare not 14.

NOT 28 KORTFRISTIGA SKULDER TILL ANDRA MYNDIGHETER	2019-12-31	2018-12-31
Skuld till Skatteverket (arbetsgivaravgifter m.m.)	68 024	66 932
Skuld mervärdesskatt	9 956	8 693
Leverantörsskulder	57 164	46 931
Övriga skulder till andra myndigheter*	26 865	4 892
Summa kortfristiga skulder till andra myndigheter	162 009	127 448

*Ökning av skulder till andra myndigheter beror på en bokförd skuld till Arbetsförmedlingen gällande överskott från uppdragsprojekten "Korta vägen" samt "Snabbspår".

NOT 29 ÖVRIGA KORTFRISTIGA SKULDER	2019-12-31	2018-12-31
Personalens källskatt	61 981	60 991
Avräkning valutakonton	2 708	3 509
Övrigt	660	1 199
Summa övriga kortfristiga skulder	65 349	65 699

NOT 30 OFÖRBRUKADE BIDRAG	2019-12-31	2018-12-31
Forskningsråd	641 179	636 719
Övriga statliga myndigheter	228 680	213 363
Svenska stiftelser och ideella föreningar	141 647	144 151
EU-program	154 495	137 491
Sektorsorgan	38 605	48 190
Nordiska finansärer	28 585	25 477
Finansärer av rådskaraktär	24 064	19 097
Svenska företag, affärsdrivande verk	15 290	15 010
Högskolor och universitet	11 281	14 777
Utländska finansärer	15 273	12 709
Anknutna stiftelser	6 025	6 426
Kommuner och regioner	612	1 224
Summa oförbrukade bidrag*	1 305 736	1 274 634

*Skillnaden mellan åren består till största del av bidragsmedel från Vetenskapsrådet och EU.

Den genomsnittliga årliga ökningen av oförbrukade bidrag har varit 5,6 procent under de fem senaste åren. År 2019 har ökningen varit 2,4 procent medan det år 2018 ökade med 10,7 procent. Till den bidragsfinansierade verksamheten finns framtida avskrivningskostnader knutna till ett värde av 138 848 tkr.

Specifikation av oförbrukade bidrag	2019-12-31	2018-12-31
Bidrag från annan statlig myndighet	943 809	932 146
Bidrag från icke statliga organisationer eller privata personer	338 068	321 241
Oförbrukade donationer	23 859	21 247
Totalt oförbrukade bidrag	1 305 736	1 274 634

Förbrukningstakt för oförbrukade bidrag från statlig givare:

	2019-12-31	Inom 3 mån.	3-12 mån.	1-3 år
Förbrukning oförbrukade bidrag från annan statlig myndighet	943 809	174 605	528 814	245 390

Beräkningen har gjorts i enlighet med rekommendationer från Högskolornas forum för redovisningsfrågor (HfR) för schablonberäkning av omsättningshastigheten, vilket enligt denna metod är 1,06.

NOT 31 PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER	2019-12-31	2018-12-31
Upplupna semesterlöneskulder inkl. lönekostnadspålägg	223 490	219 201
Upplupna löneskulder inkl. lönekostnadspålägg	5 770	4 316
Övriga upplupna kostnader	10 394	16 109
Summa upplupna kostnader	239 654	239 626
Oförbrukade bidrag, statliga	943 809	932 146
Oförbrukade bidrag, utomstatliga	361 927	342 488
Summa oförbrukade bidrag	1 305 736	1 274 634
Förutbetalda intäkter	22 955	12 451
Förutbetalda uppdragsintäkter, statliga*	44 375	75 297
Förutbetalda uppdragsintäkter, utomstatliga	17 080	15 140
Summa förutbetalda intäkter	84 410	102 888
Summa periodavgränsningsposter	1 629 800	1 617 148

*Förändringen mellan åren avser främst uppdragsutbildningar avseende Korta vägen och Snabbspår för lärare som avslutats per december samt Lärarlyftet II.

Redovisning av avgiftsbelagd verksamhet 2019

Verksamhet	Över-/underskott t.o.m. 2017	Över-/underskott 2018	Intäkter 2019	Kostnader 2019	Över-/underskott 2019	Akkumulerat över-/underskott, utgående 2019
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå						
Beställd utbildning	131	0	2 293	-2 293	0	131
Yrkeshögskolan, KY m.m.	0	0	0	0	0	0
Uppdragsutbildning	12 223	-5 705	118 420	-127 125	-8 705	-2 187
Utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter	7 569	1 676	30 368	-32 023	-1 655	7 590
Övrigt	0	0	0	0	0	0
Summering	19 923	-4 029	151 081	-161 441	-10 360	5 534
Forskning eller utbildning på forskarnivå						
Uppdragsforskning	26 321	-7 412	97 900	-107 907	-10 007	8 902
Summering	26 321	-7 412	97 900	-107 907	-10 007	8 902
Verksamhet där krav på full kostnadstäckning inte gäller						
Högskoleprovet	-4 203	-2 879	8 622	-12 090	-3 468	-10 550
Upplåtande av bostadslägenhet - utbytesprogram och gästforskare*	-14 100	-1 407	36 138	-35 123	1 015	-14 492
Upplåtande av bostadslägenhet - regeringsbeslut (U2018/03635/UH)**	0	0	164	-164	0	0
Övrigt	0	0	0	0	0	0
Summering	-18 303	-4 286	44 924	-47 377	-2 453	-25 042

*Det totala antalet lägenheter som finns att tillgå vid Stockholms universitet är 667 stycken, varav 86 lägenheter hyrs ut med dubbla bäddar. I genomsnitt hyrdes 709,5 bäddar ut till utbytesstudenter och gästforskare under 2019. Justeringar av tidigare års över-/underskott gjordes 2015 genom en särskild genomlysning.

**Sex lägenheter hyrdes ut enligt U2018/03635/UH. Under 2020 förväntas 24 lägenheter vara uthyrda under vårterminen och sex lägenheter under höstterminen, vilket uppskattningsvis ger en prognostiserad hyresintäkt på motsvarande 818 tkr.

För den avgiftsfinansierade verksamheten uppgår det ackumulerade överskottet i förhållande till omsättningen till 5,8 procent, vilket är 8,5 procentenheter lägre än 2018. Enligt 25 § Avgiftsförordningen (1992:191) ska myndigheten lämna ett förslag till disposition till regeringen om överskottet uppgår till mer än 10 procent.

Universitetet har de senaste åren vidtagit åtgärder för att minska överskottet i den avgiftsfinansierade verksamheten, framförallt inom uppdragsverksamheten. Dessa åtgärder har under 2019 gett effekt inom de delar av uppdragsverksamheten som haft störst ackumulerat överskott, men har inom uppdragsutbildningen gett en negativ engångseffekt. Stockholms universitets disponibla ackumulerade överskott i den avgiftsfinansierade verksamheten för 2019 uppgick till 14 436 tkr.

Redovisning av takbelopp 2019

Tabell 1 Redovisning av antal helårsstudenter (hst) och helårsprestationer (hpr)

Utfall avseende perioden 2019-01-01–2019-12-31

Utbildningsområde	Utfall hst	Utfall hpr	HST ersättning (tkr)	HPR ersättning (tkr)	Utfall total ersättning (tkr)
Humaniora	6 420	4 295	207 190	90 316	297 506
Juridik	2 447	2 095	78 987	44 052	123 039
Samhällsvetenskap	8 268	6 519	266 834	137 091	403 925
Naturvetenskap	3 447	2 448	189 705	113 617	303 322
Teknik	1 794	1 302	98 747	60 431	159 179
Vård	377	332	22 036	16 825	38 862
Medicin	748	638	48 871	50 709	99 580
Undervisning	1 238	1 124	48 596	46 217	94 813
Verksamhetsförlagd utb.	561	541	31 191	29 179	60 371
Övrigt	1 464	1 188	64 687	42 649	107 335
Summa	26 764	20 481	1 056 845	631 087	1 687 932
Takbelopp (tkr)					1 766 099
Redovisningen visar att lärosätet kommer under takbeloppet med (tkr)					78 167

Tabell 2 Beräkning av anslagssparande och överproduktion (tkr)

A. Tillgängliga medel (inklusive beslutad tilläggsbudget)

Årets takbelopp	1 766 099
+ Ev. ingående anslagssparande	86 253
Summa (A)	1 852 352

B. Utfall totalt för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Ersättning för HPR från december föregående budgetår	7 589
Utfall total ersättning enligt tabell 1	1 687 932
+ Ev. ingående överproduktion	
Summa (B)	1 695 521
Summa (A-B)	156 831

Tabell. Anslagssparande

Totalt utgående anslagssparande (A-B)	156 831
- Ev. anslagssparande över 10 % av takbeloppet ²	
Utgående anslagssparande	156 831

Tabell. Överproduktion

Total utgående överproduktion	
- Ev. överproduktion över 10 % av takbeloppet	
Utgående överproduktion	0

Styrelsen

Ersättningar, förmåner och övriga uppdrag för universitetsstyrelsens ledamöter

Nedan visas ersättningar, förmåner och övriga uppdrag för universitetsstyrelsens ledamöter. Ersättningar och förmåner redovisas för budgetåret 2019. Enligt regeringsbeslut utgår arvode till de externa ledamöterna med 28 000 kronor per år. Till verksamhetsföreträdarna utgår ingen ersättning utöver ordinarie lön. Till suppleanter utgår ingen ersättning. Till ordförande utgår arvode med 66 000 kronor per år.

Namn	Övriga uppdrag	Belopp
Externa ledamöter		
Kerstin Calissendorff, ordförande, justitieråd	Högsta domstolen Riksgäldens resolutionsdelegation	66 000
Astrid Söderbergh Widding, rektor, professor	Aarhus universitet	1 509 683
Hans Börsvik, styrelseordförande	SU Holding AB SU Inkubator AB Orvelin Group Holding AB Hedin Bil AB Ostronpallen AB Management by Kerstin AB Pekås Värmland AB	28 000
Eva Swartz Grimaldi, verkställande direktör	Norstedts förlagsgrupp AB Doberman AB Apotea AB SBB i Norden AB Michaël Berglund AB Storytel AB	28 000
Anders Lindberg, direktör	Segelstorp Handel & Förvaltning AB Albvil Förvaltning AB	28 000
Qaisar Mahmood, Senior Manager	Inga uppdrag	28 000
Gunilla Nordlöf, generaldirektör	Post- och telestyrelsen Tillväxtverket SU Holding AB SU Inkubator AB	28 000
Katarina Nordqvist, senior analytiker	Formas	28 000

Thomas Wilhelmsson, kansler	Åbo akademi Finlands rundradiobolag Yle	28 000
Verksamhetsföreträdare		
Henrik Cederquist, professor	Inga uppdrag	0
Astri Muren, professor	Finansinspektionen Patent- och marknadsdomstolen Patent- och marknadsöverdomstolen	0
Elisabeth Wåghäll Nivre, professor	Inga uppdrag	0
Studentrepresentanter		
Pil Maria Saugmann, doktorand	Inga uppdrag	28 000
Martina Cederlid, kårordförande (fr.o.m. 2019-07-01)	Cateringverkstan i Sverige AB	9 400
Sofia Holmdahl, vice kårordförande (fr.o.m. 2019-07-01)	Campusbutiken AB	14 000
Nils Bergmark, kårordförande (t.o.m. 2019-06-30)	Högskolerestauranger AB	9 400
Anton Hjelm, vice kårordförande (t.o.m. 2019-06-30)	Inga uppdrag	14 000
Gruppsuppleanter för verksamhetsföreträdare		
Ylva Engström, professor	Inga uppdrag	0
Jessika van der Sluijs, professor	Jessika van der Sluijs AB	0
Gruppsuppleanter för studentrepresentanterna		
Philip Gustafsson, doktorand	Inga uppdrag	0
Louisa Kellman, student (fr.o.m. 2019-07-01)	Inga uppdrag	4 700
Hugo Thorén, student (t.o.m. 2019-06-30)	Inga uppdrag	4 700

Tabellbilaga

Tabell 1: Helårsstudenter, helårsprestationer och prestationsgrad per område och fakultet inom ramen för takbeloppet 2017–2019

Statistik rörande sökande, antagna, helårsstudenter och helårsprestationer bedöms inte vara individbaserad och är därför inte könsuppdelad.

Område/fakultet	2017			2018			2019		
	Antal hst	Antal hpr	Prestationsgrad (%)	Antal hst	Antal hpr	Prestationsgrad (%)	Antal hst	Antal hpr	Prestationsgrad (%)
Humanvetenskapliga området	23 653	18 648	79	22 980	18 295	80	23 614	18 244	77
<i>Humanistiska fakulteten</i>	7 904	5 572	70	7 613	5 499	72	7 709	5 402	70
<i>Juridiska fakulteten</i>	2 589	2 294	89	2 539	2 305	91	2 511	2 151	86
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	13 160	10 782	82	12 829	10 492	82	13 395	10 692	80
Naturvetenskapliga området	3 126	2 212	71	3 073	2 152	70	3 149	2 236	71
Totalt	26 779	20 860	78	26 053	20 447	78	26 764	20 481	77

Källa: Ladok.

Tabell 2: Helårsstudenter, helårsprestationer och prestationsgrad per område och fakultet inom ramen för studieavgiftsfinansierad verksamhet 2017–2019

Område/fakultet	2017			2018			2019		
	Antal hst	Antal hpr	Prestationsgrad (%)	Antal hst	Antal hpr	Prestationsgrad (%)	Antal hst	Antal hpr	Prestationsgrad (%)
Humanvetenskapliga området	172	157	91	184	161	88	249	199	80
<i>Humanistiska fakulteten</i>	27	23	85	27	25	94	35	28	81
<i>Juridiska fakulteten</i>	21	21	100	24	24	97	25	15	58
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	124	113	91	133	112	85	188	156	83
Naturvetenskapliga området	34	36	106	36	32	88	44	38	87
Totalt	206	193	94	220	193	88	293	238	81

Källa: Ladok.

Tabell 3: Kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk juristutbildning – antal sökande, antagna, registrerade och helårsstudenter 2017–2019

Antagningstermin	Ht 2017			Ht 2018			Ht 2019		
	Antal	Andel kvinnor	Andel män	Antal	Andel kvinnor	Andel män	Antal	Andel kvinnor	Andel män
Sökande	158	-	-	184	-	-	219	-	-
Antagna*	20	55	45	30	73	27	29	66	34
Registrerade	18	50	50	32	72	28	30	67	33

Källa: NyA och Ladok.

* Att antalet antagna är lägre än antalet registrerade 2018 beror på två student överförs från gammal till ny programkod.

Tabell 4: Kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk lärar- och förskolläraryr utbildning – antal sökande, antagna och registrerade 2017–2019

Antagningstermin	Sökande			Antagna			Registrerade		
	Antal	Andel kvinnor	Andel män	Antal	Andel kvinnor	Andel män	Antal	Andel kvinnor	Andel män
Vt 2017	215	-	-	125	88	12	110	90	10
Ht 2017	217	-	-	128	89	11	110	90	10
Vt 2018	214	-	-	112	85	15	90	90	10
Ht 2018	237	-	-	144	89	11	95	92	8
Vt 2019	188	-	-	99	82	18	96	84	16
Ht 2019	541	-	-	102	90	10	96	90	10

Källa: Nationell databas för ULV samt NyA och Ladok för ht 2019.

Tabell 5: Kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk socionomutbildning – antal sökande, antagna och registrerade 2017–2019

Antagningstermin	Sökande			Antagna			Registrerade		
	Antal	Andel kvinnor	Andel män	Antal	Andel kvinnor	Andel män	Antal	Andel kvinnor	Andel män
Ht 2017	34	-	-	3	100	0	2	100	0
Ht 2018	30	-	-	5	80	20	3	100	0
Vt 2019	1	-	-	1	100	0	1	100	0
Ht 2019	32	-	-	5	80	20	4	75	25

Källa: NyA och Ladok.

Tabell 6: Antal registrerade på tolk- och översättarutbildningar 2017–2019

Utbildning	2017			2018			2019		
	Antal registrerade	Andel kvinnor	Andel män	Antal registrerade	Andel kvinnor	Andel män	Antal registrerade	Andel kvinnor	Andel män
Översättarutbildningar	143	78	22	113	80	20	107	72	28
Konferenstolkutbildning	6	83	17	6	50	50	7	57	43
Teckenspråkstolkutbildning	57	86	14	59	81	19	64	84	16
Övrig tolkutbildning	53	53	47	103	50	50	97	59	41
Totalt	259	75	25	281	69	31	275	70	30

Källa: Ladok.

Antal registrerade avser unika individer som är förstagångs- eller fortsättningsregistrerade under 2019.

Tabell 7: Totalt antal antagna till lärarutbildningar som leder till vissa examina 2017–2019

Utbildning	2017			2018			2019		
	Antal antagna	Andel kvinnor	Andel män	Antal antagna	Andel kvinnor	Andel män	Antal antagna	Andel kvinnor	Andel män
Förskolläraryr utbildning	455	92	8	475	91	9	415	90	10
Grundläraresexamen fritidshem	192	63	37	252	54	46	175	59	41
Grundläraresutbildning F-3	317	85	15	334	91	9	310	88	12
Grundläraresexamen 4–6	231	74	26	218	75	25	207	69	31
Ämnesläraresutbildning - KPU	139	52	48	113	50	50	122	49	51
Ämnesläraresutbildning (ej KPU)	504	57	43	469	53	47	463	55	45
Specialpedagog- + specialläraresutbildning	238	92	8	255	92	8	324	90	10
Totalt	2 076	75	25	2 116	75	25	2 016	74	26

Källa: Ladok. Endast anslagfinansierad utbildning

Tabell 8: Totalt antal helårsstudenter och helårsprestation och prestation inom vissa lärarutbildningar 2017–2019

Utbildning	2017			2018			2019		
	Antal hst	Antal hpr	Prestationsgrad (%)	Antal hst	Antal hpr	Prestationsgrad (%)	Antal hst	Antal hpr	Prestationsgrad (%)
Förskolläraryr utbildning	984	946	96	1 021	968	95	1 064	970	91
Grundläraresutbildning fritidshem	302	283	94	313	277	88	339	305	90
Grundläraresutbildning F-3	658	615	93	734	674	92	754	708	94
Grundläraresutbildning 4–6	473	418	88	480	461	96	513	475	93
Ämnesläraresutbildning - KPU	145	125	86	128	121	95	122	115	94
Ämnesläraresutbildning (ej KPU)	1 032	822	80	1 014	832	82	1 065	900	85
Specialpedagog- + specialläraresutbildning	274	264	96	258	242	94	291	256	88
Totalt	3 868	3 473	90	3 948	3 575	91	4 148	3 729	90

Källa: Ladok. Endast anslagfinansierad utbildning.

Tabell 9: Totalt antal utfärdade examina inom vissa lärarutbildningar 2017–2019

Typ av examen	2017			2018			2019		
	Antal examina	Andel kvinnor	Andel män	Antal examina	Andel kvinnor	Andel män	Antal examina	Andel kvinnor	Andel män
Förskolläraexamen	261	93	7	276	95	5	245	95	5
Grundläraresexamen fritidshem	61	79	21	85	65	35	90	63	37
Grundläraresexamen F–3	101	92	8	114	94	6	152	96	4
Grundläraresexamen 4–6	73	79	21	95	81	19	78	81	19
Ämnesläraresexamen – KPU	44	43	57	79	56	44	102	53	47
Ämnesläraresexamen (ej KPU)	148	63	37	198	64	36	201	62	38
Specialpedagog- och specialläraresexamen	228	94	6	202	96	4	247	91	9
Totalt	916	84	16	1 049	82	18	1 115	81	19

Källa: Ladok. Inklusive bidrags- och avgiftsfinansierad utbildning.

Tabell 10: Antal behöriga sökande och antagna till utbildning i särskilda ämnen 2017–2019

Ämne	2017		2018		2019	
	Antal sökande	Antal antagna	Antal sökande	Antal antagna	Antal sökande	Antal antagna
Finska	543	257	639	290	569	275
Lettiska	232	136	306	170	382	205
Litauiska	100	47	225	128	308	175
Gemensamma kurser för lettiska och litauiska	47	26	86	50	90	44
Portugisiska	399	146	530	178	435	134
Strålningsbiologi	31	21	29	16	16	12
Svenskt teckenspråk	619	181	687	200	568	196

Källa: NyA

Tabell 11: Antal studenter med funktionshinder i studiesituationen som beretts tillgång till stödresurser 2017–2019

	2017			2018			2019		
	Totalt	Andel kvinnor	Andel män	Totalt	Andel kvinnor	Andel män	Totalt	Andel kvinnor	Andel män
Studenter med dyslexi/specifika läs- och skrivsvårigheter	7 598	66	34	8 696	67	33	9 665	66	34
Studenter med neuropsykiatriska variationer	3 668	56	44	4 470	58	42	5 491	60	40
Studenter med psykisk ohälsa	1 447	75	25	1 706	78	22	1 963	78	22
Studenter med nedsatt rörelseförmåga	636	68	32	661	70	30	706	72	28
Studenter med synnedsättning	285	60	40	315	58	42	312	62	38
Studenter med hörselnedsättning – utan utbildningstolkning	260	70	30	262	72	28	277	74	26
Studenter med utbildningstolkning – teckenspråks- och/eller skrivtolkning	108	72	28	117	72	28	117	69	31
Studenter med andra varaktiga begränsningar av funktionsförmågan	1 235	74	26	1 418	74	26	1 619	75	25
Totalt	15 237	65	35	17 645	67	33	20 150	66	34

Källa: Rapportering från lärosätena.

Tabell 12: Antal antagna till utbildning på forskarnivå per område och fakultet 2017–2019

Område/fakultet	2017			2018			2019		
	Antal antagna	Andel kvinnor	Andel män	Antal antagna	Andel kvinnor	Andel män	Antal antagna	Andel kvinnor	Andel män
Humanvetenskapliga området	140	59	41	106	59	41	103	52	48
<i>Humanistiska fakulteten</i>	51	69	31	39	64	36	37	57	43
<i>Juridiska fakulteten</i>	3	67	33	11	45	55	6	50	50
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	86	52	48	56	59	41	60	50	50
Naturvetenskapliga området	121	43	57	125	52	48	144	48	52
Totalt	261	51	49	231	55	45	247	50	50

Källa: Ladok.

Tabell 13: Genomsnittlig nettostudietid, utbildning på forskarnivå per område och fakultet 2017–2019

Fakultet	2017			2018			2019		
	Totalt	För kvinnor	För män	Totalt	För kvinnor	För män	Totalt	För kvinnor	För män
Humanistiska fakulteten									
Doktorsexamina	4,7	4,8	4,6	4,8	4,8	4,9	4,8	4,8	4,7
Licentiatexamina				3,5	2,1	4,9	2,6	2,6	
Juridiska fakulteten									
Doktorsexamina	5,2	4,5	5,8	5,0	5,3	4,5	7,1	9,2	4,3
Licentiatexamina				-					
Samhällsvetenskapliga fakulteten									
Doktorsexamina	4,8	4,9	4,7	4,8	4,6	4,9	5,0	4,7	5,2
Licentiatexamina	4,9	4,7	5,1	3,3	3,3	3,4	2,2	2,6	1,8
Naturvetenskapliga fakulteten									
Doktorsexamina	4,3	4,1	4,3	4,3	4,3	4,2	4,3	4,3	4,3
Licentiatexamina	3,1	3,1	3,1	3,0	3,1	2,9	3,1	2,8	3,2
Totalt Stockholms universitet									
Doktorsexamen	4,5	4,6	4,5	4,5	4,6	4,5	4,6	4,7	4,5
Licentiatexamen	3,2	3,2	3,2	3,1	3,1	3,0	3,0	2,8	3,1

Källa: Ladok.

Tabell 14: Antal licentiat- och doktorsexamina per område och fakultet 2017–2019

Område/fakultet	2017			2018			2019		
	Antal examina	Andel kvinnor	Andel män	Antal examina	Andel kvinnor	Andel män	Antal examina	Andel kvinnor	Andel män
Humanvetenskapliga området									
<i>Doktorsexamen</i>	114	54	46	135	63	37	87	26	74
<i>Licentiatexamen</i>	2	50	50	5	40	60	3	67	33
Humanistiska fakulteten									
<i>Doktorsexamen</i>	33	67	33	51	75	25	30	77	23
<i>Licentiatexamen</i>	0	-	-	2	50	50	1	100	0
Juridiska fakulteten									
<i>Doktorsexamen</i>	6	50	50	9	56	44	7	57	43
<i>Licentiatexamen</i>	0	-	-	0	-	-	-	-	-
Samhällsvetenskapliga fakulteten									
<i>Doktorsexamen</i>	75	49	51	75	56	44	50	42	58
<i>Licentiatexamen</i>	2	50	50	3	33	67	2	50	50
Naturvetenskapliga området									
<i>Doktorsexamen</i>	94	35	65	143	43	57	115	37	63
<i>Licentiatexamen</i>	41	46	54	34	41	59	26	42	58
Totalt Stockholms universitet									
<i>Doktorsexamen</i>	208	46	54	278	53	47	202	45	55
<i>Licentiatexamen</i>	43	47	53	39	33	67	29	45	55

Källa: Ladok.

Tabell 15: Antal vetenskapliga publiceringar per område och fakultet 2017–2019

Område/fakultet	2017*	2018*	2019
Humanvetenskapliga området	2 954	3 127	2 628
<i>Humanistiska fakulteten</i>	1 243	1 175	884
<i>Juridiska fakulteten</i>	115	205	163
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	1 596	1 747	1 581
Naturvetenskapliga området	1 917	2 050	1 981
Totalt	4 871	5 177	4 609

Källa: Diva.

Tabell: 16 Andel disputerade lärare per område och fakultet 2017–2019 (%)

Område/fakultet	2017			2018			2019		
	Andel disputerade	Varav andel kvinnor	Varav andel män	Andel disputerade	Varav andel kvinnor	Varav andel män	Andel disputerade	Varav andel kvinnor	Varav andel män
Humanvetenskapliga området	83	48	52	84	48	44	84	49	51
<i>Humanistiska fakulteten</i>	80	56	44	80	56	44	81	57	43
<i>Juridiska fakulteten</i>	79	38	62	83	39	61	81	46	54
<i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i>	85	42	58	86	43	57	87	44	56
Naturvetenskapliga området	89	27	73	91	27	73	92	29	71
Totalt	84	42	58	85	42	58	86	44	56

Källa: IVS, enligt utsökning aktuellt kalenderår, dvs. ej uppdaterat i efterhand.

Tabell 17: Antal årsarbetskrafter inom vissa personalkategorier 2017–2019

Yrkesgrupp	2017			2018			2019		
	Antal	Andel kvinnor	Andel män	Antal	Andel kvinnor	Andel män	Antal	Andel kvinnor	Andel män
Biträdande lektor*	64	46	54	69	47	53	77	50	50
Adjunkt	185	64	36	188	64	36	177	67	33
Lektor	667	50	50	696	49	51	698	51	49
Professor	468	31	69	466	32	68	481	34	66
Administrativ personal	1 600	63	37	1 644	64	36	1 710	64	36

Källa: IVS.

*Uppgiften för 2017 avser både biträdande lektorer och forskarassistenter.

Styrelsebeslut

Styrelsen för Stockholms universitet har vid sammanträde idag, den 18 februari 2020, fastställt och undertecknat årsredovisning för budgetåret 2019.

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Vi bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Styrelse

Kerstin Calissendorff
ordförande

Astrid Söderbergh Widding
rektor

Hans Börsvik

Martina Cederlid

Henrik Cederquist

Eva Swartz Grimaldi

Sofia Holmdahl

Anders Lindberg

Qaisar Mahmood

Astri Muren

Elisabeth Wåghäll Nivre

Gunilla Nordlöf

Katarina Nordqvist

Pil Maria Saugmann

Thomas Wilhelmsson